3686

Β΄. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΗΛΙΩΤΟΥ
ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ-ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ 2

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ
ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΗΣ Β΄ ΤΑΞΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
ΕΚΔΟΣΙΣ Β΄ ΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ
"Η ΑΝΑΤΟΛΗ,,
529 - Πέραν, Τεκές—529
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ
1909

Πάντα τὰ ἀντίτυπα φέρουσι τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.

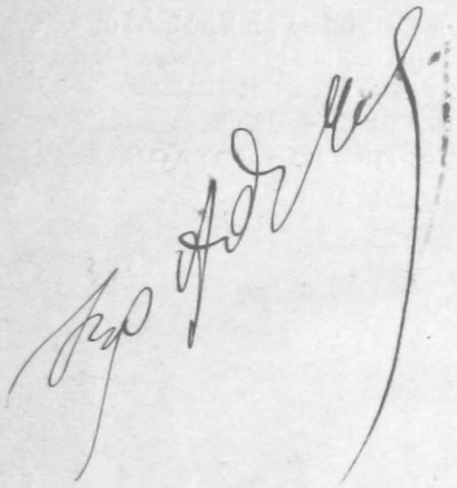

Ἐμπορικὸν Τυπογραφεῖον Ἀριστοβούλου, Ἀναστασιάδου καὶ Σιας
3—Κωνσταντινούπολις, Γαλατᾶ. Πεμπτοπάζαρον, ὁδὸς Τσεσμέ -3

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ Β΄

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ι. Ὁ ἀγαθὸς Θεός.

— «Καλῶς ἤλθατε, μικροί μου φίλοι· καλῶς ἤλθατε! Πόσον χαίρω ὅτι σᾶς ἐπαναβλέπω ὑγιεῖς!

» Ἐπεράσατε δύο μῆνας διακοπῶν, δύο μῆνας ἀναπαύσεως καὶ ἀπὸ σήμερον εἰσέρχεσθε εἰς νέον σχολικὸν ἔτος, εἰς νέαν μεγαλειτέραν σειρὰν μαθημάτων, διότι

καὶ σεῖς ἀπὸ πέρυσιν ἕως ἐφέτος κατὰ ἓν ἔτος ἐμεγαλώσατε.

» Ἀλλὰ δὲν μοὶ λέγετε, μικροί μου, ποῖος εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος μᾶς διεφύλαξεν ὑγιεῖς καὶ μᾶς ἐπανέφερε πάλιν ἐδῶ;

» Εἶνε ἐκεῖνος, ὁ Ὁποῖος μᾶς ἐχάρισε τὴν ζωήν, τὴν ἀγαπητήν μας μητέρα καὶ τὸν καλὸν πατέρα μας, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς μας, τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους μας. Εἶνε ὁ ἀγαθὸς Θεός.

» Ὁ καλὸς Θεός, ὁ Ὁποῖος ἐδημιούργησε τὴν γῆν, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ζῶμεν· τὸν λαμπρὸν ἥλιον, ὁ ὁποῖος μᾶς φωτίζει καὶ μᾶς θερμαίνει· τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα· τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα καὶ πάντα, ὅσα βλέπομεν καὶ δὲν βλέπομεν.

» Ὁ ἀγαθὸς Θεὸς εἶνε πανταχοῦ παρών. Βλέπει δηλαδὴ καὶ ἀκούει πάντα, ὅσα

λέγομεν καὶ πράττομεν. Χρέος λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἔχομεν νὰ λέγωμεν καὶ νὰ κάμνωμεν πάντοτε τὸ καλόν, διότι μόνον τὸ καλὸν ἀγαπᾷ καὶ θέλει ὁ ἀγαθὸς Θεός. Χρέος ἔχομεν νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πανάγαθον Θεόν, ὁ Ὁποῖος τόσα καλὰ μᾶς δίδει. Χρέος ἔχομεν παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ δοξάζωμεν καὶ νὰ εὐχαριστῶμεν μὲ τὴν προσευχήν μας τὸν ἀγαθὸν Θεὸν καὶ ὅταν τὸ πρωὶ σηκονώμεθα ἀπὸ τὴν κλίνην μας καὶ ὅταν τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν ἑσπέραν καθήμεθα νὰ φάγωμεν καὶ ὅταν, τέλος, πηγαίνωμεν νὰ κοιμηθῶμεν».

---

2. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Πῶς ἠμπορῶ νὰ ἐξυπνήσω
χωρὶς Θεὸ νὰ θυμηθῶ;
χωρὶς Θεὸ ναὐχαριστήσω
πῶς ἠμπορῶ νὰ κοιμηθῶ;

Πρωὶ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει,
λαλοῦν πουλιὰ στὴν ἐξοχή·
καθένα τους στὸν Πλάστη στέλλει
τὴν πρωινή του προσευχή.

Τὸ βράδυ ποῦ ὁ ἥλιος δύνει
καθένα μὲ γλυκειὰ φωνὴ
στὸν Πλάστη πάλιν ἀπευθύνει
μιὰν προσευχὴν ἑσπερινή.

Ἀφοῦ λοιπὸν αὐτὰ μὲ τάσμα
λατρεύουν τὸν Δημιουργό,
ἐγὼ τὸ λογικό του πλάσμα
μὲ νοῦν καὶ φρόνησιν, ἐγώ,

πῶς ἠμπορῶ νὰ ἐξυπνήσω
χωρὶς Θεὸ νὰ θυμηθῶ;
χωρὶς Θεὸ ναὐχαριστήσω
πῶς ἠμπορῶ νὰ κοιμηθῶ;

---

3. Ἡ οἰκογένεια.

α'. Ὁ πατήρ.

Εἶνε πρωία. Ὁ ἥλιος πρὸ πολλοῦ ἀνέτειλεν. Ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, κινοῦνται. Ὁ πατὴρ ἐργάζεται μὲ θάρρος καὶ ὑπομονὴν εἰς τὸ ἐργαστήριον διὰ νὰ κερδίσῃ τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας του. Τὰ μεγαλείτερα παιδία μεταβαίνουσιν εἰς τὸ σχολεῖον. Μόνον τὰ μικρότερα μένουσιν εἰς τὴν οἰκίαν. Παίζουσιν ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας, διότι εἶνε ἀκόμη ἀνίκανα πρὸς ἐργασίαν. Ὅταν ὅμως τὸ ἑσπέρας ὁ πατὴρ ἐπιστρέφῃ κατακουρασμένος ἀπὸ

Ὁ πατὴρ ἐργάζεται εἰς τὸ ἐργαστήριον.

τὴν ἐργασίαν καὶ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας,

Ἡ οἰκογένεια.

τότε ἀφίνουν κατὰ μέρος τὰ παιγνίδια καὶ τρέχουσιν εἰς προϋπάντησίν του.

Τὸ ἓν ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας του· τὸ ἄλλο φιλεῖ τὴν χεῖρά του καὶ τὰ μεγαλείτερα λέγουσι πρὸς αὐτόν:—«Εἰργάσθημεν καλὰ σήμερον εἰς τὸ σχολεῖον, πάτερ. Ἀνεδείχθημεν οἱ πρῶτοι μαθηταὶ καὶ εὐχαριστήσαμεν τοὺς διδασκάλους μας. Ὅταν μεγαλώσωμεν θὰ σᾶς βοηθῶμεν εἰς τὴν ἐργασίαν σας».

Καὶ ὁ πατὴρ ἐκ χαρᾶς σφίγγει τὰ τέκνα του εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὰ ἀσπάζεται καὶ εἰς τὴν στιγμὴν λησμονεῖ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας.

«Ἂς εἶνε λοιπὸν εὐλογημένα τὰ παιδία ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν καλήν των συμπεριφορὰν ἀνακουφίζουσι τοὺς κόπους τοῦ πατρός των».

β΄. Ἡ μήτηρ.

Ἐνόσῳ ὁ πατὴρ ἐργάζεται τὴν ἡμέραν εἰς τὸ ἐργαστήριον, ἡ μήτηρ εἰς τὴν οἰκίαν δὲν κάθηται ἀργή. Καθαρίζει τὴν οἰκίαν καὶ ἑτοιμάζει τὸ γεῦμα. Κτενίζει καὶ περιποιεῖται τὰ τέκνα της. Ἐκεῖ μέσα εἰς

Μόλις ὀλίγον τὸ βρέφος κινηθῇ, ἡ μήτηρ ἀρχίζει τὸ νανούρισμα.

τὸ λίκνον ἐλαφρὰ ἀναπνέει τὸ κοιμώμενον βρέφος της. Μόλις ὀλίγον κινηθῇ, ἀρχίζει ἡ μήτηρ μὲ τὴν γλυκεῖάν της φωνὴν τὸ νανούρισμα.

Ἀκούσατέ την :

Ἔλ', ἀέρι μου γλυκύ,
φίλησέ μου τὸ παιδί.
Ὕπνο δός του μαλακὸ
νὰ κοιμᾶται τὸ μικρό.

Νάνι, νάνι μου, καλέ.
Νάνι, υἱόκα μου χρυσέ.

Πόσον λοιπὸν εὐχάριστον εἶνε νὰ ἔχῃ τις μητέρα!

---

4. Βοηθεῖτε τοὺς γονεῖς σας.

Α΄

Ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου εἶνε κηπουρός. Ὀνομάζεται Κώστας. Εἶνε καλὸς καὶ ἐργατικὸς ἄνθρωπος. Δὲν ἠμπορεῖ ὅμως ὁ ταλαίπωρος τώρα νὰ ἐργάζηται· εἶνε ἀσθενής. Ἐνῷ προχθὲς ἐκαλλιέργει τὸν κῆπόν του, ἐκτύπησε μὲ τὸν λίσγον τὸν πόδα του

Δίσγος.

τόσον πολύ, ὥστε δὲν δύναται πλέον νὰ περιπατῇ καὶ διὰ τοῦτο κρατεῖ ῥάβδον. Δὲν ἀπελπίζεται ὅμως, διότι ἔχει καλὸν υἱόν, τὸν Γεώργιον.

Πρὶν ἀκόμη ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, ὁ Γεώργιος μὲ ἓν μικρὸν ποτιστήριον ποτίζει καὶ περιποιεῖται τὰ διάφορα λαχανικὰ τοῦ κήπου των. Παρατηρήσατε τὸν μικρὸν ἐργάτην μὲ πόσην προθυμίαν ἐκτελεῖ τὴν ἐργασίαν ταύτην!

Ὁ Γεώργιος ποτίζει καὶ ὁ πατὴρ μὲ τὸ βλέμμα παρακολουθεῖ.

Παρατηρήσατε καὶ τὸν πατέρα του, ὁ ὁποῖος κάθηται ἐκεῖ ἀκίνητος καὶ μὲ τὸ βλέμμα του παρακολουθεῖ τὸ ἔργον τοῦ υἱοῦ του. Εἶνε εὐτυχὴς ὁ πατήρ, διότι ἔχει τοιοῦτον υἱόν. Ἐπίσης

καὶ ὁ υἱὸς εἶνε εὐτυχής, διότι ἀνακουφίζει τὸν πατέρα του.

Β΄

Ἡ πτωχὴ χήρα Ἑλένη εἶχεν ἕνα μόνον υἱὸν ἑξαετῆ, τὸν μικρὸν Ἰάκωβον. Εἰργάζετο ἡ ταλαίπωρος εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ νὰ κερδίσῃ τὸν ἐπιούσιόν της ἄρτον.

Γεώμηλα.

Μίαν ἡμέραν ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ ἀγροῦ. Εἶχεν ἐπὶ τῶν ὤμων σάκκον γεμᾶτον γεώμηλα καὶ εἰς τὴν δεξιὰν μεγάλην δέσμην ξηρῶν ξύλων. Ὁ ἥλιος ἦτο καυστικώτατος καὶ ἡ ταλαίπωρος μόλις ἐπεριπάτει. Ὁ ἱδρὼς ἔτρεχεν ἐκ τοῦ μετώπου της. Ἐδίψα.

Ἐπέστρεφε μὲ ἕνα σάκκον ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ὁ μικρὸς Ἰάκωβος ἔπαιζεν ἐκεῖ πλησίον μὲ τοὺς μικρούς του φίλους. Ἔξαφνα βλέπει τὴν μητέρα του εἰς τοιαύτην κατάστασιν. Ἀφίνει λοιπὸν καὶ παιγνίδιον καὶ φίλους καὶ τρέχει πρὸς αὐτήν. Μὲ προθυμίαν μεγάλην λαμβάνει ἐκ τῶν χειρῶν τῆς μητρός του τὴν μεγάλην δέσμην τῶν ξηρῶν ξύλων, ἡ ὁποία ἦτο μεγαλειτέρα ἀπὸ αὐτόν, καὶ μὲ χαρὰν φέρει αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ὁ Ἰάκωβος φέρει τὴν δέσμην.

Ὁ Ἰάκωβος εἶνε ἀξιέπαινον παιδίον, διότι, ἂν καὶ μικρός, βοηθεῖ τὴν μητέρα του. Ἀλλὰ καὶ ἡ μήτηρ του χαίρει πολύ, διότι ἀνατρέφει τοιοῦτον υἱόν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τώρα τὴν ἀνακουφίζει.

---

5. Τὸ σχολεῖον.

Ὁ κώδων τοῦ σχολείου κτυπᾷ. Εἶνε ὀκτὼ καὶ μετὰ ἓν τέταρτον θ' ἀρχίσῃ τὸ μάθημα.

Τὰ παιδία ἀπεχαιρέτισαν τοὺς γονεῖς των καὶ τρέχουσιν εἰς τὸ σχολεῖον.

—Ὥρα καλή, τέκνον μου, φωνάζει ἡ μήτηρ· ὥρα καλή! Πρόσεξε νὰ μάθῃς καλὰ τὸ μάθημά σου καὶ νὰ εἶσαι εὐπειθής. Θὰ εἶμαι εὐτυχής, ἐὰν ὁ διδάσκαλός σου μείνῃ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ».

Τὰ παιδία μὲ τὰ βιβλία ὑπὸ τὴν μασχάλην προχωροῦσιν. Εἰς τὸν δρόμον βλέπουσι διάφορα πράγματα.

Βλέπουσι τὸν γεωργόν, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ἄροτρον καλλιεργεῖ τὸν ἀγρόν του διὰ

νὰ σπείρῃ σῖτον, καὶ τοὺς ἐργάτας, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται εἰς τὰ ἐργαστήριά των.

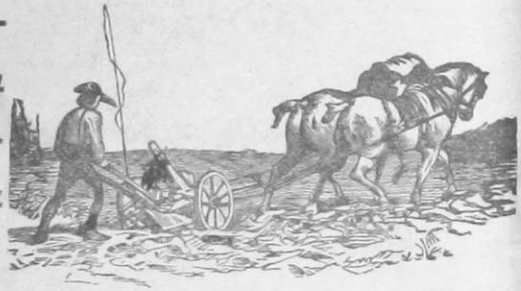

Ὁ γεωργὸς καλλιεργεῖ τὴν γῆν.

Βλέπουσι τοὺς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ νὰ προσευχηθῶσι καὶ ζητήσωσι τὴν βοήθειαν τοῦ καλοῦ Θεοῦ.

Πηγαίνετε λοιπὸν καὶ σεῖς, παιδία μου, ἐμπρός, εἰς τὸ σχολεῖον. Διότι ἐκεῖ θὰ μάθητε καὶ θὰ γνωρίσητε τὰ ἔργα τοῦ Δημιουργοῦ τῆς κτίσεως.

Εἰς τὸ σχολεῖον θὰ διδαχθῆτε τοὺς ποταμούς, τὰς λίμνας, τὰς θαλάσσας καὶ ὅσα ὑπάρχουσι μέσα εἰς αὐτά.

Εἰς τὸ σχολεῖον θὰ σᾶς διδάξωσι τὰ ὑψηλὰ βουνά, τῶν ὁποίων ἡ κορυφὴ κρύπτεται μέσα εἰς τὰ σύννεφα.

Εἰς τὸ σχολεῖον θὰ μάθητε νὰ ἀναγινώσκητε, νὰ ἀριθμῆτε καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἀναπτύξητε τὸν νοῦν σας.

Εἰς τὸ σχολεῖον, τέλος, θὰ διδαχθῆτε τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖ θὰ μάθητε νὰ εἶσθε καλοὶ καὶ ἐνάρετοι.

---

6. Τὸ πᾶν ἐργάζεται.

«Μελέτη, Γεώργιε, μελέτη!» ἔλεγε μίαν ἡμέραν πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ του.

Ἰδὲ τὴν μέλισσαν!

«Ἡ παιδικὴ ἡλικία περνᾷ καὶ μαζῆ μὲ αὐτὴν περνᾷ καὶ ἡ σειρὰ τῶν μαθημάτων καὶ ἔρχεται ἡ σειρὰ τῆς ἐργασίας».

«Παρατήρησε πέριξ σου καὶ θὰ πιστεύσῃς».

«Ἰδὲ τὴν μέλισσαν πῶς ἐργάζεται! Μαζεύει τὸν γλυκὺν χυμὸν τῶν ἀνθέων διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸ μέλι της».

Ἰδὲ πῶς μαζεύει τὰς βλαβερὰς κάμπας.

«Τὸ πτηνὸν ἐργάζεται καὶ κτίζει φωλεὰν διὰ τὰ μικρά του τέκνα. Ἰδὲ πῶς μαζεύει τὰς βλαβερὰς κάμπας, μὲ τὰς ὁποίας θὰ τὰ θρέψῃ!»

«Ὁ σκίουρος τρέχει ἐπάνω κάτω εἰς τὸ δάσος καὶ μαζεύει λεπτοκάρυα διὰ νὰ ἀποθηκεύσῃ τροφήν. Τὸ ἴδιον κάμνει καὶ ὁ μύρμηξ. Ἐργάζεται ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἀκούραστος ἀναβαίνει ἀνηφόρους,

Ὁ μύρμηξ.

καταβαίνει κατηφόρους, διέρχεται ἀτραπούς καὶ μαζεύει τὴν τροφήν του».

«Ὁ βοῦς καὶ ὁ ἵππος ἐργάζονται καὶ ἀνακουφίζουσι τὸν ἄνθρωπον. Σύρουσι τὰ βαρέα ἅροτρα καὶ τὰς μεγάλας ἁμάξας. Ὁ ἵππος μάλιστα συχνὰ μεταφέρει ἀναβάτας ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς».

«Ἰδὲ τὴν χελιδόνα πῶς μαζεύει τὴν λάσπην ἀπὸ τὴν ὄχθην τῆς λίμνης ἢ τοῦ ρυακίου διὰ νὰ κτίσῃ φωλεάν!»

«Ἡ ἀράχνη ἐπίσης ἐργάζεται. Ὑφαίνει τὸν ἱστόν της. Μὲ αὐτὸν θὰ συλλάβῃ μυίας ἢ κἀνὲν ἄλλο ἔντομον. Ἐὰν δὲν ἐργασθῇ, θὰ ἀποθάνῃ

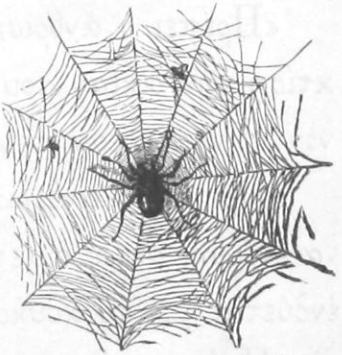

Ἡ ἀράχνη ὑφαίνει τὸν ἱστόν της.

ἐκ τῆς πείνης. Διὰ τοῦτο φροντίζει νὰ ἐπιδιορθώσῃ ἀμέσως τὸ ἀράχνιόν της, ὅταν που καταστραφῇ, ἵνα μὴ χάσῃ τὴν τροφήν της».

«Ἡ ἐργασία εἶνε θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶνε νόμος, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους, μικροὺς καὶ μεγάλους».

«Πρέπει λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐργασθῇ διὰ νὰ φάγῃ, ὅπως κάμνουσι τὰ ἄλογα ζῷα».

«Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐργασθῇ διὰ νὰ κτίσῃ τὴν οἰκίαν του, ὅπως τὸ μικρὸν πτηνὸν τὴν φωλεάν του».

«Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ ἐνδυθῇ, ὅπως ὁ μεταξοσκώληξ, ὁ ὁποῖος ἐνδύεται μὲ τὸ κουκούλόιν του».

«Πρέπει τέλος ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐργάζηται, διότι ἡ ἐργασία φέρει εὐτυχίαν».

3. Ἡ αἴθουσα τῆς παραδόσεως.

Τὸ δωμάτιον τοῦτο, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον τὴν στιγμὴν ταύτην εὑρισκόμεθα, λέγεται αἴθουσα παραδόσεως, διότι ἐντὸς αὐτοῦ ὁ διδάσκαλος παραδίδει τὸ μάθημα.

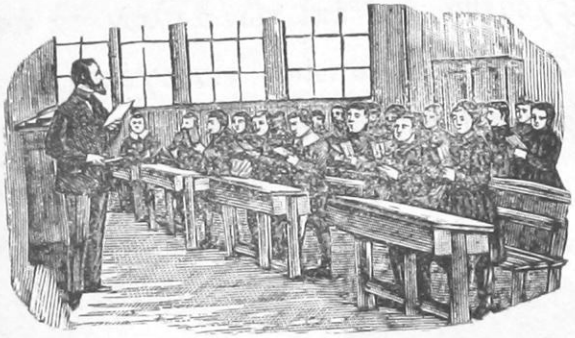

Ἡ αἴθουσα τῆς παραδόσεως.

Μέρη τῆς παραδόσεως εἶνε τὸ δάπεδον, οἱ τοῖχοι καὶ ἡ ὀροφή.

Ἐπὶ τοῦ δαπέδου βλέπομεν τὰ θρανία, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται οἱ μαθηταί· τὴν ἕδραν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κάθηται ὁ διδάσκαλος καὶ τὸν τρίποδα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στη-

ρίζεται ὁ μαῦρος πίναξ. Κατὰ τὸν χειμῶνα δὲ εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης βλέπομεν καὶ τὴν θερμάστραν.

Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν τοίχων ὑπάρχει θύρα, διὰ τῆς ὁποίας εἰσερχόμεθα καὶ ἐξερχόμεθα, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὰ παράθυρα, διὰ τῶν ὁποίων εἰσέρχεται εἰς τὴν παράδοσιν τὸ φῶς καὶ ὁ καθαρὸς ἀήρ.

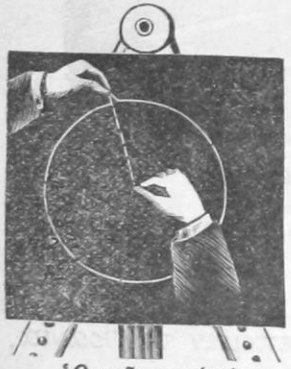

Ὁ μαῦρος πίναξ.

Μεταξὺ τῶν παραθύρων ὑψηλὰ εἰς τοὺς τοίχους εἶνε χρεμασμένοι διάφοροι χάρται, εἰκόνες καὶ τὸ ὡρολόγιον. Ἄνωθεν τῆς ἕδρας τοῦ διδασκάλου ὑπάρχει ἡ εἰκὼν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εὐλογεῖ τὰ μικρὰ παιδία. Ἐμπρὸς εἰς τὴν

εἰκόνα ταύτην καίεται καντήλα ἀκοίμητος, δηλαδὴ ἄσβυστος.

Ὅλα ταῦτα λέγονται σχολικὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη.

Οἱ μαθηταὶ ἀποκαλύπτονται, ὅταν εἰσέρχωνται εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως καὶ κάθηνται ἡσυχα εἰς τὰς θέσεις των. Προσέχουσιν, ὅταν ὁ διδάσκαλος διδάσκῃ καὶ προσπαθοῦσι νὰ μὴ βλάπτωσιν ἢ ρυπαίνωσι τὰ σχολικὰ σκεύη.

Ὁ ἐπιμελὴς Δημήτριος.

Ὁ Δημήτριος πρώτην φορὰν πέρυσιν ὑπῆγεν εἰς τὸ σχολεῖον. Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως, ἡ μικρὰ καρδία του ἔπαλλε δυνατά. Βλέπων τὴν αἴθουσαν γεμάτην ἀπὸ μαθητάς, τοὺς με-

γάλους μαύρους πίνακας, τοὺς χάρτας καὶ τὰς διαφόρους εἰκόνας, τόσον ἐφοβήθη, ὥστε ἐζαλίσθη. Ὅταν ὅμως παρετήρησε μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ παιδία μικρότερα ἀπὸ αὐτόν, τότε ἔλαβε θάρρος. «Δὲν πρέπει, εἶπεν ἀμέσως καθ' ἑαυτόν, νὰ μένω ἀργός· πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ ἐργασθῶ, ὅπως ἐργάζονται αὐτὰ τὰ μικρότερά μου παιδία». Ὁ διδάσκαλος ἔμεινε τόσον εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν μικρὸν Δημήτριον, ὥστε εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους εἶπε πρὸς αὐτόν: «Εὖγε, μικρέ μου! Ἐὰν θὰ ἐξακολουθήσῃς νὰ ἐπιμελῆσαι, ὅπως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, τὸ ὁποῖον σήμερον τελειόνει, θὰ γίνῃς τὸ καύχημα τῆς σχολῆς καὶ ἡ χαρὰ τῶν γονέων σου».

Ὁ ἐπιμελὴς Δημήτριος.

Κατόπιν ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν ἓν χρυσόδετον βιβλίον μὲ λαμπρὰς εἰκόνας καὶ τὸν προεβίβασεν εἰς τὴν δευτέραν τάξιν.

---

9. Μανθάνετε.

Ἐὰν φιλοτιμῆσθε
κ' ἐπιμελῆ ἂν ἦσθε,
χαρὰ εἰς τοὺς γονεῖς σας
καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς σας.

Λοιπόν, καιρὸν μὴ χάνετε,
προσέχετε, μανθάνετε,
καὶ ὕστερον θὰ τρέξωμεν,
θὰ φάγωμεν, θὰ παίξωμεν,

Ἐκεῖνος, ποῦ προσέχει,
πολλὰ καλὰ θὰ ἔχῃ.
Θὰ μάθῃ νὰ διαβάζῃ
καὶ θὰ διασκεδάζῃ.

Λοιπόν, καιρὸν μὴ χάνετε,
προσέχετε, μανθάνετε.

SISMANOGLIO

καὶ ὕστερον θὰ τρέξωμεν,
θὰ φάγωμεν, θὰ παίξωμεν.

Τί εὔμορφα βιβλία,
θὰ λάβητε, παιδία,
μ' ὡραίας ἱστορίας
καὶ εἰκονογραφίας!

Λοιπόν, καιρὸν μὴ χάνετε,
προσέχετε, μανθάνετε,
καὶ ὕστερον θὰ τρέξωμεν,
θὰ φάγωμεν, θὰ παίξωμεν.

---

10. Ὁ ἀμελὴς Ἀντώνιος.

Μίαν ἡμέραν ὁ μικρὸς Ἀντώνιος ἤκουσε νὰ τὸν φωνάζῃ ἡ γειτόνισσά του, ἡ γραῖα Δέσποινα:

— «Ἀντώνιε, Ἀντώνιε! τρέξε γρήγορα! Πρὸ ὀλίγου ἔλαβον ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν υἱόν μου Κωνσταντῖνον. Εἶμαι γραῖα

καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν διακρίνουσι τὰ γράμματα. Ἀνάγνωσέ την, σὲ παρακαλῶ, μικρέ μου γεῖτον».

Ὁ Ἀντώνιος ἐκοκκίνισε καὶ εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλήν: «Δὲν εἰξεύρω γράμματα, κυρία μου».

— Τόσον λοιπὸν καιρὸν τί κάμνεις εἰς τὸ σχολεῖον;»

Ὁ ὀκνηρὸς Ἀντώνιος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐσιώπησε.

— «Τί θὰ κάμω τώρα; ἐπρόσθεσεν ἡ γραῖα· δὲν θὰ εὑρεθῇ κἀνεὶς νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολήν μου;»

Τρέχει καὶ καλεῖ τὸν Μᾶρκον.

Ὁ Ἀντώνιος ἦτο μὲν ἀμελὴς μαθητής, κἄποτε ὅμως ἠγάπα νὰ φαίνηται πρόθυμος καὶ καλός. Ἀμέσως λοιπὸν ἔτρεξε καὶ προσεκάλεσε τὸν συμ-

μαθητήν του Μᾶρκον διὰ νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολήν.

Ὁ Μᾶρκος χωρὶς νὰ φοβηθῇ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν, ἐνῷ ὁ Ἀντώνιος ἀπὸ τὴν ἐντροπήν του μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω ἔγεινεν ἄφαντος. Τὸ πάθημα τοῦτο ἔγεινε μάθημα εἰς τὸν Ἀντώνιον. Ἔκτοτε ἐπεμελήθη τόσον πολύ, ὥστε ἐντὸς δύο μηνῶν ἔμαθε καλὴν ἀνάγνωσιν καὶ μὲ μεγάλην χαρὰν τώρα ψάλλει:

Ὁ Μάρκος ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολήν

Ὁπότε ἤμην ἀμαθής,
πῶς ὅλα ἦσαν σκοτεινά!
Ὤ! πόσον ἤμην δυστυχής,
ἔχων τὰ μάτια μου κλειστά!

Τώρα πιάνων τὸ βιβλίον,
τὸ χαρτὶ καὶ τὸ κονδύλι,
μακαρίζω τὸ σχολεῖον.
Ζήτωσαν οἱ τρεῖς μου φίλοι.

11. Ἀγαπᾶτε καὶ βοηθεῖτε ἀλλήλους.

Α΄

«Μαρία, εἶπεν ἡ μήτηρ· σήμερον εἶνε Τετάρτη καὶ πρέπει νὰ μαγειρεύσωμεν φασούλια. Λάβε λοιπὸν τὸ μικρὸν τοῦτο καλάθιον καὶ καθάρισε καλά, ὅσα φασούλια ἔχει μέσα». Ἡ Μαρία ἀμέσως ὑπήκουσε καὶ ἤρχισε τὸ ἔργον της. Ἀλλὰ τὰ φασούλια ἦσαν τόσον πολλά, ὥστε ἡ Μαρία ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἦσαν ἀτελείωτα καὶ ἀπὸ τὴν λύπην της ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἐκαθάριζον τὰ φασούλια.

Ὅταν εἶδε τοῦτο ἡ μικρὰ ἀδελφή της Μάρθα, ἔτρεξε μὲ χαρὰν καὶ ἤρχισε νὰ βοηθῇ τὴν ἀπηλπισμένην ἀδελφήν της. Οἱ μικροί της δάκτυλοι εἰργάζοντο ὡς μηχανὴ καὶ ἐν-

Τὰ φασούλια ἦσαν ἕτοιμα.

τὸς ὀλίγου τὰ φασούλια ἦσαν ἕτοιμα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Μαρία δὲν ἐφάνη ἀχάριστος. Εἶχε μερικὰ ζαχαρωτὰ καὶ τὰ διεμοιράσθη μὲ τὴν μικρὰν ἀδελφήν της.

Β΄

— «Τὸ φορτίον τοῦτο εἶναι πολὺ βαρύ, ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ ὁ Μιλτιάδης πρὸς τὸν μικρὸν ἀδελφόν του Κίμωνα. Ἄφες νὰ τὸ σηκώσω ἐγώ! Εἶσαι πολὺ κουρασμένος, ἀδελφέ μου καὶ πρέπει νὰ σὲ βοηθήσω».

— «Ἐλθὲ νὰ μοιρασθῶμεν τοὺς καρποὺς αὐτούς, τῷ ἔλεγεν ἄλλοτε. Πρὸ ὀλίγου τοὺς ἔκοψα ἀπὸ τὸν κῆπον. Θὰ μοὶ φανῶσι γλυκύτεροι, ὅταν φάγῃς καὶ σύ».

— «Μὴ φοβοῦ, ἀδελφέ μου! Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς, θὰ σὲ ἀκολουθήσω. Θὰ σὲ προστατεύσω, διότι εἴμεθα ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθημεν ἀπὸ τοὺς ἰδίους γονεῖς καὶ ἀνετράφημεν εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν. Ἀδελφέ μου, ἐὰν θελήσῃ ὁ Θεός, θὰ συγκατοικήσωμεν. Ἡ οἰκία μου θὰ εἶναι οἰκία σου καὶ ἡ τροφή μου τροφή σου. Ἐλθέ, ἀδελφέ μου, νὰ ἐξέλθωμεν μαζὺ εἰς τὸν περίπατον. Καὶ ὅταν τὸ ἑσπέρας ἐπιστρέψωμεν καὶ δειπνήσωμεν, μαζὺ πάλιν θὰ προσευχηθῶμεν εἰς τὸν Πατέρα μας Θεόν, ὁ Ὁποῖος μᾶς διδάσκει νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους».

Γ΄

Τυφλός τις γέρων ἐκάθητο μίαν ἡμέραν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ ἐθερμαίνετο εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ἐκεῖ πλησίον ὑπῆρχε χείμαρρος γεμᾶτος νερά.

Ὁ γέρων ἐκάθητο καὶ ἐθερμαίνετο.

Ὁ δυστυχὴς τυφλὸς ὕστερον ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἐσηκώθη καὶ ἡτοιμάζετο νὰ φύγῃ. Ἐβάδισε μερικὰ βήματα

καὶ εὑρέθη παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ χειμάρρου. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἔπιπτεν ὁ ταλαίπωρος ἐντός αὐτοῦ.

Παρακάτω ὁ μικρὸς Ἀνδρέας, παιδίον δεκαετές, ἔπαιζε μὲ τὸν φίλον του Θεόδωρον. Μόλις λοιπὸν εἶδε τὸν τυφλόν, ἔτρεξε, τὸν ἐκράτησεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν κατοικίαν του.

Ὁ Ἀνδρέας τὸν ὁδηγεῖ.

Ἡ χαρά του ἦτο ὑπερβολικὴ καὶ ἐπέστρεψει εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ φαιδρὰ πηδήματα.

Προσπαθεῖτε λοιπόν, μικροί μου φίλοι, νὰ μιμηθῆτε τὸν Ἀνδρέαν καὶ νὰ βοηθῆτε τὸν πλησίον σας.

Δ΄

Ἑσπέραν τινὰ ὁ μικρὸς Παῦλος ἐπέ-

στρεφεν ἐκ τῆς σχολῆς. Καθ' ὁδὸν συνήντησεν ἕνα κύριον, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο ἐπὶ καθίσματος καὶ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας μικρὸν πίνακα καὶ χρωστῆρα. Ἦτο ζωγράφος.

Ὁ Παῦλος χαιρετᾷ.

Ὁ Παῦλος ἐχαιρέτισε τὸν ζωγράφον καὶ ἐστάθη πλησίον του.

Αἴφνης πίπτει ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ κυρίου ὁ χρωστήρ. Ὁ Παῦλος λαμβάνει αὐτὸν ἀμέσως καὶ τὸν δίδει εἰς τὸν ζωγράφον.

Ὁ Παῦλος δίδει τὸν χρωστῆρα.

—«Εὐχαριστῶ, μικρέ μου, τῷ εἶπεν ὁ εὐγενὴς κύριος καὶ ἀμέσως τὸν ἠρώτησε: Πῶς ὀνομάζεσαι; Πόσων ἐτῶν εἶσαι;»

— «Εἶμαι δέκα ἐτῶν καὶ ὀνομάζομαι Παῦλος», ἀπήντησεν.

—«Εἶσαι πολὺ καλοαναθρεμμένον παιδίον», εἶπεν ὁ ζωγράφος «καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀνταμείψω τὴν εὐγενῆ συμπεριφοράν σου. Στάσου ἀκίνητος».

Ὁ Παῦλος ἐστάθη.

Ὁ Παῦλος ἦτο ἕξυπνον παιδίον. Ἀμέσως λοιπὸν ἐνόησε περὶ τίνος πρόκειται καὶ ἐστάθη ὅπως τὸν διέταξεν ὁ ζωγράφος.

Εὐθὺς τότε ἐκεῖνος ἔλαβεν ἓν τεμάχιον χάρτου καὶ ἐχάραξε μερικὰς γραμμάς.

Ὁ Παῦλος φέρει τὴν εἰκόνα

—«Λάβε, εἶπε τότε πρὸς τὸν Παῦλον· τοῦτο εἶναι ἡ ἀνταμοιβὴ τῆς εὐγενείας σου».

Ὁ μικρὸς Παῦλος ἔλαβε τὸν χάρτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο ἐζωγραφισμένη ἡ μορφή του. Εὐχαρίστησε τὸν καλὸν κύριον, τὸν ἐχαιρέτισε καὶ

ἔφερε τὴν εἰκόνα εἰς τὴν μητέρα του.

Ἡ μήτηρ ἐχάρη ὑπερβολικά, διότι εἶχε τὴν εἰκόνα τοῦ υἱοῦ της καὶ ἔβαλεν αὐτὴν ἐντὸς πλαισίου.

Ἰδοὺ λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀναγνῶσται, πόσον ὠφέλιμος εἶνε ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη. Ἐὰν ὁ Παῦλος δὲν ἔδιδε τὸν πεσόντα χρωστῆρα τοῦ ζωγράφου, δὲν θὰ εἶχε τόρα τὴν εἰκόνα του, τὴν ὁποίαν μὲ τόσην χαρὰν κρατεῖ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

12. Ἡμερονύκτιον

Ἡ γῆ, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατοικοῦμεν, κινεῖται καὶ στρέφεται περὶ τὸν ἑαυτόν της χωρὶς ποτὲ νὰ σταθῇ.

Στρέφεται ἡ γῆ καὶ μὲ αὐτὴν στρεφόμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ αἱ οἰκίαι μας, καὶ οἱ ἀγροί μας καὶ πάντα, ὅσα εὑρίσκονται ἐπάνω εἰς αὐτήν.

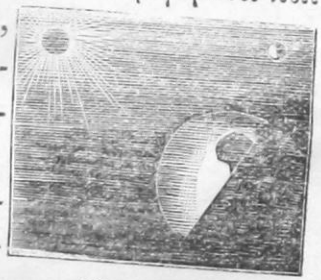

Ἡμερονύκτιον

Παρατηρήσατε τὴν εἰκόνα τοῦ βιβλίου σας. Ἡ μεγάλη σφαῖρα παριστᾷ τὴν γῆν, τὴν κατοικίαν μας.

Βλέπετε πῶς μόνον τὸ ἥμισυ μέρος φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου; Ἐκεῖ εἶνε ἡμέρα.

Τώρα παρατηρήσατε καὶ τὸ ἄλλο ἥμισυ. Πόσον εἶνε σκοτεινόν! Ἐκεῖ εἶνε νύξ.

Ὅταν ἡ γῆ στρεφομένη δεικνύῃ πρὸς τὸν ἥλιον τὸ μέρος, ὅπου κατοικοῦμεν ἡμεῖς, τότε ἔχομεν ἡμέραν, καὶ νύκτα οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦσιν εἰς τὸ ἄλλο ἥμισυ, τὸ σκοτεινόν. Ἀλλὰ ἡ γῆ ἐξακολουθεῖ νὰ στρέφηται καὶ σιγὰ σιγὰ ἡ νὺξ ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς καὶ ἡ ἡμέρα πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νὺξ μαζῆ λέγονται ἡμερονύκτιον. Τὸ ἡμερονύκτιον διαρκεῖ 24 ὥρας. Τόσας δηλαδή, ὅσας χρειάζεται ἡ γῆ διὰ νὰ κάμῃ τὸν γῦρον περὶ τὸν ἑαυτόν της.

Γύμνασμα 1. Ὁ μαθητὴς ἂς ἀναγνώσῃ τὰς κατωτέρω προτάσεις.

Ὁ Θεὸς εἶνε ἀγαθός. Ἐγὼ γράφω. Βρέχει. Ὁ κύων εἶνε ζῷον. Ἡ κιμωλία εἶνε λευκή. Οἱ γονεῖς ἀγαπῶσι τὰ τέκνα των. Ὁ πίναξ εἶνε ξύλινος. Τί θέλεις; Τὸ ῥόδον εἶνε ἄνθος. Ὁ Περικλῆς μελετᾷ. Οἱ ἀμελεῖς τιμωροῦνται. Τὰ ζῷα ἐργάζονται. Τὸ ὕδωρ εἶνε ποτὸν ὠφέλιμον. Αἱ σταφυλαὶ ὡρίμασαν. Φεύγω. Ποῦ πηγαίνεις; Ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. Ἡ Μαρία ἀμέσως ὑπήκουσεν.

13. Ἑβδομάς — Μήν — Ἔτος.

Ἑπτὰ ἡμέραι ἀποτελοῦσι μίαν ἑβδομάδα. Αἱ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος ὀνομάζονται: Κυριακή, Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατον.

Ὁ Θεὸς διέταξε μόνον τὰς ἓξ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος νὰ ἐργαζώμεθα, τὴν δὲ Κυριακὴν νὰ ἀναπαυώμεθα καὶ νὰ ἀφιερόνωμεν εἰς τὴν λατρείαν του.

Ἡ Κυριακὴ ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνέστη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπὸ τὸν τάφον.

Τέσσαρες ἑβδομάδες καὶ δύο τρεῖς ἡμέραι ἀποτελοῦσιν ἕνα μῆνα. Οἱ μῆνες εἶνε δώδεκα: Ἰανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος, Ἀπρίλιος, Μάϊος, Ἰούνιος, Ἰούλιος, Αὔγουστος, Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος.

Οἱ δώδεκα οὗτοι μῆνες ἀποτελοῦσι τὸ ἔτος.

Ὅλοι οἱ μῆνες τοῦ ἔτους δὲν ἔχουσιν ἰσαρίθμους ἡμέρας. Ἄλλοι ἔχουσι 30 ἡμέρας, ἄλλοι 31 καὶ εἷς 28 μόνον ἡμέρας.

Τριάκοντα ἡμέρας ἔχουσιν ὁ Ἀπρίλιος, ὁ Ἰούνιος, ὁ Σεπτέμβριος καὶ ὁ Νοέμβριος.

Τριάκοντα καὶ μίαν ἔχουσιν ὁ Ἰανουάριος, ὁ Μάρτιος, ὁ Μάϊος, ὁ Ἰούλιος, ὁ Αὔγουστος, ὁ Ὀκτώβριος καὶ ὁ Δεκέμβριος.

Μόνον ὁ Φεβρουάριος ἔχει εἴκοσιν ὀκτὼ καὶ κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος εἴκοσιν ἐννέα ἡμέρας.

Τὸ ἔτος, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Φεβρουάριος ἔχει 29 ἡμέρας, λέγεται βίσεκτον ἢ δίσεκτον.

Ὥστε τὸ ἔτος ἔχει τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας καὶ κατὰ πᾶν δίσεκτον, τριακοσίας ἑξήκοντα ἓξ.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἡμέραι εἶνε ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας χρειάζεται ἡ γῆ διὰ νὰ κάμῃ τὸν μέγαν γῦρον πέριξ τοῦ ἡλίου.

Γύμνασμα 2. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὰς λέξεις τῶν κατωτέρω προτάσεων.

Εἶναι ἐπιμελής. Ὁ καιρὸς εἶνε ψυχρός. Μὴ φονεύσῃς. Ἀγάπα τοὺς ἐχθρούς σου. Ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς βραβεύεται. Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον εἰς ἓξ ἡμέρας. Ὁ Γεώργ.ος εἶνε μαθητὴς τῆς δευτέρας τάξεως. Τὸ φορ-

τίον τοῦτο εἶνε πολὺ βαρύ. Μὴ φοβοῦ, ἀδελφέ μου. Βρέχει. Διατί τρέχετε εἰς τοὺς δρόμους; Σήμερον εἶνε Τετάρτη. Ἡ Κυριακὴ εἶνε ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος.

---

14. Τὸ φθινόπωρον.

Τὸ φθινόπωρον εἶνε μία ἀπὸ τὰς τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Αἱ τέσσαρες ἐποχαὶ τοῦ ἔτους εἶνε: Ἄνοιξις, Θέρος, Φθινόπωρον καὶ Χειμών.

Ἑκάστη ἐποχὴ διαρκεῖ τρεῖς μῆνας.

Μῆνες τοῦ φθινοπώρου εἶνε ὁ Σεπτέμβριος, ὁ Ὀκτώβριος καὶ ὁ Νοέμβριος.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον αἱ ἡμέραι ἀρχίζουσι νὰ γίνωνται μικρότεραι καὶ αἱ νύκτες μεγαλείτεραι. Ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ὀλιγοστεύει. Ἄνεμοι ψυχροὶ πνέουσιν. Αἱ βροχαὶ ἐπέρχονται καὶ πολλάκις ἡ ὁμίχλη σκεπάζει τὴν γῆν. Κατὰ τὸ φθινόπωρον τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἀρχίζουσι νὰ μαραίνωνται, νὰ κιτρινίζωσι καὶ νὰ πίπτωσιν.

Τὰ κελαδητικὰ πτηνά, ἡ καρδερίνα, τὸ φλῶρι, τὸ σκαθάκι καὶ τὰ τοιαῦτα ἀφίνουσι τὰς φωλεάς των καὶ τρέχουσι εἰς θερμότατα μέρη. Αἱ χελιδόνες μαζεύονται ἐπάνω εἰς τὰ τηλεγραφικὰ σύρ-

ματα καὶ ἑτοιμάζονται διὰ τὸ μακρυνόν των ταξείδιον. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ἀποδημητικὰ πτηνὰ δὲν μένουσιν ἀργά. Ἑτοιμάζονται πρὸς ἀναχώρησιν. Γνωρίζουσι τοῦτο οἱ κυνηγοὶ καὶ ἐξέρχονται εἰς κυνήγιον. Παραμονεύουσι τὰ ταλαίπωρα ὀρτύκια, τὰ ὁποῖα μὲ τὸ βαρύ των σῶμα μόλις πετῶσιν. Ἅμα λοιπὸν τὰ ἴδωσιν οἱ κυνηγοί, πυροβολοῦσι καὶ τὰ φονεύουσι, διότι τὸ κρέας των εἶνε παχύ, νόστιμον καὶ θρεπτικόν.

Γύμνασμα 3. Ὁ μαθητὴς νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς στιγμὰς τῶν ἐν τῷ γυμνάσματι προτάσεων διὰ τῶν καταλλήλων λέξεων.

Μηλέα, ῥόδον, χρωστήρ, ἥλιος, ὕδωρ, μαθητής, μελάνη, κιμωλία, πίναξ, σχολεῖον, διδάσκαλος οὐρανός, κύων, πατήρ, μήτηρ, Θεός.

Ἡ ... εἶνε καρποφόρον δένδρον. Ὁ ... φωτίζει καὶ θερμαίνει τὴν γῆν. Ὁ ἐπιμελὴς ... βραβεύεται. Ἡ ... περιποιεῖται τὰ τέκνα της. Το ... εἶνε ἄνθος. Ὁ ... εἶνε Παντοδύναμος. Ὁ ... εἶνε μαῦρος. Ὁ ... χρησιμεύει εἰς τὸν ζωγράφον. Τὸ ... εἶνε μέγα οἰκοδόμημα. Ὁ ... εἶνε ζῷον χρησιμότατον. Τὸ ... πίνεται. Ἡ ... εἶνε λευκή. Ὁ ... διδάσκει τοὺς μαθητάς. Ὁ ... εἶνε αἴθριος καὶ καθαρός. Ὁ ... ἐργάζεται διὰ νὰ θρέψῃ τὴν οἰκογένειάν του.

15. Ἡ καλλιεργία τοῦ σίτου.

Α΄.

Κυριώτεραι ἐργασίαι κατὰ τὸ φθινόπωρον εἶνε ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν, ὁ τρυγητὸς τῶν ἀμπέλων καὶ ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν.

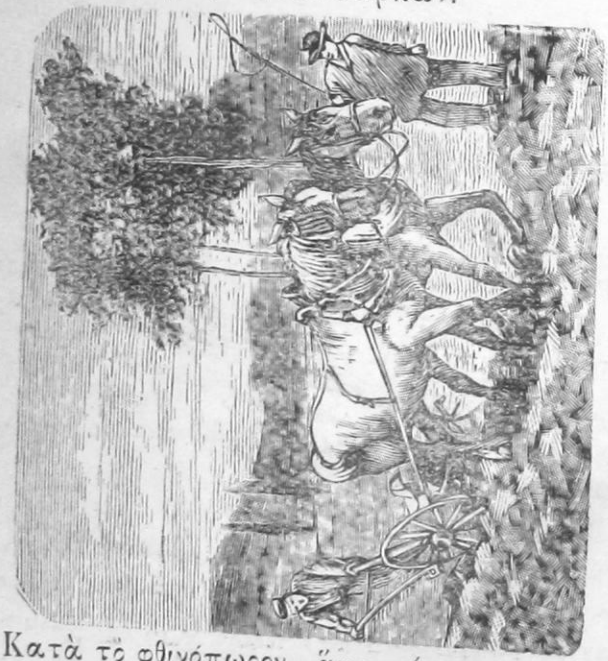

Κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἅμα πέσωσιν αἱ πρῶται βροχαί, ὁ γεωργὸς μεταβαίνει εἰς τὸν ἀγρόν. Ἐκεῖ ἀρχίζει τὴν ἐργασίαν του μὲ τὰ διάφορα γεωργικὰ ἐργαλεῖα.

Κυριώτερα ἐργαλεῖα τοῦ γεωργοῦ εἶνε τὸ ἄροτρον, ὁ βωλοκόπος, ὁ λίσγος καὶ ἡ σκαπάνη.

Τὸ ἄροτρον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ὑννίον, τὸν ρυμὸν καὶ τὴν λαβήν.

Τὸ ὑννίον εἶνε πλατὺ τεμάχιον σιδήρου, τὸ ὁποῖον σκάπτει τὴν γῆν. Ρυμὸς λέγεται τὸ μακρὸν ξύλον, εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι δύο τροχοὶ καὶ ὁ ζυγός, ὅπου δένονται τὰ ὑποζύγια ζῶα, δηλαδὴ τὰ βώδια ἢ τὰ ἄλογα.

Ἄροτρον

Ἡ λαβὴ εὑρίσκεται εἰς τὸ ὀπισθινὸν μέρος τοῦ ἀρότρου· μὲ αὐτὴν ὁ γεωργὸς διευθύνει τὸ ἄροτρον.

Βωλοκόπος.

Ὁ λίσγος, ἡ δικελλα καὶ ἡ σκαπάνη εἶνε μικρὰ ἐργαλεῖα καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο μέρη, τὸ ξύλινον καὶ τὸ σιδηροῦν. Τὸ ξύλινον μέρος ὀνομάζεται στελεὸς καὶ τὸ σιδηροῦν γένυς.

Ὁ βωλοκόπος εἶνε ξύλον, τὸ ὁποῖον κάτωθεν ἔχει σιδηροῦς ὀδόντας καμπύλους. Συρόμενος ἐπάνω εἰς τὸν καλλιεργημένον ἀγρὸν ἐκριζόνει τὰ χόρτα καὶ θρυμματίζει τοὺς μεγάλους βώλους.

Γύμνασμα 4. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς μονοσυλλάβους λέξεις.

Ἅγιος, λέξις, μήν, παιζω, ἕν, πέντε, δίς, σύ, πίπτω, μῦς, φῶς, οὖς, ἄνθρωποι, κύων, βοῦς, ποῦς, ἀετός, ῥίς, ὄρνις, θριξ, βήξ, ξένος, ἄγκυρα.

Β΄.

Ἀφοῦ ὁ γεωργὸς καλλιεργήσῃ καλὰ τὸν ἀγρόν του καὶ καθαρίσῃ αὐτόν, ἀρχίζει τὴν σποράν.

Θέτει μέσα εἰς μίαν ἐμπροσθέλλαν τοὺς κόκκους τοῦ σίτου καὶ κατόπιν τρέχων μέσα εἰς τὸν ἀγρὸν ῥίπτει διὰ τῆς χειρὸς τὸν σπόρον. Παρατηρήσατε τὴν εἰκόνα τοῦ βιβλίου σας.

Ῥίπτει διὰ τῆς χειρὸς σπόρον.

Εὐθὺς μετὰ τὴν σποράν γίνεται τὸ κύλισμα.

Ὁ γεωργὸς δηλαδὴ σύρει ἐπάνω εἰς τὸν ἀγρὸν μέγαν κύλινδρον καὶ σκεπάζει τοὺς κόκκους τοῦ σίτου, τὸν ὁποῖον ἐφύτευσεν, ἵνα μὴ φαγωθῇ ἀπὸ τὰ πτηνά.

Ὁ σῖτος, ὁ ὁποῖος σπείρεται κατὰ τὸ φθινόπωρον λέγεται πρώϊμος καὶ ὡριμάζει ἐνωρίτερον. Εἰς τὰ ψυχρὰ ὅμως μέρη ὅπου τὸ ψῦχος καὶ ὁ πάγος πολλάκις καταστρέφει τὰ σπαρτά, συνειθίζουσι καὶ σπείρουσι μιρικὰ εἴδη σίτου κατὰ τὴν ἄνοιξιν. Ὁ σῖτος ἐκεῖνος λέγεται ὄψιμος καὶ ὡριμάζει ἀργότερα.

Ὁ γεωργὸς σύρει κύλινδρον.

---

16. Ὁ τρυγητός.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον ὡριμάζουσιν αἱ σταφυλαὶ καὶ γίνεται ὁ τρυγητός. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία μὲ κοπτερὰ μαχαίρια καὶ καλάθια τρέχουσι εἰς τοὺς ἀμπελῶνας, κόπτουσι καὶ ῥίπτουσι τὰ σταφύλια μέσα εἰς βυτία καὶ τὰ φέρουσι μέσα εἰς μεγάλους κάδους, οἱ ὁποῖοι εὑ-

ρίσκονται ἐπάνω εἰς μεγάλα βωδάμαξα. Κατόπιν φέρουσι τοὺς κάδους εἰς τὰς ἀποθήκας καὶ μέσα εἰς τοὺς ληνοὺς πατῶσι τὰς σταφυλὰς διὰ νὰ τρέξῃ ὁ γλυκύς των χυμός, καὶ γλεῦκος καὶ κοινῶς μοῦστος.

Τρυγητός.

Τὸν μοῦστον βάλλουσι μέσα εἰς βαρέλια, τὰ ὁποῖα ἀφίνουν ἀνοικτά, διότι ὁ μοῦστος μετὰ δύο τρεῖς ἡμέρας ἀρχίζει νὰ βράζῃ καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχει ὀπή, ἀπὸ τὴν ὁποίαν νὰ ἐξατμίζηται σπάνει τὸ βαρέλιον καὶ τινάσσει τὸ σκέπασμα, ὅπως συμβαίνει, ὅταν ἔχωμεν ἐπάνω εἰς τὴν πυρὰν τὴν χύτραν σκεπασμένην καὶ βράζῃ. Ὁ μοῦστος τὰς πρώτας ἡμέρας εἶνε γλυκύς. Σιγὰ σιγὰ ὅμως χάνει τὴν γεῦσιν του ταύτην, καθαρίζεται καὶ μεταβάλλεται εἰς οἶνον.

Ὁ ληνός.

Μὲ τὸν μοῦστον κατασκευάζουσι διάφορα γλυκύσματα καὶ σταφυλόμελι.

Μερικὰ εἴδη σταφυλῶν ξηραίνονται μέσα εἰς ἁλώνια καὶ μεταβάλλονται εἰς σταφίδας. Καλλίτεραι σταφίδες εἶναι αἱ κορινθιακαί.

Γύμνασμα 5. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὰς δισυλλάβους λέξεις.

Πτωχός, ὀνηρός, ὁπλίτης, φρόνιμος, ἄγκυρα, βροχή, περιστερὰ, μύρμηξ, πέντε, καλὸς, χρόνος, ἓξ, ἐπί, ἀφοῦ, εἷς, τρίς, Ἡρακλῆς, Φιλοσοφία, Σόλων, Κίμων, Κροῖσος, ἄνθρωποι, Θεός, μήτηρ, βοῦς, κύων, γαλῆ, ὄνος, κονδύλιον, παῖς, πᾶν, θήκη, γραφίς.

---

17. Ἡ συγκομιδὴ τῶν ἐλαιῶν.

Μετὰ τὸν τρυγητὸν ἔρχεται ἡ συγκομιδὴ τῶν διαφόρων καρπῶν.

Κατὰ πρῶτον μαζεύουσι τὰ σῦκα, τὰ κάστανα, τὰ μῆλα, τὰ ἀπίδια, τὰ κυδώνια, καὶ τοὺς ἄλλους καρπούς, τελευταῖον δὲ τὰς ἐλαίας.

Ἀλλὰ τί εἶνε ἡ ἐλαία;

Ἡ ἐλαία εἶνε καρπὸς δένδρου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης λέγεται ἐλαία. Φύεται εἰς θερμὰ μέρη πλησίον τῆς

θαλάσσης καὶ οὐδέποτε μαραίνεται. Εἶνε λοιπὸν δένδρον ἀειθαλές. Ἄλλα ἀειθαλῆ δένδρα εἶνε ἡ δάφνη, ἡ κυπάρισσος καὶ ὁ κιστός.

Οἱ καρποὶ τῆς ἐλαίας κατ' ἀρχὰς εἶνε πράσινοι, ἔπειτα ὡριμάζουσι καὶ γίνονται μαῦροι. Ἔχουσι γεῦσιν πικράν, ἡ ὁποία χάνεται, ὅταν τοὺς ρίψωμεν εἰς τὴν ἅλμην.

Αἱ ἐλαῖαι συνάζονται κατὰ πολλοὺς τρόπους, κυρίως ὅμως μὲ τὰς χεῖρας.

Αἱ ἐλαῖαι τρώγονται· ἐξ αὐτῶν δὲ γίνεται καὶ τὸ ἔλαιον, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Διὰ νὰ ἐξαχθῇ τὸ ἔλαιον τῶν ἐλαιῶν φέρουσιν αὐτὰς εἰς τὰ ἐλαιοτριβεῖα. Ἐκεῖ τὰς πιέζουσι καὶ λαμβάνουσι τὸν χυμόν των, τὸ ἔλαιον.

Ἐλαίων ὑπάρχουσι πολλαὶ ποιότητες. Τὸ καλλίτερον εἶνε τῆς Κερκύρας καὶ τῶν Καλαμῶν.

Ἀπὸ τὸ ἔλαιον κατασκευάζουσι καὶ τὸν σάπωνα.

---

18. Φθινόπωρον.

Τὸ θέρος διεδέχθης, φθινόπωρον καλόν,
καὶ τοὺς καρποὺς μᾶς φέρεις μὲ δροσερὸν καιρόν.
Ἰδοὺ ἐκεῖν' ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁ γεωργὸς
λαμβάνων θεῖα δῶρα προσεύχετ' εὐλαβῶς.

Φθινόπωρον ὡραῖον, σὺ δίδεις σταφυλάς,
κρασὶ γλυκὸ καὶ νέον, ὀπώρας καὶ τροφάς.
Ἀπίδια μεγάλα, πεπόνια καλά,
καὶ κάστανα καὶ ἄλλα ὀπωρικὰ πολλά.

Πάτερ οὐράνιέ μου, πρηνὴς Σὲ προσκυνῶ.
Σὲ εὐλογῶ, Θεέ μου καὶ σοὶ εὐγνωμονῶ!
Τὰς θείας ἐντολάς σου πιστῶς θὰ ἐκτελῶ,
μὲ σέβας καὶ μὲ φόβον, ὡσὰν παιδὶ καλό.

Γύμνασμα 6. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὰς τρισυλλάβους λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Θήκη, θάμνος, Ἀδριανούπολις, ἀετός, Ἑλένη, καρκίνος, βιβλίον, ἔμπορος, παρθένος, κρεοπωλεῖον, ποταμός, ὄνος, πρόσωπον, ὑπόδημα, λύκος, χάλαζα, ἥλιος, κάμηλος, μάχαιρα, διδάσκαλος, κύριος, θάλασσα, Ἀθῆναι.

---

19. Ἐκδρομή.

α'. Ἡ πρωία.

Ὁ διδάσκαλος ἐξῆλθεν εἰς περίπατον μετὰ τῶν μαθητῶν πολὺ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ ὡρισμένον μέρος, παρε-

Ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.

τήρησαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν νὰ ἀναβαίνῃ μία φλογερὰ σφαῖρα.

«Εἶνε ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου, ὁ ὁποῖος τόρα ἀνατέλλει· τὸ γλυκύ του φῶς διασκορπίζεται εἰς ὅλην τὴν γῆν, ἡ ὁποία ἀφυπνίζεται», εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

Ἡ δρόσος ἔστιλβεν ἐπὶ τῆς χλόης καὶ ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν δένδρων. Τὰ πτηνὰ ἤρχισαν τὰ τερπνὰ ᾄσματά των καὶ τρέχουσιν εἰς τὸ ἔργον των. Ἴδετε· ζωηρά, ζωηρὰ πετῶσιν.

Ἐκεῖ κάτω εἰς τὸν ἀγρὸν ὁ γεωργὸς ἐπανα-

λαμβάνει τὸ βαρύ του ἔργον μὲ τὸν μόνον του σύντροφον, τὸ βῶδι.

Ὁ ποιμὴν ὁδηγεῖ τὰ πρόβατα εἰς βοσκήν.

Ὅσῳ ὁ ἥλιος ἀναβαίνει, τόσῳ ἡ ἀτμόσφαιρα καθαρίζεται καὶ μακρόθεν διακρίνονται τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν τῶν πέριξ χωρίων.

«Πόσον εὐχάριστον εἶνε νὰ βλέπῃ τις τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ νὰ θαυμάζῃ τὰ ἔργα τοῦ Πανσόφου Θεοῦ!» ἔλεγον τὰ παιδία καὶ ἤρχισαν νὰ ψάλλωσι :

Ὡραία ἀνατέλλει
καὶ πάλιν ἡ αὐγὴ
καὶ φῶς γλυκὺ μᾶς στέλλει
καὶ μειδιᾷ ἡ γῆ.

Σιγὰ σιγὰ ροδίζουν
αἱ ἄκραι τῶν βουνῶν
καὶ εὔθυμα ὀρθρίζουν
τὰ σμήνη τῶν πτηνῶν.

Ἀκούσατε πῶς ψάλλει
φαιδρά των ἡ φωνή!
τῆς φύσεως τὰ κάλλη
καὶ τὸν Θεὸν ὑμνεῖ.

Ἐκεῖνος τὰ κοιμίζει
ὡς τρυφερὰ τροφός,
Ἐκεῖνος τ' ἀφυπνίζει
μὲ δρόσον καὶ μὲ φῶς.

β΄. Ἡ ἑσπέρα.

Οἱ μαθηταὶ διῆλθον τὴν ἡμέραν μὲ χαρὰν καὶ μὲ τραγούδια. Τὰ παιγνίδια ἦσαν ἀτελείωτα. Ἄλλοι ἐπαιζον κρυπτόν, ἄλλοι τυφλομυῖαν, ἄλλοι βαρελάκια, ἄλλοι κυνηγητὸν καὶ οἱ μεγαλείτεροι σκλαβάκια.

Τέλος ἤρχισε νὰ βραδυάζῃ. Τότε ὁ διδάσκαλος ἐπροσκάλεσε τοὺς μαθητὰς ὁλόγυρά του καὶ τοῖς εἶπε νὰ προσέξωσι πολὺ τὸ βασίλευμα τοῦ ἡλίου. Ὅλοι πρόθυμοι ἐκάθισαν καὶ ἐν σιγῇ βαθείᾳ παρακολουθοῦσι τὸ ἔκτακτον φαινόμενον.

Ὁ ἥλιος δὲν καίει τόρα διόλου, διότι αἱ ἀκτῖνές του πίπτουσι πολὺ πλαγίως. Ὅσῳ παρέρχεται ἡ ὥρα, τόσῳ ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου γίνεται μεγαλοπρεπὴς καὶ κατακόκκινος καταβαίνει νὰ χαθῇ ὀπίσω ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἀντικρυνοῦ βουνοῦ.

Ἡ θάλασσα γίνεται καταπόρφυρος καὶ αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐλαφρὰ φωτίζουσι τὰς κορυφὰς τῶν ἱστῶν τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα εἶνε ἀραγμένα εἰς τὸν λιμένα.

Ὁ ἥλιος ὅμως δὲν στέκεται· ἐξακολουθεῖ νὰ

καταβαίνῃ ἀκόμη. Ὀλίγον ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὁρίζοντα οἱ μαθηταὶ βλέπουσι σύννεφα, τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου λαμβάνουσι διάφορα σχήματα.

Χρυσοχάλκινος ἵππος.

Αὐτὸ ἐδῶ ὁμοιάζει πρὸς ἵππον χρυσοχάλινον καὶ ἓν ἄλλο παρακάτω πρὸς μέγαν λέοντα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τίποτε δὲν λείπει. Ἡ μακρά του χαίτη λάμπει ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· ἡ μεγάλη καὶ ἀνδρειωμένη οὐρά του μὲ τὸν ὡραῖον θύσανον εἰς τὸ ἄκρον στίλβει. Θαρρεῖς πῶς ἑτοιμάζεται νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τοῦ ὡραίου ἵππου. Ἓν ἄλλο ἐκεῖ κάτω σύννεφον ὁμοιάζει πρὸς νῆσον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους.

Θαρρεῖς πῶς ὁρμᾷ κατὰ τοῦ ἵππου.

Ὀλίγον ἀκόμη καὶ ὁ ἥλιος χάνεται ὀπίσω ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, ἡ ὁποία τόρα ὁμοιάζει πρὸς βάτον φλεγομένην.

Γύμνασμα 7. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὰς πολυσυλλάβους λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Ξυλουργός, κονδύλιον, σιδηρουργός, καλλιεργία, οἶνος, ὀρτύκιον, περιστερά, πῦρ, πίναξ, εὐγνωμοσύνη, κάλαθος, νίκη, ἀρετή, μήν, Καλλιόπη, ὥρα, εὐσέβεια, δικαιοσύνη, Ἀναστασία, ἐργαλεῖον, περίπατος, κονδύλιον, φύσις, μοῦς, προσταγή, θώς, παράθυρον, ὕβρις, βοῦς, χήν, ἀνάκτορον, πινακοθήκη, κιμωλία στρατιώτης, πατριάρχης, Ἀριστοτέλης, ψεύστης, βιβλιοπώλης, εὐσέβεια, φιλοστοργία, φθεῖρ.

Γ'.

Ἡ θάλασσα ἡσύχασε. μόνον αἱ φωναὶ τῶν ναυτῶν ἀκούονται, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ γνωστὸν ᾆσμα «ἔγ̱α μόλα, ἔγ̱α λέσα» καὶ τὰ ἄλλα ναυτικά των τραγούγια διασκεδάζουσι τὸν κόπον τῆς ἡμέρας.

Ἔγ̱α μόλα, ἔγ̱α γέσα.

Ὁ ποιμὴν ὁδηγεῖ τὰ πρόβατα εἰς τὴν μάνδραν καὶ μακρόθεν ἀκούονται ὁ κρότος τῶν κωδώνων καὶ τὰ βελάσματα τῶν ἀμνῶν.

Ἡ φύσις ἀρχίζει νὰ ἡσυχάζῃ. Καὶ τὰ παιδία

ὁδηγούμενα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν σχολὴν κατευχαριστημένα ἀπὸ τὸ ἑξαίσιον ὅραμα.

Μέσα εἰς τὴν καρδίαν των αἰσθάνονται μεγάλην χαρὰν καὶ τὰ χείλη των προφέρουν:

«Θεὲ Πανάγαθε, πόσον ὡραῖον ἔκαμες τὸν κόσμον!»

Τέλος ὅλα μὲ μίαν φωνὴν ψάλλουσιν:

Ἡ ἡμέρα 'σώθη
πίσω στὸ βουνὸ
καὶ ἡ νὺξ ἁπλώθη
εἰς τὸν οὐρανό.

Ἡ φωναὶς ἐσβύσαν,
ἔπαυσ' ἡ δουλειὰ
σταὶς φωλαὶς κινῆσαν
τὰ μικρὰ πουλιά.

Ἡ ἡμέρα 'σώθη
πίσω στὸ βουνὸ
καὶ ἡ νὺξ ἁπλώθη
εἰς τὸν οὐρανό.

Σκότος εἰς τὴν πόλι
κ' εἰς τὴν ἐξοχή,
εἰς τὴν πλάσιν ὅλη
δὲν ἀκοῦς ψυχή!

Μὴ φοβεῖσθε· πάλι
αὔριο πρωὶ
θἄρθῃ ἡμέρα ἄλλη,
ἥλιος καὶ ζωή.

Ἔτσι σὰν ἡμέρα
ἡ ζωὴ περνᾷ
καὶ εἰς ἄλλη σφαῖρα
ὕστερα ξυπνᾷ.

Ἡ ἡμέρα 'σώθη
πίσω στὸ βουνὸ
καὶ ἡ νὺξ ἁπλώθη
εἰς τὸν οὐρανό.

---

20. Ὁ κορυδαλός.

— «Σήκω, Ἰωάννη, σήκω!» εἶπεν ὁ Γέρο-Σπῦρος μίαν αὐγὴν πρὸς τὸν ἔγγονόν του. «Ὁ ἥλιος πλησιάζει νὰ ἀνατείλῃ καὶ τότε πλέον θὰ εἶνε ἀργά».

Ὁ Ἰωάννης χωρὶς νὰ περιμείνῃ καὶ δευτέραν πρόσκλησιν, ἐσηκώθη ἀμέσως ἀπὸ τὴν κλίνην, ἐνεδύθη, ἐνίφθη καὶ προσηυχήθη. Ἔλαβεν ἔπειτα ἐντὸς μικροῦ καλαθίου τὸ πρόγευμά του καὶ ἐξῆλθε μετὰ τοῦ πάππου του εἰς τοὺς ἀγρούς.

Ἐπεριπάτησαν ἀρκετὴν ὥραν καὶ ἔφθασαν εἰς μίαν πηγήν, πλησίον τῆς ὁποίας ὑπῆρχε μέγας πλάτανος.

Ὁ Ἰωάννης ἔχαιρεν ὑπερβολικά, διότι ποτὲ

ἕως τότε δὲν ἐξῆλθε τοιαύτην ὥραν εἰς περίπατον.

Ἐκάθισαν λοιπὸν νὰ ἀναπαυθῶσιν. Αἴφνης ἀκούουσι τὸ φαιδρὸν κελάδημα μικροῦ πτηνοῦ «τιριτί, τιριτί, τιριτίτ».

Ὁ Ἰωάννης, ἐπειδὴ ποτὲ εἰς τὴν ζωήν του οὔτε εἶδεν οὔτε ἤκουσε τοιοῦτον πτηνόν, ἠρώτησε περίεργος τὸν πάππον του πῶς ὀνομάζεται τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο πτηνόν.

— «Ὀνομάζεται κορυδαλός», εἶπεν ὁ πάππος, «τὸ δὲ ᾄσμά του εἶνε ἡ ἐωθινὴ προσευχή, μὲ τὴν ὁποίαν δοξολογεῖ τὸν Πλάστην».

— «Τώρα πρόσεχε καλῶς εἰς ὅσα θά σοι εἴπω».

— «Ὁ κορυδαλός, μικρέ μου, ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως, διότι ἔχει ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν του μικρὸν ἐκ πτερῶν λόφον, τὸν ὁποῖον ἀναβιβάζει καὶ καταβιβάζει κατὰ βούλησιν. Τὸ πτέρωμά του ἄνωθεν μὲν τοῦ σώματος εἶνε φαιόν, κάτωθεν δὲ ὑπόλευκον μὲ κηλίδας βαθυτέρου χρώματος. Ἔχει ράμφος ἰσχυρὸν καὶ λεπτὸν καὶ βάδισμα κομψότατον».

«Ὁ κορυδαλὸς κατασκευάζει τὴν φωλεάν

του ὄχι ὅπως τὰ ἄλλα πτηνὰ ἐπάνω εἰς τὰ δένδρα ἢ ὅπως ἡ χελιδὼν καὶ τὸ στρουθίον ὑπὸ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν μας, ἀλλὰ τὴν μὲν ἄνοιξην εἰς τὴν ῥίζαν τῶν σιτηρῶν τὸ δὲ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα εἰς τοὺς ἀχυρῶνας καὶ τὰς ἀποθήκας τῶν γεωργῶν».

Κτίζει τὴν φωλεάν του εἰς τὴν ῥίζαν σιτῶρων.

«Εἶνε πτηνὸν ὠφελιμώτατον διότι καταστρέφει τοὺς σκώληκας καὶ τὰ διάφορα ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ σπαρτὰ ἔντομα. Ἀλλὰ κατὰ τὸν χειμῶνα, ὁπότε ταῦτα ἐκλείπουσιν, εἰσέρχεται εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν γεωργῶν καὶ ζητεῖ νὰ χορτάσῃ τὴν πεῖνάν του μὲ τοὺς σπόρους τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς καὶ τῶν τοιούτων. Ἕνεκα ὅμως τούτου οἱ γεωργοὶ καταδιώκουσιν αὐτόν, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶσι τὰς ὠφελείας, τὰς ὁποίας τοῖς παρέσχε κατὰ τὸ θέρος.

«Ὁ κορυδαλὸς εἶνε πολὺ περίεργον πτηνόν. Ἡ περιεργία του ὅμως αὕτη γίνεται πολλάκις αἰτία τῆς καταστροφῆς του. Οἱ κυνηγοὶ δηλαδὴ μεταχειρίζονται παγίδας, εἰς τὰς ὁποίας προσ-

δένουσι μικρὰ τεμάχια καθρέπτου. Στρέφουσιν ἔπειτα τοὺς καθρέπτας διὰ καταλλήλου μηχανήματος πρὸς τὸν ἥλιον καὶ παράγεται λάμψις. Ὅταν δὲ ὁ κορυδαλὸς ἴδῃ τὴν λάμψιν ὁρμᾷ διὰ νὰ ἐξετάσῃ ἀπὸ πλησίον αὐτὴν καὶ τοιουτοτρόπως συλλαμβάνεται, διότι, Ἰωάννη μου, τὸ τέλος τῶν περιέργων εἶνε πάντοτε κακόν».

Ὁ Ἰωάννης εὐχαρίστησε τὸν πάππον του ἔφαγε τὸ πρόγευμά του καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν κατευχαριστημένος ἀπὸ τὸν ὡραῖον πρωϊνὸν περίπατον καὶ τὸ τερπνὸν περὶ κορυδαλοῦ μάθημα.

Γύμνασμα 8. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς μονοσυλλάβους, δισυλλάβους, τρισυλλάβους καὶ πολυσυλλάβους λέξεις τοῦ σημερινοῦ μαθήματος.

---

21. Τὸ περίεργον παιδίον.

Ὅτε ὁ Ἰωάννης μετέβη εἰς τὸ σχολεῖον, διηγήθη τὴν ἱστορίαν τοῦ κορυδαλοῦ εἰς τὸν διδάσκαλόν του.

Ὁ διδάσκαλος εὐχαριστήθη πολὺ ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ Ἰωάννου καὶ διὰ νὰ διορθώσῃ μερικοὺς περιέργους συμμαθητάς του διηγήθη εἰς αὐτοὺς τὸ πάθημα ἑνὸς περιέργου παιδίου.

— «Ἦτο Κυριακὴ» εἶπεν ὁ διδάσκαλος. «Ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος. Ἡ πρωϊνὴ αὔρα ἐδρόσιζε τὴν γῆν».

Φίλιππε, λάβε τὴν ἐπιστολήν.

— «Φίλιππε, εἶπεν ἡ μήτηρ πρὸς τὸν υἱόν της. Λάβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ φέρε την εἰς τὴν θείαν σου. Ἐὰν δὲν τὴν ἀνοίξῃς, θὰ λάβῃς ὡς ἀνταμοιβὴν τοῦ κόπου σου ἓν χρυσόδετον βιβλίον μὲ λαμπρὰς εἰκόνας. Τρέξε γρήγορα!»

Ἐστάθη πλησίον ἁμάξης καὶ ἤνοιξε τὴν ἐπιστολήν.

Ὁ Φίλιππος ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ὁρμαίως ἔφερεν αὐτὴν πρὸς τὴν θείαν του, ἡ ὁποία κατῴκει εἰς τὸ πλησίον χωρίον. Ἦτο ὅμως πολὺ περίεργος. Ἐστάθη λοιπὸν πλησίον ἁμάξης καὶ ἤνοιξε τὴν ἐπιστολὴν διὰ νὰ ἴδῃ τί ἔγραφεν ἡ μήτηρ.

Ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν, τὴν ἔκλεισε καὶ ἐξηκολούθησε τὸν ὁρόμον του χαίρων, διότι καὶ μὲ τοὺς ἰδίους του ὀφθαλμοὺς εἶδε γραμμένον ἐν τῇ ἐπιστολῇ: «ἐὰν ὁ Φίλιππος δὲν ἤνοιξε τὴν ἐπιστολήν, νὰ τῷ δώσητε ἕνα τόμον τοῦ «Παιδικοῦ Κόσμου».

— «Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ ἡ θεία ὅτι ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολήν;» ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Φίλιππος καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ὁρόμον του.

Τρέχει νὰ δώσῃ τὴν ἐπιστολήν.

Ἀφοῦ ἔτρεξεν ὀλίγον ἀκόμη, ἔφθασεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν θείαν του ἐλπίζων νὰ λάβῃ τὸ δῶρον. Ἡ θεία μολις ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἤνοιξε, παρετήρησεν ὅτι ἔλειπε κάτι τι.

Ἀντὶ βιβλίου τῷ ἔδωκε ράπισμα.

Ἔλειπε τὸ λεπτὸν πτίλον, τὸ ὁποῖον ἡ μήτηρ εἶχε βάλῃ ἐντὸς τῆς ἐπιστολῆς καὶ τὸ ὁποῖον ἔπεσεν, ὅτε ὁ Φίλιππος τὴν ἤνοιξεν εἰς τὸν ὁρόμον.

Ἦτο τὸ σύνθημα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγνώριζεν ὁ

Φίλιππος καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὸ παρετήρησε κατὰ τὸ ἄνοιγμα. Ὠργίσθη λοιπὸν ἡ θεία καὶ ἀντὶ βιβλίου τῷ ἔδωκε δυνατὸν ράπισμα.

Αἱ ἱστορίαι τοῦ κορυδαλοῦ καὶ τοῦ Φιλίππου ἔγειναν ὠφέλιμα μαθήματα εἰς τοὺς περιέργους συμμαθητὰς τοῦ Ἰωάννου καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης διωρθώθησαν.

Γύμνασμα 9. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὴν λήγουσαν τῶν ἐν τῷ γυμνάσματι λέξεων.

Ποιητής, χαρά, ἀλήθεια, κακία, ταμίας, φωλεά, μάχαιρα, νύξ, κύων, λατρεία, λέβης, ἀετός, σῖτος, ἄνοιξις, ὄψιμος, ψύχος, λείψανον, κλητήρ, κωδωνοστάσιον, ρίς, σάπων, στόμα, μήν, ποιμήν, χειμών, αἴξ, πλάξ, πραότης, κῦμα, μνῆμα. μέλι, ἅλας, αἰώνιος, ἔν, πρός, καθαριότης, ἁμαρτία, ζῷον, ἐλέφας, λαγός, πῖλος, κώδων.

---

22. Ἡ οἰκία.

Ἡ οἰκία εἶνε ἡ κατοικία τοῦ ἀνθρώπου. Χωρὶς οἰκίαν ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ.

Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι δὲν ἐγνώριζον νὰ κτίζωσιν οἰκίας καὶ διὰ τοῦτο κατῴκουν μέσα εἰς σπήλαια, ὅπου πολλάκις συνήντων καὶ διάφορα ἄγρια θηρία.

Σκηνή.

Ἀργότερον οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσι σκηνάς, ὅπως ὁ Ἀβραὰμ καὶ ὁ Ἰακώβ. Τώρα ὅμως οἱ ἄνθρωποι κτίζουσι διαφόρους οἰκίας μικρὰς καὶ μεγάλας, ξυλίνας ἢ λιθίνους.

Τὴν οἰκίαν κτίζει ὁ οἰκοδόμος ἐπὶ σχεδίου, τὸ ὁποῖον ἑτοιμάζει ὁ ἀρχιτέκτων.

Κατὰ πρῶτον σκάπτει χανδάκια καὶ κτίζει τὰ θεμέλια ἀπὸ πέτρας καὶ πλίνθους. Ἐπὶ τῶν θεμελίων κτίζει τοίχους καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν στηρίζει τὴν στέγην.

Οἰκία.

Ἑκάστη οἰκία περιέχει αὐλήν, ὑπόγειον, μαγειρεῖον, δωμάτια, κοιτῶνας καὶ φρέαρ.

Εἰς τὴν οἰκίαν εἰσερχόμεθα καὶ ἐξερχόμεθα

διὰ τῆς θύρας· εἰς τὰ δωμάτια ἀναβαίνομεν διὰ τῆς κλίμακος. Ἡ κλῖμαξ ἔχει βαθμίδας.

Τὰ δωμάτια φωτίζονται καὶ ἀερίζονται διὰ τῶν παραθύρων. Τὰ παράθυρα ἔχουσιν ὑάλους, ἵνα μὴ εἰσέρχηται εἰς τὴν οἰκίαν ἡ βροχὴ καὶ ὁ κονιορτός.

Αἱ οἰκίαι τῶν πλουσίων εἶνε πολυτελεῖς καὶ μαρμάριναι, ἐνῷ τῶν πτωχῶν εἶνε μικραὶ καὶ πτωχικαί. Ἐξ ἴσου ὅμως τοῖς εἶνε ἀγαπηταί, διότι ἐντὸς αὐτῶν ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν.

Γύμνασμα 10. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὴν παραλήγουσαν τῶν ἐν τῷ γυμνάσματι λέξεων.

Νῆσος, θάνατος, ἡμέρα, Κόρινθος, Ἀθῆναι, Ὅμηρος λέων, πατήρ, ἑσπέρα, ἐργασία, ζόφος, τέρας, δαπάνη, χειμών, λόγος, παῖς, θάλασσα, πᾶς, ἔχθρα, ὕψος, βάθος, ἰσχύς, ἄνεμος, φλύαρος, χρήματα, μέταξα, μόλυβδος, θρίξ, φόβος, ζῷον, ὕαλος, ἄκανθα, πλάξ, ἥλιος, ποταμός. σιδηρόδρομος, συγκομιδή, γλύκυσμα, σταφιλόμελι, μάρμαρον, δέρμα, φθινόπωρον, εὐδαιμονία, χορεύω, καθαρίζω, ἁρπάζω, στέφανος, πλοῦτος, φλύαρος.

---

23. Αἱ πέντε αἰσθήσεις.

Ὁ μικρὸς Ἀντώνιος εἶνε ὀρφανὸς πατρὸς ἀπὸ τριῶν ἐτῶν. Ἡ μήτηρ του δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ ἔξοδά της καὶ νὰ θρέψῃ τὰ ἑπτὰ ὀρφανά της τέκνα, ἂν καὶ ἐργάζεται ἡμέραν καὶ νύκτα. Διὰ τοῦτο ἀπέσυρε τὸν μικρὸν Ἀντώνιον ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ παρεκάλεσε τὸν γείτονά των κὺρ Ματθαῖον, καλὸν σιδηρουργόν, νὰ τὸν παραλάβῃ εἰς τὸ σιδηρουργεῖόν του καὶ νὰ τὸν μάθῃ τὴν τέχνην του.

Ὁ κὺρ Ματθαῖος ἐδέχθη καὶ ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς ὁ Ἀντώνιος τακτικὰ καὶ μετὰ μεγάλης προθυμίας ἐργάζεται, διότι ὁ κὺρ Ματθαῖος εἶνε πολὺ αὐστηρός.

«Αὔριον εἰς τὰς ἑπτὰ νὰ εἶσαι ἐδῶ, Ἀντώνιε», εἶπεν ὁ κὺρ Ματθαῖος μίαν ἑσπέραν εἰς τὸν μικρόν του μαθητήν, «διότι ἔχομεν πολλὴν ἐργασίαν».

«Πολὺ καλὰ» εἶπεν ὁ Ἀντώνιος καὶ ἀνεχώρησε.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ἀντώνιος πρὶν μεταβῇ εἰς τὸ ἐργαστήριον, ὑπῆγε νὰ ἀγοράσῃ μερικὰ πρά-

γματα διὰ τὴν οἰκίαν των καὶ 100 δράμια σταφυλόμελι.

« Τί ὡραῖον χρῶμα! » εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, βλέπων τὸ λαμπρὸν χρῶμα τοῦ σταφυλομέλιτος. Τί τὰ θέλωμεν τὰ μάτια, ἂν κἄποτε δὲν κυττάζωμεν καὶ τὰ εὔμορφα πράγματα! Ζήτω ἡ ὅρασις! ἀληθῶς δυστυχεῖς εἶνε οἱ ταλαίπωροι τυρλοί!

Ζήτω ἡ ὅρασις.

Ὁ Ἀντώνιος ἀφοῦ ἐκαμάρωσε τὸ χρῶμα, ἠθέλησε νὰ γνωρίσῃ καὶ τὴν ὀσμὴν τοῦ σταφυλομέλιτος.

«Ὦ! τί εὐωδία! ἀνεφώνησεν· ἄχ! πόσα θὰ ἐχάναμεν, ἐὰν δὲν εἴχαμεν μύτην! Ζήτω ἡ μύτη! Ζήτω ἡ ὄσφρησις! »

Ζήτω ἡ ὄσφρησις.

« Ἀπὸ τὴν μύτην ἕως τὸ στόμα εἶνε πολὺ μικρὰ ἡ ἀπόστασις, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος καὶ ἤρχισε νὰ δοκιμάζῃ τὸ σταφυλόμελι».

Ὤχ! τί γλύκα, εἶπε. Καλὸν εἶνε κἄποτε

νὰ γλυκαίνῃ τις τὴν γλῶσσάν του. Ζήτω ἡ γεῦσις! »

Ἡ ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ μικρὸς Ἀντώνιος θὰ ἐξηκολούθει ἀκόμη νὰ γλυκαίνῃ τὸν οὐρανίσκον του. Ἐτρόμαξεν ὅμως, ὅταν ἀπὸ τὸ σιδηρουργεῖον ἤκουσε τὴν ἀγρίαν φωνὴν τοῦ κὺρ Ματθαίου.

Ζήτω ἡ γεῦσις.

«Νὰ τί θὰ πῇ νἄχῃ κανεὶς δυνατὴν ἀκοήν. Ἂν τὰ αὐτιά μου ἤκουον ὀλιγώτερον, δὲν θὰ ἐτρόμαζον τόρα τόσον πολὺ ἀπὸ τὰς ἀγρίας φωνὰς τοῦ κὺρ Ματθαίου».

Πρὶν ὅμως τελειώσῃ τὰς σκέψεις του ἤρχισε νὰ αἰσθάνηται τρομεροὺς πόνους εἰς τὴν ράχιν.

Τί λοιπὸν συνέβη;

Ὁ κὺρ Ματθαῖος βλέπων ὅτι παρήρχετο ἡ ὡρισμένη ὥρα, ἥρπασε μίαν μάστιγα καὶ ὥρμησεν ἐναντίον τοῦ Ἀντωνίου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τοῦ σταφυλομέλιτος ἐλησμόνησεν ὅτι εἶχεν αὐστηρὸν προϊστάμενον. Κρατῶν λοιπὸν τὸν δυτυχῆ Ἀντώνιον ἀπὸ τὸν τράχηλον τῷ ἔδωκε παρὰ μίαν τεσσαράκοντα.

Τότε ὁ ταλαίπωρος Ἀντώνιος ἐνόησεν ὅτι ἐκ τῶν πέντε αἰσθήσεων ἡ ἀφὴ δὲν εἶνε πάντοτε τόσον εὐχάριστος καὶ ἤρχισε τὴν ἐργασίαν του, τρίβων τὴν ράχιν του, ὁσάκις ὁ κὺρ Ματθαῖος ἔστρεφε τὸ πρόσωπον ἀλλοῦ.

Γύμνασμα ΙΙ. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὴν προπαραλήγουσαν τῶν ἐν τῷ γυμνάσματι λέξεων.

Νόμος, κύων, Νικόλαος, ἄνθρωπος, μῆλον, ἔν, σιδηρόδρομος, μῦς, ἑπτά, περιστερά, βοῦς, χήν, ἀράχνη, ἔντομον, ἄμπελος, πορτοκαλέα, πλάτανος, ξένος, ἐλαία, ναός, οὐρανός, ἄστρον, ὀβελός, ἱερωσύνη, ἄροτρον, διάκονος, φυγάς, φωλεά, σάρωθρον, ἀχάριστος, ἄνοιξις, ἀργία, ψάλτης, θώς, ῥίς, ἡμέρα, νοῦς, θάνατος, πάγος, σῖτος, μέρος, τόπος, φύλακες, κιβώτιον.

---

24. Ὁ κύων.

Ὁ κύων εἶνε ζῷον. Ἔχει κεφαλήν, κορμόν, τέσσαρας πόδας καὶ οὐράν.

Ὁ κύων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχει δύο ὀφθαλμούς, δύο ὦτα καὶ μακρὸν ῥύγχος, τὸ ὁποῖον ἀπολήγει

εἰς δύο ῥώθωνας. Κάτωθεν τοῦ ῥύγχους ὑπάρχει τὸ στόμα. Ἐντὸς τοῦ στόματος ὑπάρχουσιν οἱ ὀδόντες καὶ ἡ γλῶσσα. Οἱ ὀδόντες τοῦ κυνὸς εἶνε ἰσχυροί· δι' αὐτῶν δὲ ὁ κύων συντρίβει τὰ κόκαλα μετὰ μεγίστης εὐκολίας.

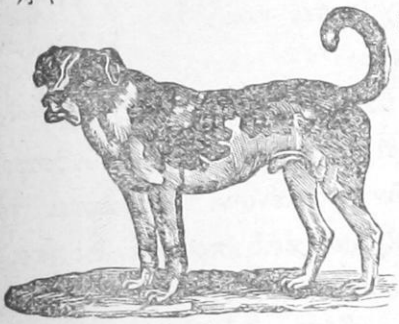

Ὁ κύων.

Τὸ σῶμα τοῦ κυνὸς καλύπτεται ἀπὸ τρίχας διαφόρων χρωμάτων.

Ὁ κύων ἔχει ἀκοὴν καὶ ὄσφρησιν ὀξυτάτην καὶ γνωρίζει τὸν ἐχθρόν, ὅταν μακρὰν καὶ ἂν εὑρίσκηται.

Ἀγαπᾷ καὶ γνωρίζει τὸν κύριόν του. Οὐδέποτε δαγκάνει αὐτὸν καὶ μὲ φαιδρὰ πηδήματα καὶ ὑλακὰς χαρᾶς τρέχει εἰς προϋπάντησίν του. Λείχει τὰς χεῖρας καὶ κάθηται παρὰ τοὺς πόδας του, ἕτοιμος νὰ ὁρμήσῃ κατὰ παντὸς ζῴου ἢ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἤθελε τολμήσῃ νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ.

Ἡ πίστις τοῦ κυνὸς εἶνε μοναδική. Ἄπειρα παραδείγματα μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ κύων κα

τὴν ζωήν του αὐτὴν θυσιάζει χάριν τοῦ κυρίου του.

Πολλὰ εἴδη κυνῶν ὑπάρχουσι. Γνωστότερα εἰς ἡμᾶς εἶνε ὁ ἀγοραῖος, ὁ οἰκιακὸς καὶ ὁ κυνηγητικός, ὁ ὁποῖος διακρίνεται διὰ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν ἰσχυρὰν ὄσφρησίν του.

Κύων κυνηγητικός.

Ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχει ὁ ποιμενικὸς κύων, ὁ χρησιμώτατος οὗτος σύντροφος τῶν ποιμένων. Φυλάττει τὰ ποίμνια καὶ προσβάλλει τοὺς λύκους, τοὺς ὁποίους πολλάκις καταβάλλει.

Κύων ποιμενικός.

Ὁ κύων τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου, ὁ ὁποῖος ἀναζητεῖ καὶ σώζει ἀνθρώπους καταχωσθέντας ὑπὸ τῶν χιόνων. Εἷς τοιοῦτος κύων, ὁ Μπάρρης, ἔσωσε τεσσαράκοντα ἀνθρώπους.

Κύων Ἁγίου Βερνάρδου

Ὁ κύων τῆς Νέας Γῆς ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ σώζει ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι κινδυνεύουσι νὰ πνιγῶσιν.

Ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ πιστὸν καὶ ἀξιαγάπητον

τοῦτο ζῷον προσβάλλεται ἀπὸ μίαν τρομερὰν ἀσθένειαν, ἡ ὁποία λέγεται λύσσα ἢ ὑδροφοβία. Τότε εἶνε πολὺ ἐπικίνδυνος, διότι δαγκάνει ὅ,τι εὑρίσκει ἐμπρός του καὶ μεταδίδει τὴν ἀσθένειάν του.

Κύων Νέας Γῆς.

Προσέχετε πολὺ τοὺς λυσσῶντας σκύλους, διότι ἡ λύσσα, ἐπιφέρει θάνατον ἂν δὲν προληφθῇ.

Γύμνασμα 12. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὰ γράμματα τῶν ἐν τῷ γυμνάσματι λέξεων.

Νόσος, ἵππος, ἄνεμος, φύλαξ, ξύλον, ἄνθρωπος, ἀστραπή, ὀρφανός, ξένος, Ἡρακλῆς, βροχή, κρέας, κῆπος, ὄνος, ῥόδον, κονδύλιον, πλάξ, γυμναστήριον, μάθημα, γραφίς, σελήνη, ποταμός, κύων, λύσσα, ἦχος, μήτηρ, ἀδελφός, πατήρ, Θεός, ἄγγελος, βιβλίον, βάμβαξ, ὥρα, θήκη, γέφυρα, ἄνθραξ.

---

25. Ἡ γαλῆ.

Ἡ γαλῆ καὶ συνήθως γάτα εἶνε ζῷον οἰκιακόν. Ἔχει κεφαλήν, κορμόν, τέσσαρας πόδας καὶ οὐράν.

Ἡ κεφαλὴ τῆς γαλῆς εἶνε στρογγύλη καὶ ἔχει δύο ὦτα μικρὰ καὶ ὄρθια καὶ δύο μεγάλους ὀφθαλμούς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ σκότος λάμπουσι.

Τὸ στόμα τῆς γαλῆς ἔχει ὀξεῖς ὀδόντας· ἄνωθεν δὲ τοῦ ἐπάνω χείλους ἡ γαλῆ φέρει μύστακας.

Τὸ σῶμα τῆς γαλῆς καλύπτεται ἀπὸ δέρμα μὲ μαλακὰς τρίχας διαφόρων χρωμάτων.

Γαλῆ.

Οἱ πρόσθιοι πόδες τῆς γαλῆς ἔχουσιν ἀνὰ πέντε ἕκαστος δακτύλους καὶ οἱ ὀπίσθιοι ἀνὰ τέσσαρας μὲ γαμψούς ὄνυχας.

Ἡ γαλῆ τρώγει ἄρτον, τυρόν, γάλα καὶ σάρκας· κατοικεῖ δὲ πάντοτε μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἀγαπᾷ πολὺ τὰ παιγνίδια καὶ μάλιστα κατὰ τὴν μικράν της ἡλικίαν. Ἐνίοτε ὅμως ξεσχίζει τοὺς πειράζοντας αὐτήν.

Ἡ γαλῆ ζῇ περὶ τὰ δέκα πέντε ἔτη καὶ γεννᾷ δύο φορὰς κατ' ἔτος, τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ θέρος δύο ἕως ἓξ μικρά. Τὰ τέκνα τῆς γαλῆς γεννῶνται καὶ μένουσι τυφλὰ ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἡ γαλῆ θηλάζει τὰ μικρά της καὶ ἔπειτα τὰ συνειθίζει νὰ τρώγωσιν ὅσα καὶ αὐτή.

Τὰ τέκνα της ἀγαπᾷ πολὺ ἡ γαλῆ· διὰ τοῦτο τὰ μεταφέρει εἰς μέρος ἀσφαλές, ὅταν βλέπῃ ὅτι κινδυνεύουσιν.

Ἡ γαλῆ εἶνε χρησιμώτατον ζῷον. Καταστρέφει τοὺς ποντικούς, οἱ ὁποῖοι τόσας ζημίας μᾶς κάμνουσι. Τὴν οἰκίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐγεννήθη, οὐδέποτε ἀφίνει καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀκολουθεῖ τὸν κύριόν της, ὅταν μετοικήσῃ.

Γύμνασμα 13. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ φωνήεντα τῶν κατωτέρω λέξεων.

Βάμβαξ, βιβλίον, θήκη, ὥρα, χώρα, ζώνη, γέφυρα, Γαλατᾶ, βασιλιύς, ἄνεμος, χρῆμα, μέταξα, μαλλίον, ποταμός, κώδων, στέφανος, φλύαρος, τέρας, δαπάνη, ἰσχύς, ἀγάπη, σέβας, λόγος, νόμος, ὄνος, ἵππος, ἐργασία, ἑσπέρα, ἄνθρωπος, σελήνη, ἥλιος, ἄστρα, ἁρπάζω, φόνος, φυγάς, πίπτω, δαπάνη, κύων.

---

26. Ὁ γάτος.

Στὴν θερμάστραν ἐμπρὸς
ἕνας γάτος χονδρὸς
πάντ' ἁπλώνεται
καὶ τὰ μάτια κλειστὰ
ἀγαπᾷ στὰ ζεστὰ
νὰ τεντώνεται

Τεμπελιά, κανταριά,
ρωθωνίζει βαρειὰ
τὸν ἀκούετε;
Κἄπου, κἄπου ξυπνᾷ
καὶ μὲ πόδια στιλπνὰ
ξερολούεται.

Πλὴν τὸ πτῶμα αὐτό,
ποῦν' ἐδῶ ξαπλωτό,
τί νομίζετε:
Ἐν καιρῷ τῆς νυκτὸς
ὡσὰν λέων φρικτὸς
ἀγωνίζεται.

Κάτω χθὲς στὴν αὐλή,
χύθηκ' αἷμα πολὺ
ἀπ' τὸ νύχι του.
Στὰ ποντίκια σφαγή·
τὸν φθονοῦν στρατηγοὶ
γιὰ τὴν τύχη του.

Γύμνασμα 14. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ σύμφωνα τῶν κατωτέρω λέξεων.

Χρυσίον, τέκνον, ξενοδόχος, σκῆπτρον, ζῆλος, φωλεά, κακία, φύλλον, ἄσβεστος, κόπρος, ἰατρός, ζωγράφος, ἔρημος, φαγητόν, ῥάβδος, τόπος, κιβώτιον, λέμβος, θρανίον, βήξ, βλάξ, πλάξ, πλέον, φάρος, νόμος, πόλις, ὕβρις, γραφίς, κέραμος, κῆπος, βιβλίον, μαθητής, διδάσκαλος, Θεός, ἄγγελος, φύλαξ, φλέψ, κύριος, κηρίον, ὄνος, ἵππος, βοῦς, ἄροτρον, ὀφθαλμός, γαλῆ, ῥίς.

---

27. Τὸ δάσος.

— «Σήμερον, εἶπεν ὁ Γέρο-Σπῦρος εἰς τὸν ἔγγονόν του Ἰωάννην, θὰ ὑπάγω εἰς τὸ δάσος νὰ κόψω ξύλα. Ἔρχεσαι;»

— «Εὐχαρίστως, καλέ μου πάππε» προσέθηκεν ὁ φιλομαθὴς Ἰωάννης καὶ ἡτοιμάσθη.

Ὁ πάππος ἔλαβεν ἀξίνην, πριόνιον καὶ τὸν μικρόν του ὄνον καὶ ἀνεχώρησαν.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ δάσος, ὁ Ἰωάννης ἐθαύμασε βλέπων τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα δένδρα καὶ ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ τὸν πάππον του.

Βάλανος.

— «Τοῦτο λέγεται δρῦς», εἶπεν ὁ γέρων. Ἰδὲ τοὺς καρπούς του· ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ λεπτοκάρυα καὶ ὀνομάζονται βάλανοι. Εἶνε ἡ ἀγαπημένη τροφὴ τῶν χοίρων. Μὲ τὰ ξύλα τῆς δρυὸς κατασκευάζομεν τὰς στερεὰς δοκοὺς τῶν οἰκιῶν μας. Ἀπὸ τὸ δένδρον τοῦτο θὰ κόψωμεν τὰ ξύλα μας, διότι ἀντέχουσι πολὺ εἰς τὸ πῦρ».

«Ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ δένδρον ὀνομάζεται λεύκη καὶ τὸ ἄλλο φιλύρα. Καὶ τὰ δένδρα ταῦτα

εἶνε πολὺ ὠφέλιμα, διότι μᾶς δίδουτι ξύλα χρησιμώτατα. Μὲ τὰ ἄνθη τῆς φιλύρας παρα-

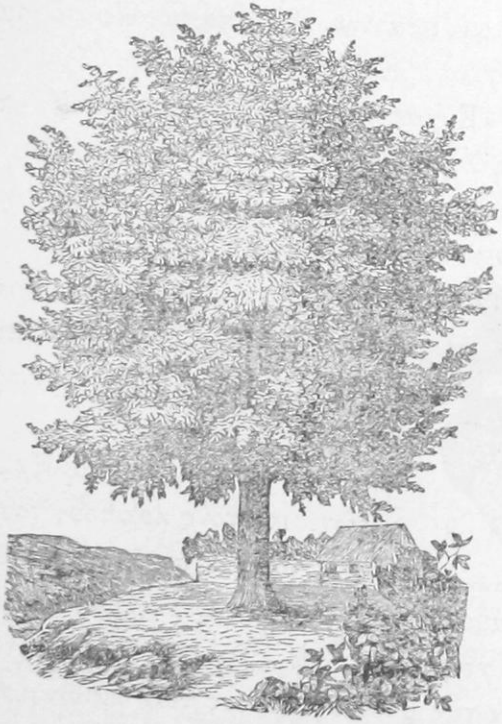

Φιλύρα

σκευάζομεν ὠφελιμώτατον φάρμακον, τὸ φλαμοῦρι».

«Προχωρήσωμεν ὀλίγον».

—«Ἀκούεις ἐκεῖ κάτω, Ἰωάννη, τὸν ἐλαφρὸν θόρυβον;»

—«Μάλιστα, πάππε μου. Ἀλλὰ δὲν μοὶ λέγετε, ποῖον εἶνε τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο ζῷον μὲ τὰ ὡραῖα κέρατα;

Ἡ ἔλαφος.

«Εἶνε ἡ δειλὴ ἔλαφος, ἡ ὁποία μόλις ἤκουσε τὰ βήματά μας ἐσηκώθη νὰ φύγῃ. Ἔχει πλησίον της τὸν μικρόν της νεβρόν, τὸν ὁποῖον περιποιεῖται ὅπως καὶ σὲ ἡ μήτηρ σου».

«Ἐκτὸς τῆς ἐλάφου, μικρέ μου, ζῇ ἐντὸς τοῦ δάσους καὶ ἡ δορκάς, ἡ ὁποία πολὺ ὁμοιάζει πρὸς αὐτήν».

Ὁ λύκος.

«Εἰς τὸ δάσος προσέτι ζῇ ὁ αἱμοχαρὴς λύκος, ἡ πονηρὰ ἀλώπηξ, ὁ αἴλουρος καὶ ὁ θώς. Πάντα ταῦτα τὰ ζῷα τρέφονται μὲ τὸ κρέας τῶν προβάτων, τῶν αἰγῶν, τῶν λαγῶν καὶ τῶν ὀρνίθων».

«Εἰς τὸ δάσος ζῇ ἐπίσης ὁ κάπρος ἢ ἀγριόχοιρος, ὁ ὁποῖος ἔχει δύο μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς ὀδόντας, χαυλιόδοντας. Μὲ αὐτοὺς ὁ ἀγριόχοιρος ὑπερασπίζεται τὴν ζωήν του κατὰ τῶν διαφόρων ἐχθρῶν».

Ἀγριόχοιρος.

«Ὁ ἀκανθόχοιρος εἶνε ἐκ τῶν συνήθων κατοίκων τοῦ δάσους. Ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως, διότι ἔχει ἐπάνω εἰς τὸ σῶμά του ἀκάνθας. Ὁ ἀκανθόχοιρος εἶνε πολὺ πανοῦργον ζῷον. Τυλίσσεται ὡς σφαῖρα καὶ προβάλλει τὰς ἀκάνθας του, ἵνα μὴ συλληφθῇ. Εἶνε ζῷον ὠφελιμώτατον, διότι καταστρέφει τὰς φαρμακερὰς ἐχίδνας καὶ ἄλλα βλαβερὰ ζῷα καὶ ἔντομα».

Λαγός.

«Εἰς τὸ δάσος ζῇ ὁ λαγὸς καὶ ὁ ἄγριος κόνικλος, ὁ ὁποῖος κατασκευάζει τὴν φωλεάν του σκάπτων βαθέως τὴν γῆν. Αἱ φωλεαὶ αὗται λέγονται τρῶγλαι. Καὶ τὰ ζῷα ταῦτα εἶνε ὠφέλιμα, διότι μᾶς παρέχουσι κρέας νόστιμον καὶ δέρμα, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζονται μηλωταί, χειρόκτια καὶ πῖλοι».

Κόνικλος.

«Ἀρκετὰ ἔμαθες, Ἰωάννη», εἶπεν ὁ πάππος. «Τώρα ἐλθὲ νὰ κόψωμεν ξύλα, διότι ἡ ὥρα περνᾷ».

Ὁ Ἰωάννης ἐβοήθησε τὸν πάππον του καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησαν.

Γύμνασμα 15. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ μακρὰ φωνήεντα τῶν κατωτέρω λέξεων, ὑποσημειῶν τὸ σημεῖον τοῦτο (—).

Ἄνθρωπος, κῆπος, νόσος, βέλος, νῆσος, κάμηλος, μῆλον, προστάτης, τεχνίτης, πτωχός, βωβός, βοηθός, ὁπλίτης, ἦχος, σελήνη, ἀγαπῶ, κύων, πρῶτος, κορυφή, ἦθος, ὦμος, ὠμός, ὥρα, χώρα, χωρίον, φωνῆεν, σύμφωνον, κώδων, γνώμη, μήτηρ, πατήρ, πονηρία, κτῆνος, ἀκοή, φωνή, πτῶμα, σῶμα, βέλος, ξῆρος, θέρος, ὑπάρχω, πλάτανος, περίπατος, Ἰωάννης, Κίμων, ἔρχομαι, ψωλεά, Θωμᾶς.

28. Τὸ δάσος.

Τὸ δάσος δροσάτο
ἐδῶ μειδιᾷ·
στὰ δένδρα 'ποκάτω
κοιμᾶτ' ἡ σκιά.

Ποτὲ δὲν τὸ καίει
ἡλίου ἀκτίς,
μόν' ἴσυχα πνέει
δροσιὰ τῆς αὐγῆς.

'Απ' ἕνα κι' ἀπ' ἄλλο
τοῦ δάσους κλαδί,
τ' ἀηδόνι τὸ λάλο
γλυκὰ κελαϊδεῖ.

Τὴν ἄνοιξι ψάλλει
καὶ λέγει θαρρῶ:
«Παιδιά, ὅσῳ θάλλει
κερδίστε καιρό».

Γύμνασμα 16. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ βραχέα φωνήεντα, ὑποσημειῶν τὸ σημεῖον τοῦτο (⏑).

Θύρα, παράθυρον, καλός, ὠμός, ἄγριος, ἅγιος, ἀγαπῶ, ἀνήρ, χαρά, τύχη, πρῶτος, λύκος, μῆλον, περίπατος, περίεργος, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, κίνδυνος, γυμνός, νέος, κλέπτης, γεωργός, πέτρα, ῥόδον, μέλι, δένδρον, πονηρός, γέφυρα, ἐπιμελής, παρθένος, κάλαμος, χόρτον, τέκνον, ἀετός, σάρξ, περιστερά, κορυδαλός, μάθημα, κέντρον, ἐπιστροφή, λάμπω.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

29. Ὁ χειμών.

Ὁ χειμὼν εἶνε ἡ ψυχροτέρα ἐποχὴ τοῦ ἔτους. Ἔρχεται εὐθὺς μετὰ τὸ φθινόπωρον

Μῆνες τοῦ χειμῶνος εἶνε ὁ Δεκέμβριος, ὁ Ἰανουάριος καὶ ὁ Φεβρουάριος.

Κατὰ τὸν χειμῶνα κάμνει πολὺ ψῦχος, διότι συνήθως εἰς μόνος ἄνεμος πνέει, ὁ ψυχρὸς καὶ παγερὸς βορρᾶς.

Τὰ φύλλα τῶν δένδρων πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπον καὶ ἄνθη οὐδαμοῦ φαίνονται πλέον.

Ὁ οὐρανὸς εἶνε συννεφώδης καὶ ὁ ἥλιος μόλις φαίνεται, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ θερμάνῃ τὴν γῆν. Πανταχοῦ ἐρημία καὶ σιωπή.

Ἔξω χιονίζει. Πυκναὶ νιφάδες πίπτουσιν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἡ γῆ σκεπάζεται μὲ ἓν καταλευκον σινδόνι. Τὸ ὕδωρ τῶν ρυακίων καὶ τῶν ποταμῶν παγόνει.

Κατὰ τὸν χειμῶνα αἱ ἡμέραι εἶνε ψυχραὶ καὶ βραχύταται καὶ αἱ νύκτες μακρόταται καὶ συνήθως σκο-

τειναί. Ὁ γεωργὸς δὲν ἐξέρχεται πλέον εἰς τοὺς ἀγρούς. Τὰ ζῶα μέσα εἰς τοὺς θερμοὺς των σταύλους ἀναπαύονται. Πτηνὸν οὔτε φαίνεται οὔτε ἀκούεται. Μόνον ὁ κόραξ μὲ τοὺς ἀπαισίους κρωγμούς του πετᾷ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ ζητεῖ νὰ εὕρῃ ὀλίγην τροφήν. Ποὺ δὲ καί που βλέπει τις καὶ κανένα σπίνον.

Εἰς τὴν οἰκίαν οἱ γονεῖς μὲ τὰ τέκνα των κάθηνται καὶ θερμαίνονται εἰς τὸ πῦρ. Μόνον οἱ πτωχοὶ τρέμουσι, διότι δὲν ἔχουσιν ἄρτον καὶ πῦρ. Δὲν δύνανται οἱ δυστυχεῖς νὰ ἐργασθῶσι, διότι οὐδεμίαν ἐργασίαν εὑρίσκουσι. Τὰ τέκνα των τρέμουσι καὶ ματαίως προσπαθοῦσι νὰ θερμανθῶσιν εἰς τὴν τέφραν τῆς ἑστίας των. Τὰ ἐνδύματά των εἶνε λεπτότατα. Ὅταν μετ' ὀλίγον νυκτώσῃ, ἡ μήτηρ των δὲν θὰ ἔχῃ νὰ τοῖς δώσῃ τροφὴν καὶ θὰ κοιμηθῶσι νηστικὰ τὰ ταλαίπωρα. Δὲν ἔχει φῶς ἡ δυστυχὴς διὰ νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ κερδίσῃ ὀλίγον ἄρτον· κάθηται σκοτεινά!

Εἶνε πολὺ κακαὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς αἱ ἡμέραι τοῦ χειμῶνος. Πόσον εὐτυχεῖς εἶνε ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τοὺς βοηθοῦσι! Καὶ δὲν εἶνε δύσκολον· ἀρκεῖ νὰ θελῃ κανείς. Οἱ πτωχοὶ εὐχαριστοῦνται εἰς τὰ ὀλίγα. Μερικὰ κάρβουνα καὶ ὀλίγον ψωμάκι θά τους σώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον! Προφθάσατε! «Δανείζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν».

Γύμνασμα 17. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ δίχρονα φωνήεντα τῶν λέξεων τοῦ γυμνάσματος.

Πατήρ, μήτηρ, θέρος, κακία, μῆσος, φθόνος, διάκονος, ἱερωσύνη, Θεανώ, βράχος, ἀπάτη, θάρρος, χαλκός, ξύλον, θύρα, ἄμμος, πῦρ, πίναξ, ἀλέκτωρ, ὄρνις, νίκη, ἀρετή, κάλαθος, ἔτος, μήν, ὥρα, χώρα, χαρά, χωρίον, τράπεζα, ἐλπίς, ἄνεμος, δάκτυλος, κάρυον, περίπατος, Φίλιππος, ἐπιστολή, δρόμος, πτέρυξ, φύλλον, ἴον, ἵππος, πτίλον, πίπτω, βροχή, ἀμελής.

---

30. Ὁ χειμών.

Παρῆλθον τοῦ ἔαρος τἄνθη,
πενθοῦσιν οἱ κῆποι γυμνοί,
ἡ χλόη τῆς γῆς ἐμαράνθη,
σιγᾷ τῶν πτηνῶν ἡ φωνή.

Ψυχρὸς ὁ βορέας συρίζει,
ψυχρὰ καταπίπτ' ἡ βροχή,
τὸ πῦρ πανταχοῦ σπινθηρίζει,
πλὴν τρέμουν γυμνοὶ οἱ πτωχοί.

Ὦ! δότε, υἱοὶ τῶν πλουσίων,
ὦ! δότε τοις ἄρτον καὶ πῦρ·
ἀρκεῖ ἕν σας μόνον ψυχίον
καὶ εἰς τοῦ πυρός σας σπινθήρ.

Ἡ τύχη πολλὰ μεταβάλλει·
τίς οἶδε ! μὴ ἔλθῃ χειμών,
καθ' ὃν νά σας δίδῃ χεὶρ ἄλλη,
ὡς τόρα ἡ χεὶρ δίδ' ὑμῶν.

Γύμνασμα 18. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς διφθόγγους τῶν κατωτέρω λέξεων.

Παίζω, τεῖχος, υἱός, οἰκία, ξυλουργός, αὐγή, αἰγόν, ἐκεῖνος, θεῖος, λήγουσα, εὔθυμος, Ἀθῆναι, δίκαιος, ζῷον, ἆσμα, ἔρχομαι, ἠσθάνθην, εὐτυχῶ, ηὐτύχησα, αὐξάνω, αὐλός, βοῦς, ᾠόν, πούς, βασιλεύς, γραῦς, πλούσιος, παντοῖος, φονεύω, φεύγω, οἰκίαι πολυτελεῖς καὶ πλούσιαι.

31. Ἡ καθαριότης.

Ὁ Νικόλαος ἦτο πολὺ ἀκάθαρτον παιδίον. Εἶχε τὰς χεῖρας μαύρας καὶ τὸ πρόσωπον ρυπαρώτατον, διότι δὲν ἠγάπα ποτὲ νὰ καθαρίζηται.

Μίαν πρωΐαν, ὅταν ἐξύπνησε καὶ εἶδε τὴν γῆν σκεπασμένην ἀπὸ χιόνας, ἔτρεξεν ἀμέσως κάτω εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν δρόμον. Ἀπὸ τὴν βίαν του δὲν ἐσυλλογίσθη οὔτε νὰ φάγῃ.

Ἤρχισε νὰ κάμῃ σφαίρας.

Ἀμέσως ἤρχισε νὰ κάμνῃ σφαίρας ἐκ τῆς λευκῆς χιόνος διὰ τὸν χιονοπόλεμον. Ἔκαμε τὴν πρώτην σφαῖραν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ τὴν ρίψῃ. Ἐθαύμασεν ὅμως, ὅταν εἶδε τὸ χρῶμά της· ἦτο κατάμαυρη !

Ἰδὲ τὰς χεῖράς σου

— «Πόθεν αὐτό;» ἠρώτησε τὸν φίλον του Ἀλκιβιάδην.

— «Διατί ἡ σφαῖρά μου εἶνε τόσον μαύρη ;»

— «Ἰδὲ τὰς χεῖράς σου, Νικόλαε», εἶπεν ὁ Ἀλκιβιάδης. «Ἐνίφθης σήμερον ;»

Ὁ Νικόλαος δὲν ἀπήντησεν ἐκ τῆς ἐντροπῆς του. Εὐθὺς ἔτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἤρχισε νὰ καθαρίζηται, ἕως ὅτου τὸ πρόσωπον καὶ αἱ χεῖρές του ἔγειναν ἄσπρα σὰν τὸ χιόνι.

Ἤρχισε νὰ καθαρίζηται.

Τὸ πάθημα τοῦτο ἔγεινε μάθημα εἰς τὸν Νικόλαον καὶ ἔκτοτε διεκρίνετο μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν του διὰ τὴν καθαριότητα.

Γύμνασμα 19. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς βραχείας διφθόγγους τῶν λέξεων τοῦ γυμνάσματος, ὑποσημειῶν τὸ σημεῖον τοῦτο : (⏑)

Αἱ μοῦσαι εἶνε ἐννέα. Οἱ κῆποι ἔχασαν τὸν στολισμόν των. Παίζομεν ἐν τοῖς κήποις καὶ ταῖς αὐλαῖς διάφορα ὡραῖα παιγνίδια. Τὸ αἷμα εἶναι ἐρυθρόν. Ἔρχεται ὁ πατήρ. Αἱ οἰκίαι λέγονται καὶ οἶκοι. Τὰ κρασία λέγον-

ται καλλίτερον οἶνοι. Αἱ κακαὶ ὁμιλίαι καταστρέφουσι τοὺς καλοὺς μαθητάς. Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται, ποτὲ δὲν ζημιοῦνται. Οἱ ἀρχαῖοι ἄνθρωποι ἦσαν φίλοι τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν.

---

32. Ἡ καθαριότης.

Ἡ καθαριότης εἶνε ἡ μεγίστη τῶν στολῶν
καὶ κατὰ τῆς ἀσθενείας εἶνε μέγας προμαχών.
Ὁ δὲ ρυπαρὸς τὸ σῶμα, ἔχει ρυπαρὰν ψυχὴν
καὶ ἀνήκει εἰς τῶν χοίρων τὴν ἀκάθαρτον φυλήν.

Γύμνασμα 20. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὰς ὀξυτόνους λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Βοῦς, ἔτος, μήν, πατήρ, μήτηρ. κηλίς, ναύτης. κλητήρ, ἕξ. τρίς, ἑπτά, τρεῖς, φλέψ, γράφω, καλός, κώδων, χαίρω, ἄγγελος, δυνατός, Θεός, οὐρανός, ἀστήρ, σελήνη, ἥλιος, παῖς, πλοῖον.

---

33. Σελήνη, ἄστρα, κομῆται.

Α'.

Ὀλίγον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου φαίνονται εἰς τὸν οὐρανὸν ἀμέτρητα ἄστρα ὡς μικραὶ σπινθῆρες. Μεταξὺ τῶν ἄστρων φαίνεται πολλάκις καὶ ἡ σελήνη.

Ἡ σελήνη ἀνατέλει ὅπως καὶ ὁ ἥλιος ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύει εἰς τὴν δύσιν.

Ἡ σελήνη ἔχει τῶς ἀσθενὲς καὶ χωρὶς θερμότητα, διὰ τοῦτο, ἂν καὶ εὑρίσκεται πολὺ πλησίον εἰς τὴν γῆν, οὔτε μᾶς θερμαίνει οὔτε μᾶς φωτίζει ὅπως ὁ ἥλιος.

Σελήνη

Θέλετε νὰ δοκιμάσητε τὸ φῶς τῆς σελήνης; Ἀνάψατε ἕν κηρίον κατὰ τὴν μεσημβρίαν καὶ ἡ ἀπορία λύεται.

Ἡ σελήνη παρουσιάζεται ὑπὸ τέσσαρας διαφόρους μορφάς, αἱ ὁποῖαι λέγονται φάσεις τῆς σελήνης.

Ἄλλοτε παρουσιάζεται ὡς ἄτρακτος· τότε λέγεται νέα σελήνη. Ἄλλοτε εἶναι ἡμίφωτος· τότε λέγεται πρῶτον ἢ τελευταῖον τέταρτον. Ἄλλοτε πάλιν παρουσιάζεται ὁλόφωτος· τότε λέγεται πανσέληνος.

Ὑπὸ τὰς τέσσαρας ταύτας μορφὰς ἡ σελήνη παρουσιάζεται εἰς διάστημα τριάκοντα ἡμερῶν, ὅσας δηλαδὴ χρειάζεται ἵνα κάμῃ τὸν γῦρόν της περὶ τῆς γῆς.

Ἡ σελήνη φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, διὰ τοῦτο λέγεται ἄστρον ἑτερόφωτον. Ἐὰν παρατηρήσωμεν καλὰ τὸν δίσκον της, θὰ διακρίνωμεν πολλὰ βουνὰ ὑψηλὰ καὶ χαμηλά.

Γύμνασμα 21. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς παροξυτόνους λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Πόνος, νόσος, ἔτος, μήτηρ. μόλυβδος, αἴξ, καρδία, παίζω κόσμος, ἔνδοξος, πλούσιος, μνημεῖον, δυνατός, μόνος, κώδων, πατήρ, νόμος, κῆπος, κῆποι. σελήνη, ἄστρον, ἥλιος. ῥήτωρ, γάτα, λέγω, ἵππος, βοῦς, ναύτης, γράφω, οἰκία, ὁμιλία, θεία, χώρα.

Β΄.

Τὰ ἄστρα εἶνε δύο εἰδῶν, αὐτόφωτα καὶ ἑτερόφωτα. Αὐτόφωτα λέγονται ὅσα ἄστρα φωτίζονται ἀφ' ἑαυτῶν. Τὰ ἄστρα ταῦτα λάμπουσι περισσότερον ἀπὸ τὰ ἄλλα καὶ φαίνονται, ὅσον μακρὰν καὶ ἂν εὑρίσκωνται.

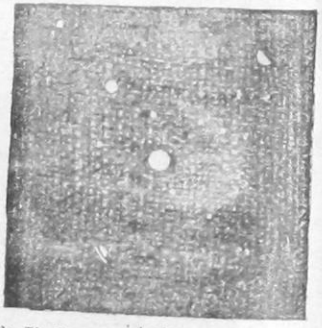

Δύσεις

Ἑτερόφωτα λέγονται, ὅσα ἄστρα δανείζονται, ὅπως ἡ σελήνη, τὸ φῶς των ἀπὸ τὸν ἥλιον. Τὰ ἄστρα ταῦτα ἔχουσιν ἀσθενὲς φῶς, τὸ ὁποῖον τρεμοσβύνει ὅπως ἡ κανδήλα τοῦ εἰκονοστασίου μας, ὅταν πλησιάζῃ νὰ τελειώσῃ τὸ ἔλαιον της.

Τὸ μεγαλείτερον καὶ ὡραιότερον ἄστρον εἶνε ἡ Ἀφροδίτη. Ἀνατέλλει εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ λέγεται Ἕσπερος, καὶ δύει, ὅταν αἱ πρῶται ἡλιακαὶ

ἀκτῖνες χρυσόνουν τὰ νέφη καὶ προαγγέλουσι τὴν ἔλευσιν τῆς ἡμέρας. Τότε λέγεται Αὐγερινός.

Εἰς τὸν οὐρανὸν σπανιώτατα φαίνονται μερικὰ ἄστρα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μίαν μακρὰν οὐράν. Τὰ τοιαῦτα ἄστρα λέγονται κομῆται.

Ὅλα τὰ ἄστρα, μικρὰ καὶ μεγάλα, φαίνονται ἀκίνητα. Ὅλα ὅμως στρέφονται καὶ κινοῦνται ἀδιακόπως χωρὶς νὰ ἀλλάξωσι ποτὲ τὸν δρόμον των καὶ ἀποτελοῦσι μίαν θείαν ἁρμονίαν, ἡ ὁποία φανερόνει τὴν πανσοφίαν τοῦ Θεοῦ!

Γύμνασμα 22. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς προπαροξυτόνους λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Ἔνδοξος, μνημεῖον, ἐπαίτης, ἄνθρωπος, ἥλιος, φεύγω, κώδων, κύων, δύναμις, γενναῖος, μισαρός. παράθυρον. ἄγγελος, ἄμπελος, καλός, Θεόδωρος, δίκαιος, φωνῆεν, πλούσιος ξυλοκόπος, Ἰάκωβος, σήμερον, πέρυσιν, ἔρχομαι, αἰσθάνομαι, ἀναγνωσματάριον, ποταμός.

---

34. Τὸ φεγγάρι.

Σὰν βλέπω τὴν μορφή σου,
φεγγάρι μου χλωμό,
τὴν χάρι τὴν δική σου
κ' ἐγὼ ἐπιθυμῶ.

Νᾶμαι χρυσὸ φεγγάρι
στὸν μαῦρον οὐρανὸ
καὶ τοῦ βοσκοῦ λιχνάρι
ἐπάνω στὸ βουνό.

Τὴν τροπαλή σου νᾶχω
ἤθελα εὐμορφιά,
νὰ περπατῶ μονάχο
μ᾽ ἀστέργια συντροφιά.

Νὰ φαίνωμαι τὸ βράδυ,
νὰ σβύνω τὸ πρωί,
ναὐρίσκω στὸ σκοτάδι
δροσούλα καὶ πνοή.

Παρηγοριὰ νὰ χύνω
σ᾽ ἐκεῖνον ποῦ πονεῖ
καὶ σύντροφος νὰ γίνω
σ᾽ ἐκεῖνον π᾽ ἀγρυπνεῖ.

Νὰ φέγγω στὸ κρεββάτι
ποῦ μένει σκοτεινό,
καὶ τοῦ φτωχοῦ τὸ μάτι
γλυκὰ νὰ τὸ σφαλνῶ.

Αὐτά, γλυκὸ φεγγάρι,
αὐτὰ ἐπιθυμῶ,
μὰ ἔχεις σὺ τὴν χάρι,
φεγγάρι μου χλωμό.

———

Γύμνασμα 23. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς περισπωμένας λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Πατῶ, νικῶ, ἀκούω, φεῦ, πλοῖον, γραῦς, ἐκεῖνος, φωνῆεν, ἱερεύς, ποῦ, πανταχοῦ, ποιητοῦ, ποιητῶν, ποιηταῖς, ζῷον, ἦθος, πῖλος, συκῆ, γαλῆ, συκαῖ, Ἀθηνᾶ, μνᾶ, μοῦσαι, ποταμοί.

———

35. Ὁ ἵππος.

Ὁ ἵππος εἶνε ὡραιότατον ζῷον. Ἡ μακρά του κεφαλὴ συνδέεται μὲ τὸν κορμὸν διὰ λαιμοῦ, ὁ ὁποῖος στολίζεται μὲ μακρὰν χαίτην.

Οἱ πόδες τοῦ ἵππου ἀπολήγουσιν εἰς ἕνα μόνον ὄνυχα ἕκαστος, τὴν ὁπλήν. Ἡ ὁπλὴ προφυλάσσεται διὰ τῶν πετάλων.

Ἡ οὐρὰ τοῦ ἵππου εἶνε μακρὰ καὶ τριχωτή.

Ὁ ἵππος γεννᾷ κατ᾽ ἔτος ἓν τέκνον, τὸ ὁποῖον καλεῖται πῶλος. Ὁ πῶλος τοῦ ἵππου εἶνε πολὺ ὡραῖος, ζωηρὸς καὶ εὐκίνητος

Ὁ ἵππος τρώγει κριθήν, ἄχυρα, χόρτα καὶ ἄλλα φυτά· διὰ τοῦτο λέγεται φυτοφάγον ζῷον. Εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς καὶ ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους. Ἱππεύεται, σύρει ἁμάξας καὶ ἄροτρα καὶ ἐπὶ τῆς ράχεως φέρει μεγάλα βάρη.

Ἵππος.

Εἰς μερικὰ μέρη τρώγουσι τὸ κρέας του, ἐκ δὲ τῶν τριχῶν του κατασκευάζουσι κόσκινα καὶ ἐκ τοῦ δέρματος λωρία καὶ ἄλλα χρήσιμα πράγματα.

Ἡ φωνὴ τοῦ ἵππου λέγεται χρεμετισμός.

Ὁ ἵππος διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν λακτίζει καὶ ἐνίοτε δαγκάνει, ὅταν μάλιστα εἶνε ἄνευ χαλινοῦ.

———

Γύμνασμα 24. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς προπερισπωμένας λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Νέος, νόμος, ὡραῖος, εὐῶδες, ἀκούω, χεῖρες, μῆλον,

πιστεύω, ἐκεῖνος, βουνόν, ζῷον, γνῶσις, γνώμη, γνῶμαι, πλοῖον, ἀλῆται, λόγος σῶμα, οἶνος, οἶκος, χαίρω, χαῖρε, κῶνος, κώδων, κώπη, κῶπαι, ἦθος, πλοῦτος, εὐδαίμων, μοῦστος, χεῖλος, μύλος, ζῷα, πῖλος.

---

36. Ὁ ὄνος.

Ὁ ὄνος εἶνε χρησιμώτατον οἰκιακὸν ζῷον. Τὸ σῶμά του εἶνε μικρότερον ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἵππου. Μόνον τὰ ὠτά του εἶνε μεγάλα καὶ ἡ οὐρά του κατὰ τὸ ἄκρον ὀλίγον τριχωτή.

Ὄνος.

Ὁ ὄνος εἶνε πολὺ ὠφέλιμον ζῷον, διότι κάμνει ὅλας τὰς ἐργασίας τοῦ ἵππου μὲ μεγαλειτέραν προσοχὴν καὶ ὑπομονὴν ἔκτακτον. Ἔχει μνήμην ἀξιοθαύμαστον καὶ μακρόθεν γνωρίζει τὴν οἰκίαν καὶ τὸν σταῦλόν του.

Ὁ ὄνος ἀρκεῖται εἰς ὀλίγην καὶ ἀθλίαν τροφήν. Τρώγει ἄχυρα, χόρτα, κριθὴν καὶ ἀκάνθας, χωρὶς νὰ αἰσθάνηται τὰ κεντήματα. Ἀγαπᾷ δὲ νὰ πίνῃ ὕδωρ καθαρόν.

Ὁ ὄνος εἶνε ἐνίοτε πείσμων καὶ δυσκόλως αἰσθάνεται τὰ κτυπήματα, ὅταν μάλιστα ἀναγκάζηται νὰ περάσῃ ρεῦμα νεροῦ.

Τὸ γάλα τῆς ὄνου χρησιμεύει ὡς φάρμακον εἰς τοὺς φθισικούς, τὸ δὲ δέρμα του εἰς κατασκευὴν ὑποδημάτων, τυμπάνων καὶ ἄλλων χρησίμων πραγμάτων.

Ὁ ὄνος ἔχει φωνὴν ἠχηρὰν καὶ ἀηδεστάτην, ἡ ὁποία λέγεται ὀγκηθμός. Ζῇ περισσότερον τῶν δέκα πέντε ἐτῶν, καὶ γεννᾷ κατ' ἔτος ἕνα πῶλον, τὸν ὁποῖον θηλάζει.

Δὲν πρέπει νὰ πλησιάζωμεν πολὺ τὸν ὄνον, διότι δαγκάνει καὶ λακτίζει τοὺς ἐρεθίζοντας αὐτόν.

Γύμνασμα 25. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς βαρυτόνους λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Ὁ ἥλιος εἶνε θερμὸς καὶ λαμπρός. Μὴ βλάπτετε τὰ μικρὰ ζῷα. Αἱ ἀγαθαὶ καρδίαι ἀγαπῶνται. Ὁ ἀετὸς καὶ ὁ πελαργὸς εἶνε πτηνὰ μεγαλόσωμα. Ἡ σχολὴ καὶ ὁ ναὸς εἶνε οἰκοδομαὶ στερεαὶ καὶ μεγάλαι. Ὁ ἐπιμελὴς καὶ εὐπειθὴς μαθητὴς ἐπαινεῖται.

---

37. Ὁ παπαγάλλος.

«Συχνά, ὅταν διέρχωμαι ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰωάννου, ἀκούω τὸ ὄνομά μου», ἔλεγεν ὁ μικρὸς Πέτρος ἡμέραν τινὰ πρὸς τὴν μητέρα του. «Γυρίζω νὰ ἰδω ποῖος μὲ

φωνάζει, ἀλλὰ μόνον ἓν μεγάλο πουλὶ βλέπω μέσα εἰς ἓν κλωβίον καὶ τίποτε περισσότερον. Θυμόνω, διότι τὸ κακόπαιδον ἐκεῖνο θέλει νὰ μὲ περιπαίξῃ, μητέρα μου· ἀπεράσισα νὰ ἀλλάξω δρόμον».

Ἡ μήτηρ ἐγέλασε καὶ εἶπε:—«Δὲν σὲ φωνάζει ἄνθρωπος, Πέτρε μου, ἀλλὰ τὸ μεγάλον ἐκεῖνο πουλί».

— «Τί λέγετε, μητέρα μου; Τὰ πουλιὰ ὁμιλοῦν;

— «Μάλιστα, υἱέ μου Ὁμιλοῦσιν, ἀλλὰ δὲν καταλαμβάνουν καὶ τί λέγουσιν».

«Πρόσεξε τόρα καλῶς εἰς ὅσα θά σοι εἴπω περὶ τοῦ πτηνοῦ τούτου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται παπαγάλλος καὶ καλλίτερον ψιττακός».

Ψιττακός.

«Ὁ ψιττακὸς ἔχει δύο μεγάλους καὶ ζωηροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ράμφος γαμψὸν καὶ ἰσχυρόν, τὸ ὁποῖον πολλάκις μεταχειρίζεται ὡς χεῖρα».

«Τὸ σῶμά του καλύπτεται ἀπὸ πτερὰ πράσινα συνήθως. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ παπαγάλλοι λευκοὶ καὶ διαφόρων ἄλλων χρωμάτων».

«Οἱ πόδες του ἀπολήγουσιν εἰς τέσσαρας δακτύλους. Ἐκ τούτων οἱ δύο διευθύνονται πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ οἱ δύο πρὸς τὰ ὀπίσω».

«Ἡ οὐρά του συνήθως εἶνε μακρά».

«Ὁ ψιττακὸς εἶνε μιμητικὸν πτηνόν. Ἀγαπᾷ νὰ μιμῆται τὰς φωνάς, τὰς ὁποίας ἀκούει. Διὰ τοῦτο ὁμιλεῖ, ὅταν κανεὶς πλησίον του ὁμιλῇ· γελᾷ, ὅταν τις γελᾷ.

γαυγίζει, ὅταν κανεὶς σκύλος πλησίον του γαυγίζῃ καὶ τὰ τοιαῦτα. Δὲν ἐννοεῖ ὅμως ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα λέγει Ὅθεν καὶ ὅταν τις δὲν ἐννοῇ, ὅσα λέγει, τὸν ὀνομάζομεν παπαγάλλον».

«Τόρα ἄκουσε καὶ τὸ πάθημα ἑνὸς χωρικοῦ».

«Ἡμέραν τινὰ εἰς χωρικὸς διήρχετο ἀπὸ μίαν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε ψιττακὸς πολὺ φλύαρος. Ὁ χωρικὸς οὐδέποτε εἶχεν ἴδῃ πτηνὸν νὰ ὁμιλῇ Ὅταν λοιπὸν ἤκουσε τὸν παπαγάλλον ἐθαύμασε καὶ εἶπε: Νὰ μὲ συμπαθήσῃς, κύριέ μου ἐγὼ ἐνόμιζον πῶς ἦσο πουλί».

«Ἔπαθε, Πέτρε, ὅτι ἔπαθες καὶ σύ».

—«Καλά, μητέρα μου εἶπεν ὁ Πέτρος· ἀλλὰ πῶς ὁ ψιττακὸς γνωρίζει τὸ ὄνομά μου; Σεῖς εἴπατε ὅτι δὲν ἐννοεῖ, ὅσα λέγει».

Ὁ Ἰωάννης στέκεται πλησίον τοῦ ψιττακοῦ.

—«Πολὺ εὔκολον πρᾶγμα», ἀπήντησεν ἡ μήτηρ «Κάθηται πλησίον του ὁ Ἰωάννης καὶ ὅταν σὺ διέρχησαι, φωνάζει χαμηλοφώνως τὸ ὄνομά σου καὶ ὁ ψιττακὸς τὸ ἐπαναλαμβάνει»

—«Εὐχαριστῶ, μητέρα μου» προσέθηκεν ὁ Πέτρος καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ σχολεῖον, χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ τὸν δρόμον του.

———

Γύμνασμα 26. Ὁ μαθητὴς νὰ εὕρῃ τὰς ἀτόνους λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Ὁ νεὸς εἶνε μέγα οἰκοδόμημα. Ἡ μήτηρ ἐν τῇ οἰκίᾳ

ἐργάζεται Οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταὶ ἐξῆλθον εἰς περίπατον. Αἱ μέλισσαι ἀπορροφῶσιν ἐκ τῶν ἀνθέων χυμόν, ὡς αἱ βδέλλαι τὸ αἷμα ἐκ τῶν ζῴων. Σὺ θὰ εἴπῃς ὄχι καὶ εἰ ἐξηγεῖται ἐάν.

---

38 Ἡ λαιμαργία.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο λαίμαργον παιδίον. Ἡμέραν τινὰ ἡ μήτηρ του κατεσκεύασεν ὡραῖον γλύκυσμα. Κατὰ τὸ δειλινὸν ἔκοψε δύο τεμάχια καὶ ἔδωκε τὸ ἕν, τὸ μεγαλείτερον, εἰς τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ τὸ ἄλλο, τὸ μικρότερον, εἰς τὴν μικρὰν ἀδελφήν του Ἄνναν.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἤνοιξε τὸ ἐρμάριον.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἤρχισε νὰ παραπονῆται ὅτι τὸ τεμάχιόν του ἦτο μικρόν· ἐν τούτοις ὅμως τὸ ἔφαγεν. Ἀλλὰ μόλις ἡ μήτηρ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ὁ κακὸς Κωνσταντῖνος ἔτρεξεν εἰς τὸ ἐρμάριον, ὅπου ἡ μήτηρ εἶχεν ἀποθέσῃ τὸ γλύκυσμα. Εὐθὺς ἔλαβε μαχαίριον, ἔκοψεν ἓν τεμάχιον καὶ ἡτοιμάζετο νὰ τὸ κρύψῃ κάτω ἀπὸ τὸ φόρεμά του Ἐτρόμαζεν ὅμως, διότι κάποιος τὸν ἐτράβα. Ἦτο ἡ ἀδελφή του Ἄννα, ἡ ὁποία δίδουσα εἰς τὸν λαίμαργον Κωνσταντῖνον τὸ μερίδιόν της εἶπε: «Μὴ κάμνῃς τοῦτο, ἀδελφέ μου, διότι εἶνε

Φάγε τὸ μερίδιόν μου.

κλοπὴ φάγε καλλίτερον τὸ μερίδιόν μου· θὰ εὐχαριστηθῶ περισσότερον».

Ὁ Κωνσταντῖνος ἔγεινε καταπόρφυρος ἐξ ἐντροπῆς ἀλλ' ἔκτοτε διωρθώθη.

Γύμνασμα 27. Ὁ μαθητὴς νὰ αἰτιολογήσῃ τὸν τόνον τῶν λέξεων τοῦ γυμνάσματος.

Νόστος, ἔρως, ἄμπελος, ἄνθρωπος, ὄλος, θήκη, κτήνη, κώδων, λόγος, ἔτος· ἕβδομος, ἥρως, χαίρω, μήτηρ, ναύτης, καλός, δυνατός, πλούτη· ἥσυχος, ἐν, εἰς, ἐκ, ὡς, οὐ, εἰ, ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, ἑσπέρα, ναός, ἥλιος, θρόμος, λαμπρός, ἄνθρωπου, ἀνθρώπων, οἰκοδομαί, ὑψηλαί, στερεαί, λευκός, ἀκούω, διδάσκαλος, διδασκάλου, ὀφθαλμός, δάκτυλος, χείλη, στόμα.

---

39. Περιπατεῖσθε τὰ ἐνδύματά σας.

Ἡμέραν τινὰ ἡ μήτηρ τῆς Μαγδαληνῆς εἶπε πρὸς αὐτήν. «Γνωρίζω κόρην, ἡ ὁποία εὐχαριστεῖται νὰ βασανίζῃ τοὺς γονεῖς της. Ὅ τι κάμνει ἡ μήτηρ, ἡ κακὴ κόρη ἀμέσως τὸ καταστρέφει. Ἐὰν ἡ μήτηρ καθαρίσῃ τὴν ἐμπροσθέλλαν τῆς κόρης της, ἐκείνη ἀμέσως τρέχει καὶ κυλίεται εἰς τὸν κονιορτὸν καὶ τὴν λάσπην Ἐὰν ἡ μήτηρ ἀγοράσῃ διὰ τὴν κόρην της νέον

Ἡ μήτηρ τὸ ἐσπερας ἐπιδιορθώνει

φόρεμα, ἡ ἀχάριστος ἀμέτως τὸ ξεσχίζει. Τοιουτοτρόπως δὲ ἡ δυστυχὴς μήτηρ, κουρασμένη ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπον ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, ἀναγκάζεται νὰ κάθηται κάθε βράδυ ἐπὶ δύο — τρεῖς ὥρας καὶ νὰ ἐπιδιορθώνῃ ὅσα ἡ κόρη της τὴν ἡμέραν κατέστρεψεν».

Παρατήρησε τὸ φόρεμά σου

—«Ὦ! τί κακὸν κοράσιον», εἶπεν ἡ Μαγδαληνή! «Πόσον εἶνε ἀξιοκατάκριτον!»

—Εὖγε, Μαγδαληνή», ἐπρόσθεσεν ἡ μήτηρ. «Νομίζω ὅμως ὅτι καὶ σὺ οὐδόλως διαφέρεις ἀπὸ τὴν κακὴν ἐκείνην κόρην. Παρετήρησε τὸ φόρεμά σου Μόλις πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος τὸ ἠγόρασα καὶ ὅμως τὸ βλέπω κατάξεσχισμένον. Ἴδε! τρία κομβία λείπουν. Παρατήρησε τώρα καὶ τὰ ὑποδήματά σου· ἐκάησαν διότι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὰ πλησιάζεις εἰς τὴν θερμάστραν. Ἔχασες τὴν ὀκτυλήθραν σου καὶ ὅλα σου ἐν γένει νὰ πράγματα εἶνε τόσον ἀκατάστατα, ὥστε εἶνε ἀνάγκη ἢ νὰ τὰ ἐπιδιορθώσω ἢ νὰ ἀγοράσω νέα».

Παρατήρησε τὰ ὑποδήματά σας.

Ἡ Μαγδαληνὴ ἔκλινε τὴν κεφαλήν της, διότι οὐδέποτε ἐσκέφθη τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀκαταστασίας της.

Μὲ δάκρυα ὑπεσχέθη εἰς τὴν μητέρα της τότε θὰ διορθωθῇ καὶ ἔσπευσε νὰ διορθώσῃ τὴν ἐμπροσθέλλαν της.

Γύμνασμα 28. Ὁ μαθητὴς νὰ αἰτιολογήσῃ τὸν τόνον τῶν ἐν τῷ γυμνάσματι λέξεων.

Κτῆνος, μῆλον, μοῦσαι, γλῶσσαι, θῆκαι, οἶκοι, κῆπος, θεῖος, ναῦται, χαῖρε, δῶρον, βασιλεῦ, ποῦ, ναῦ, κῶνος, ἦθος, χεῖρες, χῶραι, ὧραι, πρῷραι, θεῖοι, κῆποι.

---

40. Ὁ φιλόνικος.

Α΄.

Ὁ Θωμᾶς ἦτο πολὺ φιλόνικος καὶ ἐκδικητικός.

Πρωΐαν τινὰ εἰς τὴν παράδοσιν ἐπείραξε τὸν συμμαθητήν του Παναγιώτην, ὁ ὁποῖος ἔγραφε μετὰ μεγάλης προσοχῆς μίαν σελίδα τῆς καλλιγραφίας του.

Ὁ Παναγιώτης γράφει καλλιγραφίαν

Ὁ Παναγιώτης ἦτο πολὺ ὑπομονητικός, καὶ δὲν τῷ εἶπε τίποτε. Ὁ κακὸς ὅμως Θωμᾶς, βλέπων τὴν ὑπομονὴν τοῦ συμμαθητοῦ του, ἔσπρωξεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀγκῶνά του καὶ ἐκηλίδωσε τὸ καθαρὸν φύλλον. Ὁ καλὸς Παναγιώτης χωρὶς νὰ εἴπῃ τι εἰς τὸν κακὸν Θωμᾶν, ἔγραψεν εἰς νέον φύλλον.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Παναγιώτης ἔπαιζε σφαιρίδια μετὰ τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντίνου πρὸ τῆς οἰκίας των. Ὅταν τοὺς εἶδεν ὁ Θωμᾶς, ἀντὶ νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ λάθος του καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Παναγιώτου, ἐσκόρπισεν ἐκ φθόνου τὰ σφαιρίδια καὶ ἔφυγε καγχάζων.

Ὁ Θωμᾶς ἐσκόρπισε τὰ σφαιρίδια

Βλέπετε; Δύο κακαὶ πράξεις ἐντὸς μιᾶς ὥρας.

Β'.

Προχωρῶν ὁ Θωμᾶς συνήντησε τὸν κύνα τοῦ κρεοπώλου. Ἐκοιμᾶτο τὸ καλὸν ζῷον εἰς τὸν ἥλιον.

Πλησιάζει λοιπὸν ἀφοβητὶ καὶ τραβᾷ τὴν οὐρὰν τοῦ κοιμωμένου ζῴου. Δὲν ἐπρόφθασε ὅμως νὰ φύγῃ καὶ προχωρήσῃ δύο βήματα ὅτε αἰσθάνεται σφοδρὸν δάγκαμα εἰς τὸν ἀριστερὸν πόδα. Ἤρχισε τότε νὰ φωνάζῃ ἀπελπιστικῶς.

Ὁ Θωμᾶς τραβᾷ τὴν οὐρὰν τοῦ σκύλου.

Εἰς τὰς φωνὰς τοῦ ἀπερισκέπτου Θωμᾶ ἔτρεξεν ὁ συμμαθητής του Παναγιώτης καὶ τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τοὺς ὀδόντας τοῦ ἀγριωμένου ζῴου. Μὲ αἱματωμένον τὸν πόδα τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ παρέδεσε τὴν πληγήν του.

Ὁ Θωμᾶς συνῃσθάνθη τὸ σφάλμα του καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ Παναγιώτου.

Ὁ κύων ἐδάγκασε τὸν Θωμᾶν

«Τίποτε, φίλε μου Θωμᾶ», εἶπεν ὁ καλὸς Παναγιώτης. «Ἔκαμα τὸ καθῆκόν μου καὶ τίποτε περισσότερον. Σὺ μὲ ἐνόμιζες ἐχθρόν σου βεβαίως, διότι σήμερον δύο φορὰς μὲ ἐπείραξες· ἐγὼ ὅμως εὐχαριστήθην, διότι ἐδόθη εὐκαιρία νὰ ἀποδείξω ὅτι σὲ ἀγαπῶ».

Ἔκτοτε ὁ Θωμᾶς διωρθώθη καὶ ἔζη φιλικῶς μὲ ὅλους τοὺς συμμαθητάς του, ἀλλὰ πρὸ πάντων μὲ τὸν ἀγαθὸν Παναγιώτην.

———

Γύμνασμα 29 Ὁ μαθητὴς νὰ τονίσῃ ὀρθῶς τὰς λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Πιστευω εἰς ἑνα Θεον, ἰπατερα, παντοκρατορα καὶ δημιουργον τοῦ κοσμου. Ἀκουω ἀσματα και χορους. Ὁ εὐτακτος και καλος μαθητης ποτε δεν λυπει τον διδασκαλον· εἰνε ἡ χαρα τῶν γονεων και οἰκείων του. Το ροδον εἰνε ὡραιον ἀνθος. Αἱ χειρες, οἱ ποδες, ἡ ρις, τὰ ὦτα, οἱ ὀρθαλμοι. οἱ δακτυλοι, οἱ ὀνυχες, τα χειλη και το στομα εἰνε διαφαρα ὀργανα του ἀνθρωπινου σώματος.

——

41 Οἱ δύο ἀδελφοὶ

Ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἀδελφοί.

Μίαν ἡμέραν χωρὶς αἰτίαν ἐφιλονίκησαν καὶ ἐπεριπάτουν ἔχοντες τὴν ράχιν γυρισμένην πρὸς ἀλλήλους.

Ἐπεριπάτουν μὲ ράχιν γυρισμένην.

Ἔξαφνα ὁ Ἰωάννης βλέπει μίαν μητέρα διερχομένην πλησίον του. Ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ δύο μικρὰ της τέκνα, τὰ ὁποῖα ἐκοιμῶντο. Τὸ ἓν ἐκοιμᾶτο μὲ τὴν κεφαλὴν κλιμένην ἐπάνω εἰς τὴν δεξιὰν παρειὰν τῆς μητρὸς καὶ τὸ ἄλλο ἐπάνω εἰς τὴν ἀριστεράν.

—«Ὦ! εἶπε τότε ὁ Ἰωάννης τοιουτοτρόπως ἔφερε καὶ ἡμᾶς ἡ μήτηρ μας, ὅταν εἴμεθα μικροί. Ἤμεθα ἡνωμένοι εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ σήμερον φιλονικοῦμεν καὶ τρέχομεν ἀ εἰς μακρὰν τοῦ ἄλλου ὡσὰν ἐχθροί!»

Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἠγάπησαν

Ταῦτα σκεπτόμενος ὁ Ἰωάννης δὲν ἐκρατήθη. Ἔτρεξεν, ἐνηγκαλίσθη τὸν ἀδελφόν του Ἰησοῦν καὶ ἔκτοτε οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐσυμφιλιώθησαν.

———

42 Ὁ βοῦς.

Τὸ γνωστὸν τοῦτο οἰκιακὸν ζῷον ἔχει κεφαλήν, σῶμα μέγα καὶ ἰσχυρόν, τέσσαρας πόδας καὶ οὐράν.

Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὁ βοῦς φέρει δύο κέρατα κοῖλα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται ὡς ὅπλον κατὰ τῶν λύκων καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν του.

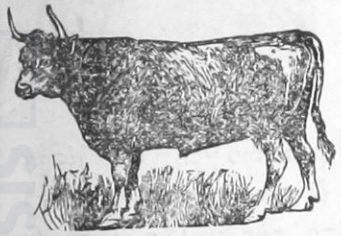

Βοῦς

Τὸ παχὺ δέρμα τοῦ σώματός του καλύπτεται ἀπὸ τρίχας διαφόρων χρωμάτων, ἡ δὲ οὐρά του μόνον κατὰ τὸ ἄκρον ἔχει θύσανον τριχῶν.

Οἱ πόδες του ἀπολήγουσιν εἰς δύο ὄνυχας ἕκαστος. Οἱ ὄνυχες οὗτοι λέγονται χηλαί. Τὰς χηλὰς προφυλάττουσι δι' ὁπλῶν πέταλα.

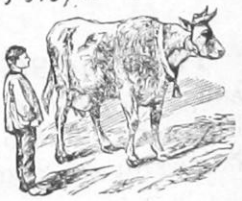

Μοσχάρι

Ὁ βοῦς εἶνε φυτοφάγον ζῷον. Μηρυκάζει, δηλαδὴ ἀναμασσᾷ τὴν τροφήν του καὶ διὰ τοῦτο λέγεται μηρυκαστικὸν ζῷον.

Ὁ βοῦς ἔχει βάδισμα ἀργὸν καὶ κανονικόν, ἐρεθιζόμενος ὅμως τρέχει μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς.

Ὁ ὀρσενικὸς βοῦς λέγεται ταῦρος, ὁ δὲ θηλυκὸς δάμαλις ἢ ἀγελάς.

Ἡ ἀγελὰς γεννᾷ κατ' ἔτος ἓν μοσχάριον.

Ὁ βοῦς εἶνε τὸ χρησιμώτατον πάντων τῶν ζώων. Σύρει ἁμάξας καὶ ἄροτρα. Τὸ κρέας του εἶνε θρεπτικώτατον καὶ χρησιμεύει ὡς κυριωτέρα τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ τὸ γάλα του κατασκευάζουσι τυρόν, βούτυρον καὶ ξυνόγαλα. Τὸ δέρμα του χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ὑποδημάτων, ἐκ δὲ τῶν κεράτων αὐτοῦ κατασκευάζουσι κτένια καὶ ἀπὸ τὰς χηλὰς καὶ τὰ κόκκαλά του τὴν ψαρόκολλαν.

Σύρει ἄροτρα

Ἡ φωνὴ τοῦ βοὸς λέγεται μυκηθμός.

———

Γύμνασμα 30. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰς ψιλουμένας καὶ δασυνομένας λέξεις τοῦ ἀνωτέρω μαθήματος, διδασκόμενος 1) ὅτι πᾶσα λέξις ἀπὸ υ δασύνεται καὶ 2) αἱ λέξεις:

Ὁ, ἡ. εἰ. αἱ. ἅγιος, αἷμα, ἅλας, ἁλμυρός. ἅλυσις. ἅμαξα, Ἑβραῖος, ἕδρα, εἷς, ἕν, ἕξ. ἑπτά, ἑκατόν, Ἑλένη, Ἕλλην, ἑορτή, Ἑρμῆς, ἑσπέρα, εὑρίσκω, ἥλιος, ἡμέρα, Ἡρακλῆς, ἥσυχος, ἱέραξ, ἵππος, ἱστορία, ὁδός, ὅτι, ὥρα, ὡραῖος, ὡς, καί τινες ἄλλαι.

43. Τὸ πρόβατον

Πῶς δὲν γνωρίζει τὸ πρόβατον, τὸ ἡμερώτατον τοῦτο ζῷον; Ὅλοι καθημερινῶς σχεδὸν τὸ βλέπομεν νὰ βόσκῃ ἢ νὰ ὁδηγῆται εἰς τὸ σταγεῖον.

Τὸ πρόβατον ἔχει σῶμα στρογγύλον καὶ καλύπτεται ἀπὸ μαλλία πυκνά, μαῦρα ἢ λευκὰ συνήθως.

Οἱ πόδες του ἀπολήγουσιν εἰς δύο χηλὰς ἕκαστος, ἡ δὲ οὐρά του συνήθως εἶνε λεπτή. Μόνον τὰ καραμάνια ἔχουσι τὴν οὐρὰν πλατεῖαν καὶ μεγάλην. Τὸ θηλυκὸν πρόβατον λέγεται ἀμνὰς καὶ δὲν φέρει κέρατα. Ἡ ἀμνὰς γεννᾷ κατ' ἔτος ἕνα ἀμνὸν καὶ σπανιώτατα δύο.

Πρόβατα

Οἱ ἀμνοὶ εἶνε ἀθῶα ζῷα διὰ τοῦτο πάντες ἀγαπῶμεν αὐτούς.

Τὸ πρόβατον εἶνε φυτοφάγον καὶ μηρυκαστικὸν ζῷον καὶ ἀγαπᾷ πολὺ τὸ τρυφερὸν χόρτον. Εἶνε καὶ αὐτὸ ὠφελιμώτατον εἰς τὸν ἄνθρωπον, διότι δίδει παχύ, νόστιμον καὶ θρεπτικὸν κρέας, γάλα, καὶ μαλλίον, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζομεν θερμὰ μάλλινα ὑφάσματα, καὶ περιπόδια. Μὲ τὸ δέρμα τοῦ προβάτου κατασκευάζουσιν ὑποδήματα καὶ μὲ τὰ ἔντερα χορδὰς διὰ

τὰ μουσικὰ ὄργανα, τὸ βιολίον καὶ τὴν κιθάραν.

Τὸ πρόβατον ἀγαπᾷ νὰ ζῇ μετὰ τῶν ὁμοίων του μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, διότι εἶνε πολὺ δειλόν. Ἕνεκα τούτου οἱ ποιμένες κτίζουσι τὰς μάνδρας των συνήθως μακρὰν τῶν χωρίων καὶ ὅπου ὑπάρχει πολὺ χόρτον καὶ καθαρὸν ὕδωρ. Διὰ νὰ προφυλάττωσι δὲ αὐτὰ ἀπὸ τοὺς λύκους, ἔχουσιν ὡς φύλακας τοὺς γενναίους ποιμενικοὺς κύνας, οἱ ὁποῖοι συνοδεύουσι ἀχώριστοι τὰ πρόβατα, ὅταν περὶ τὴν αὐγὴν ἐξέρχωνται εἰς βοσκήν ἢ ὅταν τὸ ἑσπέρας ἐπιστρέφωσιν εἰς τὴν μάνδραν.

Πόσον λοιπὸν εὐχάριστον εἶνε νὰ βόσκῃ τις τὰ πρόβατα, ὅταν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐπιστρέφωσιν ἐκ τῆς βοσκῆς καὶ νὰ ἀκούῃ τοὺς ἤχους τῶν κωδώνων, οἱ ὁποῖοι κρέμανται ἐπὶ τῶν λαιμῶν τῶν κριῶν! Νὰ ἀκούῃ τὰ βελάσματα τῶν ἀμνῶν καὶ τὸν αὐλὸν τῶν ποιμένων, οἱ ὁποῖοι ἀκούραστοι ἀκολουθοῦσιν!

Γύμνασμα 31. Ὁ μαθητὴς νὰ θέσῃ τὸ κατάλληλον πνεῦμα ἐπὶ τῶν λέξεων τοῦ γυμνάσματος.

Τὸ ὕδωρ πίνεται. Ὁ πολὺς ὕπνος βλάπτει. Τὰ μάλλινα ὑφάσματα εἶνε θερμά. Ὁ ἥλιος εἶνε ἀστὴρ αὐτόφωτον. Ἡ ἡμέρα διαρκεῖ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας. Τὰς ἑορτὰς καθήμεθα. Ὁ Ἡρακλῆς εἶνε μαθητὴς τῆς ἕκτης τάξεως καὶ ἡ ἀδελφή του Ἑλένη τῆς ἑβδόμης. Ὁ ἵππος εἶνε ἥμερον ζῷον. Ὁ ἰδρὼς εἶνε ἁλυκός. Ἡ ὁμίχλη

φαίνεται κατὰ τὴν πρωΐαν καὶ τὴν ἑσπέραν συνήθως. Ὡραῖα ἅμαξα μὲ ὑψηλὰς ἕδρας εὑρίσκεται εἰς τὴν ὁδόν. Ἱερὰ καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία εἶνε ὠφέλιμα καὶ τερπνὰ μαθήματα.

———

44. Ἡ ἄνοιξις.

Ἦλθεν ἡ ἄνοιξις! Ἡ ἐλαφρὰ καὶ γλυκεῖα πνοή της διεχύθη παντοῦ! Ἡ φύσις ἐξυπνᾷ ἀπὸ τὸν βαθύν της ὕπνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο βυθισμένη καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα.

Μῆνες τῆς ἀνοίξεως εἶνε ὁ Μάρτιος, ὁ Ἀπρίλιος καὶ ὁ Μάϊος.

Ἤρχισεν ἡ ἄνοιξις καὶ μὲ αὐτὴν ἀρχίζει καὶ ἡ μεγάλη δοξολογία τῆς φύσεως πρὸς τὸν Πλάστην.

Πρῶτα τὰ πτηνὰ ἀρχίζουσι τὴν μεγάλην των δοξολογίαν καὶ εὐχαριστοῦσι τὸν Πανάγαθον Θεόν, ὁ Ὁποῖος ἔκαμε τὸν ἥλιον τόσον θερμὸν καὶ τόσον λαμπρὸν καὶ τῷ ἐχάρισε τόσας ἀκτῖνας χρυσᾶς, μὲ τὰς ὁποίας ζωογονεῖ αὐτὰ καὶ ὅλην τὴν φύσιν. Τὰ ποτάμια εὐχαριστοῦσι τὸν Μέγαν Δημιουργόν, ὁ Ὁποῖος ἀνέλυσε τὰς χιόνας καὶ τ' ἀφίνει πάλιν ἐλεύθερα νὰ τρέχωσιν.

Τὰ δένδρα εὐχαριστοῦσι τὸν Παντοδύναμον Θεόν, ὁ Ὁποῖος τὰ προσταζει νὰ βλαστήσωσι παλιν πράσινα φύλλα καὶ πολύχρωμα ἄνθη.

Τὰ ταπεινὰ ἴα, τὰ ἀγαπητὰ ταῦτα ἄνθη, εὐχαριστοῦσι τὸν Ἀγαθὸν Θεόν, διότι ἐχάρισεν εἰς αὐτὰ τὸ βελούδινον ἐκεῖνο φόρεμά των μὲ τὰ ὡραῖα χρώματα καὶ τὴν γλυκεῖαν εὐωδίαν των.

Τὸ ῥόδον εὐχαριστεῖ τὸν φιλόστοργον Πατέρα ὅλου τοῦ κόσμου, ὁ Ὁποῖος μὲ τόσα ἔξοχα προτερήματα τὸ ἐστόλισε Παντοῦ «εὐχαριστῶ» ἀκούεται.

Εὐχαριστεῖ ἡ ἀμνὰς καὶ σκιρτᾷ ἀπὸ χαρὰν τὸ μικρόν της τέκνον Εὐχαριστεῖ τὸν Δημιουργὸν ὁ οὐρανός, ἡ γῆ, ἡ θάλασσα καὶ χιλιάδες ἀμέτρητοι φωνῶν ἀκούονται ἀκατάπαυστα νὰ ψάλλωσιν· «εὐχαριστῶ, Θεέ μου, εὐχαριστῶ».

———

Γύμνασμα 32 Ὁ μαθητὴς νὰ συλλαβίσῃ ὀρθῶς τὰς λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

Ὄνος, κύων, μῆλον, χώρα, πτέρυξ, στρῶμα, σμαρίς, ἵππος, θάλασσα, ῥάμμα, Σάββατον, συλλαβή, βάλλω, κάλυμμα, σάκκος, κόκκινος, κόκκος. ψιττακός, κάλλιστα, Ἄννα, κέλπτης, γινώσκω, σκάπτω, βιβλίον, λεπτός, βάτραχος, ἀγρός, κόσκινον, ἀφρός, ἄσμα, αἴσθησις, ἀσθενής, ἄστρον, τέκνον, ἀργός, φαλακρός, Πέτρος, Κωνσταντῖνος, κάμπη, Θωμᾶς, ἀσκεπής. σκώληξ.

———

45 Τὸ σύμπαν εὐλογεῖ τὸν Θεόν.

Σύμπασα ἡ φύσις
Πάτερ, Σ' εὐλογεῖ,
δένδρον, λόφος, βρύσις,
Οὐρανὸς καὶ γῆ.

Πάντες Σὲ ὑμνοῦμεν
Πλάστα τοῦ παντός,
καὶ δοξολογοῦμεν
Σὲ διὰ παντός.

Τὰ δωρήματά Σου
δίδεις ἐν στοργῇ.
Τὴν λαμπρότητά Σου
τὶς δὲν εὐλογεῖ;

Πλαστα τῶν ἀγγέλων
Πλάστα τοῦ φωτός,
νῦν καὶ εἰς τὸ μέλλον
εἶσ' εὐλογητός.

Γύμνασμα 33. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ οὐσιαστικά, δι' ὧν δηλοῦνται πρόσωπα.

Γάλα, ἔξοχος, Ἕλλην χάλαζα, διδάσκαλος, μαθητήν, ἀετός, πατήρ, μήτηρ, περιστερά, ψάλτης, λύκος, σιδηρουργός, κτίστης, παρθένος, ἀδελφός, γραφίς, καρκῖνος, ρεῦμα, θήκη, ὄνος, ἄμπελος, Ἡρακλῆς, πύργος, ἔμπορος, σελήνη, ὄρνις, σχολή, Κίμων, Σωτήριος, ἄρτος, Ἐρατώ, Μαγδαληνή, δακτυλιθρα, κομβίον, ἀγορά, χωρικός, στρατιώτης, ἵππος, ἱερεύς, μαθήτρια, Καλλιόπη.

---

46 Ἡ χελιδών.

Μὲ τὴν ἄνοιξιν ἔρχεται καὶ ἡ μικρὰ χελιδών. Μὲ χαρὰν πετᾷ πρὸς τὴν φωλεάν της καὶ ὅταν εὕρῃ αὐτὴν ἀβλαβῆ, ἀρχίζει τὰ γλυκά της τερετίσματα

« Εὐχαριστῶ ἀγαπητοί μου κύριοι, λέγει, διότι ἐσεβάσθητε τὴν κατοικίαν μου, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγεννήθησαν οἱ γονεῖς μου καὶ ἐγώ Εἰς τὴν φωλεὰν ταύτην θὰ γεννήσω καὶ ἐγὼ τὰ μικρά μου αὐγά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ ἐξέλθωσι νέα χελιδόνια, τὰ ὁποῖα θὰ σᾶς τέρψωσι μὲ τὰ κελαδήματά των καὶ θὰ καταστρέψωσι τὰς βλαβερὰς κάμπας, τοὺς σκώληκας καὶ ἄλλα ἐπιζήμια ἔντομα ».

Ἡ χελιδὼν ἔχει σῶμα μικρόν, σκεπασμένον ἀπὸ πτερὰ μαῦρα. Μόνον κατὰ τὸν λαιμὸν καὶ τὴν κοιλίαν εἶνε λευκόν. Τὸ ράμφος τῆς χελιδόνος εἶνε μικρὸν καὶ ὀξὺ εἰς τὸ ἄκρον, ἡ δὲ οὐρὰ μακρὰ καὶ ψαλιδωτή.

Ἡ χελιδὼν τρώγει μυίας καὶ ἄλλα βλαβερὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα συλλαμβάνει, ἐν ᾧ πετᾷ ταχέως, ἔχουσα τὸ στόμα ἀνοικτόν.

Ἡ χελιδὼν μένει τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ θέρος εἰς τὸν τόπον μας. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου ἑτοιμάζεται διὰ τὸ μακρυνὸν ταξείδιόν της. Ἀρίνει τὴν φωλεάν της καὶ μαζὴ μὲ τὰς ἄλλας συντρόφους της φεύγει εἰς θερμότερα μέρη, ὅταν περνᾷ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα. Πιστεύω νὰ τὰς εἴδετε συνηθροισμένας ἐπάνω εἰς τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς των Ἐκεῖ ψάλλουσι τὸ ἀποχαιρετιστήριον ᾄσμά των καὶ πολὺ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου γίνονται ἄφαντοι.

Δυστυχῶς ὅλαι αἱ χελιδόνες δὲν φθάνουσιν εἰς τὸ ὡρισμένον μέρος, ἀλλὰ πολλαὶ ἐξ αὐτῶν, ὅταν μάλιστα τὰς εὕρῃ κατὰ τὸ μακρυνὸν ἐκεῖνο ταξείδιον θύελλα, πνίγονται εἰς τὴν θάλασσαν Ὁ Πανάγαθος ὅμως Θεὸς εἰς τὸ μακρυνὸν ταξείδιον ταῖς ἐχάρισεν ἰσχυροὺς συντρόφους, τοὺς πελαργούς, ἐπὶ τῆς ράχεως τῶν ὁποίων καθίστανται τὰ ἀδύνατα χελιδόνια ἐναλλὰξ καὶ τοιουτοτρόπως σῶα φθάνουσιν εἰς τὰ μέρη των.

Γύμνασμα 34. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ οὐσιαστικά, δι' ὧν δηλοῦνται ζῷα.

Χείρ, πατήρ, μήν, μήτηρ, τράπεζα, ὥρα, Θωμᾶς

ἀλώπηξ, πίναξ, ἵππος, βούβαλος, χοῖρος, θύρα, σπίνος, καρδερίνα, κακία, βράχος, φίλος, ξύλον, μῆλον, ἐλαία, πρόβατον, ἀετός, αἴξ, πῦρ, πέρδιξ, ἄμμος, λαγός, χαλκός, ἀλέκτωρ, ὄρνις, καρκίνος, παλαμίς, σκόμβρος, βοῦς, πρόβατον,

———

47. Τὸ χελιδονάκι.

Στάσου, ταξιδεύτριά μου χελιδόνα, στάσου,
κάτ' ἀπό τὴ στέγη μας κτίσε τὴ φωλιά σου.
Ἔλα ναῦρης ἄσυλο εἰς τὸ πτωχικό μας
καὶ νὰ γείνῃς φίλος μας καὶ πουλὶ δικό μας.
Σπίτι σου τὸ σπίτι μας κι' ὅλα μας δικά σου.
κάμε ταὐγουλάκια σου, βγάλε τά πουλιά σου
Στὸ πτωχό μας ἄσυλο εἶσ' ἀσφαλισμένη,
ἱεροὶ σᾶν ἄγγελοι εἶν' ἐδῶ οἱ ξένοι.

———

Γύμνασμα 35. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ οὐσιαστικά, δι ὧν δηλοῦνται πράγματα.

Ἐλαία, ναός, σχολή, χωρίον, πύργος, ἄνθρωπος, ποῦς, βοῦς, ἀγελάς, ὕδωρ, χελιδών, μῆλα, γάλα, βουνό, φαγητόν, λέαινα, τράπεζα, φῶς, ὡρολόγιον, βιβλίον, κλίνη, κιβώτιον, κάθισμα, κανάριον, κόραξ, Ἡρακλῆς, Γεώργιος, θύρα, ἀνήρ, Θεόδωρος, εἰκών, δορκάς, ἀγρός, ῥόδον, ἅλας, λίθος, κάτοπτρον, βασιλεύς, ἀδελφός, κάρυον, μέλισσα, ἐργαλεῖον, ψάλτης, γραφίς, θρανίον, Ἰωσήφ, στέγη.

———

48 Ὁ πελαργός

Ὁ πελαργὸς εἶνε πτηνόν. Ἔχει κεφαλήν, κορμόν, δύο πτέρυγας, δύο πόδας, καὶ οὐράν.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ πελαργοῦ ἀπολήγει εἰς μακρὸν καὶ εὐθὺ ράμφος χρώματος ἐρυθροῦ. Μὲ τὸ ράμφος τοῦτο ὁ πελαργὸς παράγει ἰσχυρὸν κροταλισμόν, διότι δὲν δύναται νὰ φωνάζῃ.

Πελαργός.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ πελαργοῦ συνδέεται μετὰ τοῦ κορμοῦ διὰ μακροῦ καὶ καμπύλου λαιμοῦ.

Τὸ σῶμά του καλύπτεται ὑπὸ πτερῶν λευκοῦ χρώματος, μόνον δὲ αἱ πτέρυγες κατὰ τὸ ἥμισυ εἶνε μαῦραι. Οἱ πόδες εἶνε λεπτοὶ καὶ ὑψηλότατοι καὶ διὰ τοῦτο ὁ πελαργὸς φαίνεται ἄσχημος. Εἶνε ὅμως χρησιμώτατον πτηνόν, ὅθεν μικροὶ καὶ μεγάλοι ἀγαπῶμεν αὐτὸν καὶ

μετὰ χαρᾶς τὸν ὑποδεχόμεθα, ὅταν κατὰ τὴν ἄνοιξιν μᾶς ἐπισκέπτεται.

Ὁ πελαργὸς τρώγει ἰχθῦς, ποντικούς, βατράχους, ἔρπετὰ καὶ ἔντομα. Ἀγαπᾷ πολὺ τὰ πτώματα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐπιβλαβέστατα εἰς τὴν ὑγείαν.

Οἱ πελαργοὶ εἶνε πτηνὰ φαιδρότατα καὶ ἀγαπῶσι νὰ πειράζωσι τὰ μικρὰ παιδία, τοὺς σκύλους καὶ τὰς γάτας τῶν οἰκιῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχουσι κτισμένην τὴν φωλεάν των. Διότι ὁ πελαργὸς εἶνε ὅπως καὶ ἡ χελιδών, πιστὸς εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ ὁποία τὸν ὑπεδέχθη καὶ τὸν ἐριλοξένησε καὶ μάλιστα ὅταν κατὰ τὴν ἐπιστροφήν τὸ εὕρῃ οὐτὴν ἀβλαβῆ.

Οἱ πελαργοὶ ἀγαπῶσι πολὺ τὴν οἰκογένειάν των, πολλάκις δὲ ἀποθνήσκουσιν ὑπὲρ αὐτῆς. Διηγοῦνται ὅτι εἷς μίαν πυρκαϊὰν κατώρθωσαν νὰ σώσωσι τὰ μικρά των, ραντίζοντες αὐτὰ μὲ νερόν, τὸ ὁποῖον μετέφερον διὰ τοῦ ράμφους των. Μὴ ἐνοχλεῖτε λοιπὸν τὰ ὠφέλιμα ταῦτα πτηνά, τὰ ὁποῖα εἶνε ὅπως καὶ ἡμεῖς πλάσματα τοῦ πανσόφου Θεοῦ.

Γυμνάσια 36. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ κύρια οὐσιαστικά, γράφων κεφαλαῖον τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν γράμμα.

Ψαλτης λόγος θεὸς ἄγγελος, ἀδριανούπολις, θήρα, τουρκία, ἑλλάς, ἀνδρέας, πατήρ, μήτηρ, ἀθῆναι, ὀχιλ-

λεύς, διδάσκαλος, πύργος, σπάρτη, ραιδεστός, χελιδών, πελαργὸς, ταταῦλα, θεανώ, ἀλεξανδρος, αὐγή, μαρία, ἔτος, μήν, περικλῆς, τράπεζα, πάτροκλος, ἀμαλία, ξενοφῶν, ἑλένη, ἔβρος, χρῆστος, κώδων, βέλιον, γαλατᾶς, χάλκη.

---

19 Μὴ πειράζῃς τὰ ζῷα.

Μὴ τὰ ζῷα βασανίζεις
καὶ κτυπᾷς καὶ ἀφανίζῃς.
Καὶ αὐτά, ὡς σύ, ἐπίσης
νεῦρα ἔχουσι κ' αἰσθήσεις.

Μὴ δεικνύεις ἀσπλαχνίαν,
κόπτων καὶ τρυπῶν τὴν μυΐαν·
ὅπως θέλεις σὺ νὰ ζήσῃς,
θέλει καὶ αὐτὴ ἐπίσης.

Ἀγαπᾷς νὰ σὲ κτυπῶσι
καὶ νά σὲ κακοποιῶσι;
ν' ἀφαιρῶσι τὴν τροφήν σου,
νὰ λυπῶσι τὴν ψυχήν σου;

Ὅπως σὺ δὲν ἀγαπᾷς,
μὴ πειράζῃς, μὴ κτυπᾷς,
πλάσμα ζῶν καὶ ἀναπνέον
ἔνυδρον, πτηνόν, χερσαῖον.

———

Γύμνασμα 37. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ προσηγορικὰ οὐσιαστικά, γράφων μικρὸν τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν γράμμα.

Πάτραι, Βιβλίον, Ἑλένη, Ξυλουργός, Δημήτριος, Μῆλον, Πατῆς Παρθένος, Ἀχιλλεύς, Κωνσταντινούπολις. Ἀριάδνη Χήν Λαχανοπώλης, Ρεῦμα, Θάμνος, Ἀμαλία, Γαλῆ. Κύων. κῆπος, Μέλισσα, Μήτηρ, Πατήρ, Ἀδελφός, Γεώργιος, Κώδων, Βιβλιοπώλης, Μελανοδοχεῖον, Θεός Ἱερεύς, Δάσος, Ναός Σχολή, Ἀγελάς, Βοῦς, Οἰκία. Πρόβατον, Γυνή. Χάλαζα Δημοσθένης, Κόρη. Ρίς, Ὀφθαλμός, Βόσπορος, Θεσσαλονίκη. Γραφίς, Μαθητής, Παιδονόμος, Ὕδωρ,

———

50. Ἡ νυκτερίς.

Ἡ νυκτερὶς εἶνε μικρὸν ζῷον. Ὁμοιάζει πολὺ πρὸς ποντικόν.

Ἡ νυκτερὶς ὀνομάζεται τοιουτοτρόπως, διότι φαίνεται μόνον τὴν νύκτα. Τὴν ἡμέραν μένει κρυμμένη μέσα εἰς τόπους σκοτεινούς, διότι δὲν ὑπορέρει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. τὴν δὲ νύκτα ἐξέρχεται εἰς ἀναζήτησιν τροφῆς· εἶνε λοιπὸν ζῷον νυκτόβιον.

Τὸ σῶμα τῆς νυκτερίδος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς κεφαλῆς, τοῦ σώματος καὶ τῶν ἄκρων,

Ἡ κεφαλή της εἶνε μικρὰ καὶ ἐπιμήκης. Ἐπ' αὐτῆς

ὑπάρχουσι δύο ὦτα μεγάλα καὶ ὄρθια. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νυκτερίδος εἶνε μικροὶ καὶ ζωηροί, τὸ δὲ στόμα της ἔχει τριάκοντα ὀκτὼ μικροὺς καὶ ἀγκυστροειδεῖς ὀδόντας.

Τὸ σῶμα τῆς νυκτερίδος σκεπάζεται ἀπὸ τρίχας μαλακάς, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν κοιλίαν εἶνε ἀνοικτοῦ φαιοῦ χρώματος κατὰ δὲ τὴν ράχιν καφέ.

Οἱ πόδες τῆς νυκτερίδος εἶνε τέσσαρες καὶ συνδέονται διὰ λεπτῆς μεμβράνης, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεται ὡς πτέρυγας Κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ νυκτερὶς δὲν φαίνεται διότι εἶνε κρυμμένη μέσα εἰς τὰ ἐρείπια καὶ τὰ σπήλαια. Ἐκεῖ ζῇ, χωρὶς νὰ τρώγῃ ἀλλὰ ναρκωμένη. Ὅταν ὅμως ἐπανέλθῃ ἡ γλυκεῖα ἄνοιξις, τότε ἐξυπνᾷ ἡ νυκτερὶς καὶ ἀρχίζει νὰ καταστρέφῃ τὰ διάφορα βλαβερὰ ἔντομα τὰ ὁποῖα συλλαμβάνει πετῶσα.

Ἡ νυκτερὶς γεννᾷ ἓν μόνον μικρὸν καὶ τὸ θηλάζει μὲ τὸ γάλα της Εἶνε πολὺ φιλόστοργος καὶ φέρει πάντοτε τὸ μικρόν της μαζῆ, ὅπου πετᾷ, ἕως ὅτου καταρθώσῃ τοῦτο νὰ τρέφηται μόνον του.

———

Γύμνασμα 38. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ ἀρσενικὰ οὐσιαστικά, προτάσσων τὸ ἀρσενικὸν ἄρθρον ὁ.

Κλέπτης, ποταμός, στρατός, ἄγγελος, μέλισσα, κάριον, ἱερεύς, ταμίας, μαθητής, πῖναξ ὥρα, λαμπάς, πατὴς γράμμα, δελφίν, πῦρ. Ἕλλην, ἀήρ, κοιλία, στόμαχος, τάπης, νύξ, αἴξ, τράγος, ράβδος, κονδύλιον, μελάνη,

διδάσκαλος. μήτηρ. κύων. πατήρ. σπόγγος. νυκτερίς. ποταμός. θύρα. βοῦς. πρᾶκτον. λύκος. χελιδών. πελαργός. ὀφθαλμός. φωνή.

Ἡ ἄνοιξις.

Ἦλθε πάλιν ἄνοιξις,
ἦλθαν τὰ λουλούδια
πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαδὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἔλυωσαν σταὶς κορυφαὶς
τῶν βουνῶν τά χιόνια
ἄνοιξ' ἡ τριανταφυλλιὰ
κ' εἰς τὴν πρώτην τους φωλιὰ
ἦλθαν πάλιν τὰ πουλιὰ
κ' ἦλθανε ταὴδόνια.

Ὅλ' ἡ φύσις χαρωπὴ
χορεύεται καὶ ψάλλει.
Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιὰ
μὲ χαρουμενη καρδιά·
ὁ χειμῶνας τὰ κλαδιὰ
θὰ μαράνη πάλι.

———

Γύμνασμα 39. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ θηλυκὰ οὐσιαστικά, προτάσσων αὐτῶν τὸ θηλυκὸν ἄρθρον ἡ.

Γαλή. ὄρνις. περιστερά. κύων. ὄνος. ἵππος. ἔρις. σχολή. βοῦς. ἄμμος. παιδίον. μήτηρ. ἄστρον. φωλεά. οἰκία. μῦλος. μελάνη. θύρα. λύκος. ἔλαφος. κόρη. ὥρα. ψυχή. ἀγελάς. νυκτερίς. ἀδελφός. ἀδελφή. οἶξ. ὕδωρ. ἡμέρα. χώρα. ἄλευρον. μάχαιρα. κύπρος. κρέας. νύξ. σελήνη. οὐρανός. γραφίς. χάρτης μῦς.

———

52. Ἐκδρομή.

Β΄.

Ὁ Μάρτιος ἐπλησίαζε νὰ τελειώσῃ. ὅτε μίαν ἡμέραν ὁ διδάσκαλος εἶπεν εἰς τοὺς μικρούς του μαθητάς!

«Παρατηρήσατε πόσον καθαρὸς εἶνε ὁ οὐρανός! Ὁ ἥλιος γλυκὰ φωτίζει καὶ σκορπίζει τὴν ζωογόνον θερμότητά του. Καιρὸς λαμπρὸς διὰ περίπατον. Ἑτοιμασθῆτε!»

Οἱ μαθηταὶ παρετάχθησαν ἀμέσως εἰς γραμμὴν μὲ τὰ πρόσωπα ἀπαστράπτοντα ἐκ χαρᾶς.

Μόλις ἀπεμακρύνθησαν τῆς σχολῆς καὶ εὑρέθησαν εἰς τὴν ἐξοχήν, ἔκθαμβοι ἤρχισαν νὰ βλέπωσιν ἐλόγυρα τὴν φύσιν, ἡ ὁποία ἐνεδύθη τὴν στολήν της.

Ἔβλεπαν τὰ ἀνθισμένα δένδρα καὶ τὰ πρῶτα τῆς ἀνοίξεως ἄνθη, τὰ ὡραῖα καὶ πολύχρωα ἴα.

Εἰς τοὺς ἀμπελῶνας ἔβλεπον τοὺς ἀμπελουργούς. Εἰργάζοντο καλλιεργοῦντες μὲ λίσγους καὶ δικέλλας τὴν γῆν. Μερικοὶ ἔσκαπτον λάκκους ὀλόγυρα εἰς τὰ κλήματα καὶ ἄλλοι ἐκλάδευαν μὲ τὰ κλαδευτήρια καὶ ἀπέκοπτον τοὺς ἀχρήστους κλάδους των.

Ὅλοι ἐργάζονται μὲ μεγάλην προθυμίαν, διότι σκέπτονται ὅτι ἡ ἐργασία φέρει εὐτυχίαν.

Παρακάτω συνήντησαν ἕνα βοσκόν, ὁ ὁποῖος ἔβοσκε

Πρόβατα.

τὰ πρόβατά του. Οἱ μικροὶ ἀμνοὶ ἔβοσκον πλησίον τῶν μητέρων καὶ ἐγέμιζον τὸν ἀέρα μὲ τὰς φωνάς των. Οἱ μαθηταὶ μὲ χαρὰν ἀπερίγραπτον ἐνηγκαλίζοντο τὰ πυκνόμαλα ἀρνία καὶ τὰ κατεφίλουν. Ἔκοπτον καὶ τοῖς ἔδιδον χόρτα λέγοντες: «Σᾶς ἀγαπῶμεν, ἀγαθὰ ζῷα, διότι μᾶς δίδετε τὸ κρέας, τὸ γάλα καὶ τὸ θερμὸν μαλλίον σας».

Ἀγελάς.

Ἐπροχώρησαν ὀλίγον καὶ συνήντησαν μίαν ἀγελάδα. Ἔφερεν εἰς τὸν λαιμὸν ἕνα ὡραῖον χάλκινον κώδωνα καὶ ἐφαίνετο πολὺ ἥμερος. Ἡ ἀγελὰς ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς ἐπλησίασε. Τότε ἐκεῖνοι τὴν περιεκύκλωσαν καὶ τὴν ἐθώπευον.

Ἀφοῦ ἔφυγε τὸ ἥμερον ζῷον, οἱ μαθηταί, ἐξηκολού-

Οἱ ἵπποι ἐχρεμέτισαν.

θησαν τὸν δρόμόν των. Ἐκεῖ πλησίον εἰς ἕνα ἀγρὸν δύο ρωμαλέοι ἵπποι ἔσυρον τὸ βαρὺ ἄροτρον.

Εὐθὺς καθὼς εἶδον τὸ πλῆθος, ἐχρεμέτισαν καὶ ἐφαίνοντο νὰ ἔλεγον: «Βλέπετε μικροί μου; Ἀπὸ πρωΐας ἐργαζόμεθα ἀκούραστοι διὰ νὰ ἀροτριάσωμεν τὸν ἀγρόν. Χωρὶς ἐργασίαν οὔτε ἡμεῖς οὔτε σεῖς θὰ ἔχητε τροφήν».

Οἱ μαθηταὶ ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των. Αἴφνης

ἤκουσταν τραγούδια καὶ φωνάς. Ἐκεῖ πλησίον εἰς ἓν καπηλεῖον ἐξοχικὸν ἐκάθηντο ἐττὰ ἄνδρες ὁλογυρα μιᾶς τραπέζης καὶ ἔπινον. Τὰ ποτήρια ἦταν γεμᾶτα ἀπὸ διάφορα ἐπβλαβῆ ποτά. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἦταν χυμένα διάφορα φαγητά. Ἐρώναζον καὶ ὠμίλουν ὅλοι μαζῆ. ὡσὰν νὰ ἦταν τρελλοί. Μερικοὶ ἐτηκώθηταν νὰ φύγωτιν. Ἐκλονίζοντο ὅμως καὶ ἔπιπτον. Ἐπεριπάτουν χωρὶς νὰ γνωρίζωσι ποῦ διευθύνονται Οἱ ἄλλοι ἐρώναζον καὶ δὲν ἐγνώριζον ἀλλήλους!

Οἱ ἀνόητοι ἐξώδευταν εἰς τὸ καπηλεῖον. ὅσα ἐκέρδισαν ἐκ τῆς ἐργασίας των καὶ ἀρῆκαν νηστικὰ τὰ δυστυχῆ τέκνα των.

«Φύγωμεν. μικροί μου εἶπεν ὁ διδάσκολος διότι εἶνε πολὺ λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις τοιούτους ἀθλίους ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι οὕτω διαφέρουσιν ἀπὸ τὰ κτήνη».

———

Γύμνασμα 40. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ οὐδέτερα οὐσιαστικά, προσέχων αὐτῶν τὸ οὐδέτερον ἄρθρον ὁ.

Πτερόν, κηρίον, ἱερεύς, ὁδός, τέκνον, μῆλον. πρόβατον, κηπουρός, ξενοδοχεῖον, φυτὸν πλίνθος, ζῷον. φύλλον, ὀσφρεστος, ὕαλος. ἐργαλεῖον. ὡρολόγιον. νῆσος, νόσος, ἄγγελος, μέλι, ἅλας, γάλα, σῶμα. οὖς, ἔλαφος, ποτόν. πτηνόν, στρουθίον, πελαργός, χελιδών, παιδίον, ᾆσμα, βιβλίον κάρυον, πεπόνιον

Β.

Οἱ μαθηταὶ ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των. Τέλος ἔρθοσαν εἰς τὸ ὡρισμένον μέρος. Ἦτο παιδιὰς καταπράσινος μὲ μεγάλα δένδρα. Ἐπάνω εἰς τοὺς ἀνθισμένους κλάδους των ἔψαλλον γλυκὰ τὰ πτηνὰ καὶ ἡτοίμαζον τὰς φωλεάς των. Ἐκεῖ ἔπεξαν οἱ μαθηταί.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ἡτοιμάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσι Μακρόθεν ἠκούοντο αἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖοι ἐπροσκάλουν τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν ἑσπερινόν.

«Αὔριον εἶνε Κυριακή», εἶπον οἱ μαθηταί.

«Μάλιστα πρσέθηκεν ὁ διδάσκαλος. «Μὴ λησμονεῖτε ὅμως ὅτι πολλάκις αἱ κώδωνες οὗτοι ἀναγγέλλουστε καὶ τὸν θάνατον. Τότε ἐνθυμήθητε ὅτι κάποια οἰκογένεια θρηνεῖ καὶ λυπᾶται, διὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν στέρησιν ἑὸς οἰκείου της. Ναί, τέκνα μου! Ὁ ἄνθρωπος ὁμοιάζει πρὸς μικρὸν ἄνθος. Ὅπως ἐκεῖνο σήμερον θάλλει καὶ αὔριον μαραίνεται τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἄνθρωπος θάλλει καὶ μαραίνεται».

«Μόνον ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ καλὰ ἔργα μένουσι Μόνον αὐτὰ δὲν μαραίνονται, ἀλλὰ κάμνουσι τὸν ἄνθρωπον ἀθάνατον!»

«Ἐκτελεῖτε πάντοτε τὴν ἀρετὴν καὶ μὴ φοβεῖσθε τὸν θάνατον. Ὁ θάνατος διὰ τὸν καλὸν Χριστιανὸν εἶνε ἡ γέφυρα, ἡ ὁποία φέρει τὴν ψυχὴν εἰς τὸν Παράδεισον».

Ἀφοῦ ὁ διδάσκαλος ἐτελείωσε τοὺς λόγους τούτους,

οἱ μαθηταὶ σιωπηλοὶ ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐκεῖ προσηυχήθησαν, ἐφίλησαν τὴν χεῖρα τοῦ καλοῦ διδασκάλου των καὶ μὲ μεγάλην τάξιν μετέβησαν εἰς τὰς οἰκίας των. Ἐσυλλογίζοντο τοὺς λόγους καὶ οὐδέποτε ἔκαμον κακὴν πρᾶξιν. Συχνὰ δὲ ἐπανελάμβανον· «Μόνον τὰ καλὰ ἔρδειν μαραίνονται καὶ μόνον αὐτὰ κάμνουσι τὸν ἄνθρωπον ἀθάνατον».

———

Γύμνασμα 41. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν οὐσιαστικῶν τοῦ γυμνάσματος.

Πρόβατον, πρόβατα, μῆλον, μῆλα, πτηνόν, πτηνά, ἄνθρωπος, ἄνθρωποι, ποῦς, πόδες, νῆσος, νῆσοι, διδάσκαλος, διδάσκαλοι μαθητής, μαθηταί, πλίνθος, πλίνθοι, δρόμος, πόλις, πίνακες, κλέπται, λείψανον, φύλλα, κηπουρός, πτηνά, δικαστήριον, φυτόν, φῶς, φυτά, ποταμοί, μῆνες, θηρία, πίθηκος, μηλέα, πελαργός, πελαργοί, θύρα, λάκκος, χόρτα, βιβλία, κώδωνες, ποτά, χεῖρες, χιών, στρατῶται, σανίδες, ἰατρός, κηρίον, Βασίλειος, πλοῖα, ἄμπελος σταφυλαί, σταφίδες, λεπτά, εἰκόνες, περόνιον, κοχλιάρια, πτυάριον, κλίνη, δικασταί, ζωγράφος, ἵππος, ἔνοχος, βόες, γεωργός, ὀφθαλμοί, ὦτα, καρποί, κριός.

53. Ἀρετὴ καὶ πλοῦτος.

Ὅποιος ἀποκτᾷ δῶ πέρα
πλούτη, δόξα καὶ τιμή,
ἀποθνήσκει μιὰν ἡμέρα
καὶ τὰ χάνει στὴ στιγμή.

———

Ὅποιος ὅμως κοπιάσῃ
κι' ἀποκτᾷ τὴν ἀρετὴ
καὶ τὸ χῶμ' ἂν τὸν σκεπάσῃ,
πάλι κτῆμά του εἶν' αὐτή.

Γύμνασμα 42. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ κατὰ σειρὰν καὶ ἀναμίξ τὸ ἀρσενικὸν ἄρθρον ὁ,

———

	Ἑνικὸς ἀριθμός	*Πληθυντικὸς ἀριθμός*
Ὀνομαστικὴ	ὁ	οἱ
Γενικὴ	τοῦ	τῶν
Δοτικὴ	τῷ	τοῖς
Αἰτιατικὴ	τὸν	τοὺς
Κλητικὴ	ὦ	ὦ

———

54. Ἡ Ἐκκλησία

Τὴν Κυριακὴν πρωὶ οἱ μαθηταὶ μετέβησαν ἐν τάξει εἰς τὴν ἱερὰν Ἐκκλησίαν καὶ ἤκουσαν τὴν θείαν λειτουργίαν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας ἐπέστρεψαν μετὰ τῆς αὐτῆς τάξεως εἰς τὴν σχολήν. Ἐκεῖ ὁ διδάσκαλος ἤρχισε τὴν περιγραφὴν τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἑξῆς:

Ἐκκλησία

«Ἡ Ἐκκλησία παιδία μου εἶνε ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ. Μέρη τῆς Ἐκκλησίας εἶνε ὁ νάρθηξ ὁ κυρίως ναὸς καὶ τὸ ἱερόν«,

«Μέσα εἰς τὸν κυρίως ναὸν ὑπάρχει πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὁ ἄμβων. Ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἀναβαίνει ὁ διάκονος καὶ ἀναγινώσκει τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον. Εἰς τὰ δεξιὰ ὑπάρχει ὁ δεσποτικὸς θρόνος καὶ τὸ ἀναλογεῖον τοῦ δεξιοῦ ψάλτου, ἀπέναντι δὲ αὐτοῦ τὸ ἀναλογεῖον τοῦ ἀριστεροῦ ψάλτου».

«Ὁ κυρίως ναὸς φωτίζεται ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ διὰ τοῦ εἰκονοστασίου. Εἰς τὸ μέσον τοῦ εἰκονοστασίου ὑπάρχει θύρα μεγάλη, ἡ Ὡραία Πύλη Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ αὐτῆς ὑπάρχουσιν εἰκόνες καὶ δύο μικρότεραι θύραι. Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἱεροῦ ὑπάρχει ἡ Ἁγία Τράπεζα, ἡ ὁποία παριστᾷ τὸν Τάφον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ Ἀρτοφόριον. Εἰς τὸ ἱερὸν εἰσέρχεται μόνον ὁ ἱερεύς, ὁ διάκονος οἱ ψάλται καὶ κανδηλάπτης».

«Ἀνωθεν τῶν κεφαλῶν μας ὑπάρχει ἡ εἰκὼν τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ καὶ ἐλόγυρα κανδύλαι. Ἐκ τῆς ὀροφῆς τοῦ ναοῦ κρέμανται καὶ οἱ πολυέλαιοι».

«Πλησίον τοῦ ναοῦ ὑπάρχει κωδωνοστάσιον ὅπου κρέμανται κώδωνες. Οἱ κώδωνες οὗτοι κρουόμενοι καλοῦσι τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχήν.

«Ἕκαστος Χριστιανὸς ὅταν μεταβαίνῃ εἰς τὸν ναὸν ὀφείλει πρῶτον νὰ ἀνάπτῃ κηρίον καὶ ἔπειτα νὰ στεκηται εἰς τὴν θέσιν του ἀκίνητος καὶ νὰ προσεύχηται. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ καὶ ἀτακτεῖ ἐν καιρῷ τῆς λειτουργίας εἶνε ἀνάξιος νὰ ὀνομάζηται Χριστιανός».

Ταῦτα εἶπεν ὁ διδάσκαλος. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἔψαλλαν τὸ ᾄσμα τῆς Κυριακῆς καὶ κατευχαριστηθέντες ἀπῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν των.

Γυμνασμα 43. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ κατὰ σειρὰν καὶ ἀναμίξ τὸ ἄρθρον ἡ.

	Ἑνικὸς ἀριθμὸς	*Πληθυντικὸς ἀριθμὸς*
Ὀνομαστικὴ	ἡ	αἱ
Γενικὴ	τῆς	τῶν
Δοτικὴ	τῇ	ταῖς
Αἰτιατικὴ	τὴν	τὰς
Κλητικὴ	ὦ	ὦ

55 Ἆσμα Κυριακῆς.

Ἡμέρα τοῦ Κυρίου,
ἀγάλλεσθε, πιστοί,
Πατρὸς ἐπουρανίου
ἡμέρα σεβαστή.

Ἀκούσατε· σημαίνει
ὁ κώδων τοῦ ναοῦ.
Μᾶς κράζει, μᾶς προσμένει
ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ.

Τίς δῶρ' ἀγάπης φέρων
δὲν σπεύδει πρὸς Αὐτόν;
Τίς δὲν λατρεύει χαίρων
τὸν μόνον λατρευτόν;

———

Γύμνασμα 44. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ κατὰ σειρὰν καὶ ἀναμίξ τὸ οὐδέτερον ἄρθρον τό.

Ἑνικὸς ἀριθμός		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομαστικὴ	τὸ	τὰ
Γενικὴ	τοῦ	τῶν
Δοτικὴ	τῷ	τοῖς
Αἰτιατικὴ	τὸ	τὰ
Κλητικὴ	ὦ	ὦ

———

56 Ἡ ἀηδών.

Ἡ ἀηδὼν εἶνε ὡραιότατον ᾠδικὸν πτηνόν. Ἔχει πτέρωμα φαιὸν ἢ ξανθόν, ὀφθαλμοὺς ζωηρούς, ῥάμφος λεπτὸν καὶ ὀξὺ καὶ πόδας λεπτοτάτους.

Ἡ ἀηδών, εἶνε πτηνὸν ἀποδημητικόν. Φεύγει κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ ἐπανέρχεται κατὰ τὴν ἄνοιξιν. Κατοικεῖ μέσα εἰς κήπους καὶ μέρη κατάφυτα, πλησίον τῶν ὁποίων κελαρίζουν δροσερὰ ρυάκια. Κρυμμένη εἰς τοὺς κλάδους τῶν δένδρων ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ περιπαθὲς κελάδημα της συνήθως ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ.

Ἀηδὼν πετῶσα πρὸς τὴν φωλεάν της

Ὅταν ἡ ἀηδὼν κλεισθῇ μέσα εἰς κλωβίον, λυπῆται καὶ ψάλλει συγκινητικώτατα, ἀλλὰ δὲν ἀντέχει καὶ ἀποθνήσκει.

Εἶνε πτηνὸν ὠφέλιμον, διότι καταστρέφει τοὺς σκώληκας καὶ τὰς κάμπας, διὰ τῶν ὁποίων καὶ τρέφεται.

Γύμνασμα 45. Ὁ μαθητὴς νὰ γράψῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν γραμμῶν τὸ κατάλληλον ἄρθρον.

—διδάσκαλος ἀγαπᾷ—ἐπιμελῆ—καὶ φρόνιμον μαθητήν. Εἰς—μεγάλας πόλεις βλέπομεν πολλὰ καὶ διάφορα πράγματα. Ἐν — σχολῇ διδασκόμεθα— ἀνάγνωσιν,—γραφήν,—ἀριθμητικήν καὶ—ἄλλα ἀναγκαῖα εἰς— ἄνθρωπον μαθήματα.—μήτηρ ἐτιμώρησε—ἄτακτον θυγατέρα της —ἵπποι ἀφηνίασαν καὶ ἀνέτρεψαν— ἅμαξαν καὶ — ἁμαξηλάτην. Τὰ ἄρθρα εἶνε τρία. —, —, —.

———

57. Τὸ ἀηδόνι.

Ἐκεῖ γλυκὰ νὰ κελαδοῦν
ἀκούω τὰ πουλάκια.
Πολὺ ὡραῖα κελαδοῦν.
Μὲ χάρην παίζουν καὶ πηδοῦν
στὰ πράσινα κλαδάκια.

—

Καὶ τ' ἀηδονάκι ἀρχινᾷ
γλυκὰ τὴν μουσική του.
Σωπᾶτε, δάση καὶ βουνά
νὰκούσω τὴ φωνή του.

—

Τὶ μελῳδία θαυμαστή!
Τὶ στόμα ζηλευμένο!
Τὶ μελῳδία θαυμαστή;
Πολύ, πολὺ μ' εὐχαριστεῖ.
Νὰκούω δὲν χορταίνω.

—

Ἀηδόνι, ψάλλε λιγυρὰ
ἐν ἔσῳ θάλλ' ἡ φύσις
Περνᾷ τοῦ κόσμου ἡ χαρά,
θὰ φθάσῃ ὥρα κρυερὰ
καὶ σὺ θὰ σιωπίσῃς.

———

Γύμνασμα 46. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὸ θέμα, τὴν κατάληξιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν κατωτέρω λέξεων.

Κηπουρός, ποταμός, κάμηλος, νόμος, ζῷον, ζωγράφος, στύλος, φόβος, φίλος, θήκη· οἰκία, μαθητής, διδάσκαλος, φωλεά, χαρά, ἀδελφός, μοῦσα, γλῶσσα, γαλακτοπώλης, ποιητής, ταμίας, κοχλίας.

——

58. Ἡ Πασχαλιά.

Ἡ μεγαλειτέρα καὶ λαμπροτέρα ἑορτὴ τῶν Χριστιανῶν εἶνε ἡ Πασχαλιά.

Ἡ Πασχαλιὰ εἶνε ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέστη ἀπὸ τὸν τάφον. Διὰ τοῦτο ἡ ἑορτὴ αὕτη λέγεται καὶ Ἀνάστασις. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν μὲ μεγάλην χαρὰν περιμένουσι πρὸ πάντων τὰ παιδία, οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν χαρμοσύνως ἀγγέλλουσι τὴν λαμπρὰν Ἀνάστασιν καὶ μέσα εἰς τὰς Ἐκκλησίας οἱ χριστιανοὶ μὲ λευκὰς λαμπάδας εἰς τὰς χεῖρας ἀκούουσι παρὰ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ψαλτῶν «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαριτάμενος».

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὰς τεσσαράκοντα μετ αὐτὴν ἡμέρας οἱ Χριστιανοὶ χαιρετῶσιν ἀλλήλους λέγοντες: «Χριστὸς ἀνέστη», «Ἀληθῶς ἀνέστη» καὶ συγκρούουν τὰ κόκκινα αὐγά.

———

Γύμνασμα 47. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	να-ὸς	οἱ	να-οὶ
Γενικὴ	τοῦ	να-οῦ	τῶν	να-ῶν
Δοτικὴ	τῷ	να-ῷ	τοῖς	να-οῖς
Αἰτιατικὴ	τὸν	να-ὸν	τοὺς	να-οὺς
Κλητικὴ	ὦ	να-ὲ	ὦ	να-οὶ

Κατὰ τὸ ναὸς κλίνονται καὶ τά:

Ἰατρός, κηπουρός, λεπτουργός, ἀδελφός, ποταμός, καρπός, σκοπός, ὀρθαλμός, ὀμφαλός, λαγός, κριός, πονηρός, πελαργός, ξυλουργός.

———

59. Ἄνοιξις καὶ Πασχαλιά.

Ὁ Ἀπρίλιος ἐφάνη.
Παίζει πάπια στὰ νερά.
Χλόη πράσινη βλαστάνει,
ὅλα εἶναι ἀνθηρά.

—

Οὔτε ψύχρα, οὔτε ζέστη.
Ἔτους ὥρα ποθητή.
Καὶ μ' αὐτὴν «Χριστὸς ἀνέστη»
καὶ μεγάλη ἑορτή.

—

Κόψατε λουλούδια νέα,
δότε, λάβετε φιλιά,
Τί ὀνόματα ὡραῖα
Ἄνοιξις καὶ Πασχαλιά!

———

Γύμνασμα 48. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	νόμ - ος	οἱ	νόμ - οι
Γενικὴ	τοῦ	νόμ - ου	τῶν	νόμ - ων
Δοτικὴ	τῷ	νόμ - ῳ	τοῖς	νόμ - οις
Αἰτιατικὴ	τὸν	νόμ - ον	τοὺς	νόμ - ους
Κλητικὴ	ὦ	νόμ - ε	ὦ	νόμ - οι

Κατὰ τὸ ν ό μ ο ς κλίνονται καὶ τά:

Κόσμος, ἵππος, ὄνος, πόνος, τόκος, τύπος, ζωγράφος, γεωπόνος, στόλος, λόγος, σάκκος, λόφος, φόβος, πῶλος, φίλος, λύκος, μύλος.

---

60. Ὁ χάρτης.

Γνωρίζετε πῶς κατασκευάζονται τὰ φύλλα τῶν βιβλίων καὶ τῶν τετραδίων σας;

Ἴσως θὰ σᾶς φανῇ παράδοξον καὶ ὅμως εἶνε ἀληθές. Ἀκούσατε λοιπόν. Μὲ παλαιὰ ράκη, μὲ ἄχυρα καὶ μὲ διάφορα ξηρὰ φυτά.

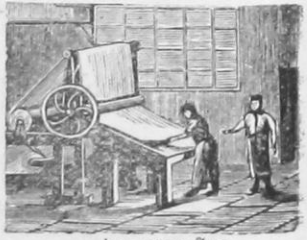

Χαρτοποιεῖον.

Ὅλα ταῦτα ρίπτονται μέσα εἰς μεγάλας δεξαμενὰς πλήρεις νεροῦ καὶ ἐκεῖ μὲ διαφόρους μηχανὰς κοπανίζονται καὶ μεταβάλλονται εἰς χυλόν. Μετὰ ταῦτα ὁ χυλὸς λευκαίνεται καὶ κατόπιν ἐξάγεται εἰς φύλλα κανονικά, μικρὰ ἢ μεγάλα.

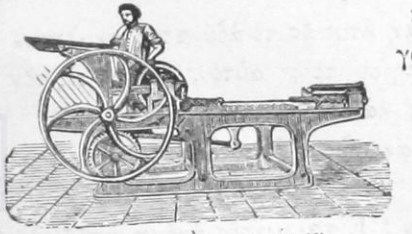

Τυπογραφικὸν πιεστήριον

Ἐπὶ τῶν φύλλων τούτων ὁ τυπογράφος τυπώνει τὰ γράμματα καὶ παρασκευάζει τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀναγινώσκετε, καὶ ὁ χαρτοπώλης τὰ τετράδια, ἐπὶ τῶν ὁποίων γράφετε.

Γύμνασμα 49. Ὁ μαθητὴς νὰ ἀντιγράψῃ καὶ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	κῆπ - ος	οἱ	κῆπ - οι
Γενικὴ	τοῦ	κήπ - ου	τῶν	κήπ - ων
Δοτικὴ	τῷ	κήπ - ῳ	τοῖς	κήπ - οις
Αἰτιατικὴ	τὸν	κῆπ - ον	τοὺς	κήπ - ους
Κλητικὴ	ὦ	κῆπ - ε	ὦ	κῆπ - οι.

Κατὰ τὸ κ ῆ π ο ς κλίνονται καὶ τά:

Ζῆλος, δεῖπνος, τεῖχος, δοῦλος, σῖτος, ὄγκος, πῖλος, Παῦλος, γῦρος, γρῖφος, ζῆθος.

61. Ὅ,τι κάμῃς θὰ εὕρῃς.

Α΄.

— «Μή, μικρέ μου, μὴ κτυπᾷς τὸ ἀδύνατον σκυλάκι» ἔλεγεν ἡ μήτηρ τοῦ Γεωργίου πρὸς αὐτόν, «ὅτι εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ὅ,τι κάμῃ κάνεις θὰ εὕρῃ».

«Σὺ κτυπᾷς τὸ σκυλάκι, διότι εἶσαι δυνατώτερός του. Ἀλλὰ τί θὰ ἔλεγες, ἂν κανεὶς μεγαλείτερός σου χωρὶς καμμίαν αἰτίαν σὲ ἔδερεν; Εἶσαι μικρὸς ἀκόμη καὶ ἴσως δὲν ἐννοεῖς ὅτι πρέπει νὰ μὴ πειράζῃ τις τοὺς ἄλλους. Ἐγὼ ὅμως, ἡ ὁποία ἔζησα τόσα ἔτη καὶ τ σα πολλὰ ἤκουσα καὶ εἶδα, χρέος ἔχω νὰ σὲ συμβουλεύσω, σὺ δὲ νὰ μὲ ἀκούσῃς».

«Μίαν φορὰν ἓν μικρὸν πτηνὸν ἔπεσεν ἐκ τῆς φωλεᾶς του μέσα εἰς τὰ πράσινα φύλλα μιᾶς τριανταφυλλιᾶς. Τὸ ταλαίπωρον ἤρχισε νὰ φωνάζῃ δυνατὰ καὶ λυπητερὰ λυπητερὰ νὰ ζητῇ βοήθειαν».

«Μετ' ὀλίγον ἓν κακὸν παιδίον διήρχετο ἐκεῖθεν. Ὅταν ἤκουσε τὸ πτηνόν, ἀντὶ νὰ τὸ βοηθήσῃ, ἥρπασε μίαν πέτραν καὶ τὸ ἐκτύπησεν».

«Ἐκτύπησε τὸ ἀδύνατον πτηνὸν καὶ τὸ ἐπλήγωσε πολὺ ἄσχημα».

«Τὸ πτηνὸν ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ἀπελπιστικά. Ἐφαίνετο νὰ ἔλεγε: Τί σοι ἔκαμα, μικρέ μου, καὶ μ' ἐκτύπησας; Ἐζήτουν χεῖρα βοηθείας καὶ σὺ μ' ἐπλήγωσας!»

Γύμνασμα 50. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμὸς		*Πληθυντικὸς ἀριθμὸς*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	ἄνθρωπ-ος	οἱ	ἄνθρωπ-οι
Γενικὴ	τοῦ	ἀνθρώπ-ου	τῶν	ἀνθρώπ-ων
Δοτικὴ	τῷ	ἀνθρώπ-ῳ	τοῖς	ἀνθρώπ οις
Αἰτιατικὴ	τὸν	ἄνθρωπ-ον	τοὺς	ἀνθρώπ-ους
Κλητικὴ	ὦ	ἄνθρωπ ε	ὦ	ἄνθρωπ-οι

Κατὰ τὸ ἄ ν θ ρ ω π ο ς κλίνονται καὶ τά: Ἄγγελος, πόλεμος, ὄλεθρος, κίνδυνος. Θεόδωρος, Δημήτριος, Ἀντώνιος, διδάσκαλος, θύσανος.

Β΄.

«Τὸ παιδίον χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὰς φωνὰς τοῦ δυστυχοῦς πτηνοῦ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Δὲν ἐπέρασεν ὅμως πολλὴ ὥρα καὶ ἀκούεται μακρόθεν ἓν ὡραῖον ἅρμα. Ἦτο χωρικός, ὁ ὁποῖος ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς του καλάθιον πλῆρες κερασίων. Ὁ χωρικὸς οὔτε τὴν κακὴν πρᾶξιν τοῦ παιδίου ἐγνώριζεν, οὔτε τὰς ἀπελπιστικὰς φωνὰς τοῦ πληγωμένου πτηνοῦ εἶχεν ἀκούσῃ. Καὶ ὅμως χωρὶς αἰτίαν μόλις ἐπλησίασε τὸν μικρόν, τὸν ἐλάκτισε καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς».

«Τί σοι ἔκαμα καὶ μὲ κτυπᾷς, σκληρόκαρδε ἄνθρωπε; εἶπεν ὁ μικρός. Ποῦ μὲ εἶδες ἄλλοτε; Διότι μὲ εἶδες μικρόν, θέλεις νὰ δείξῃς τὴν παλληκαριάν σου;»

«Ὁ χωρικός, χωρὶς νὰ εἴπῃ τὴν παραμικρὰν λέξιν, ἐλάκτισεν ἐκ δευτέρου τὸν μικρὸν καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Ἐσύριζε καὶ ἔψαλλε τὸ ᾄσμά του μὲ τοιαύτην ἀδιαφορίαν, ὡς νὰ μὴ συνέβη τίποτε. Αἱ φωναὶ καὶ τὰ δάκρυα τοῦ παιδίου οὐδόλως τὸν συνεκίνησαν».

———

Γύμνασμα 51. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ἡ	ὁδ-ὸς	αἱ	ὁδ-οὶ
Γενικὴ	τῆς	ὁδ-οῦ	τῶν	ὁδ-ῶν
Δοτικὴ	τῇ	ὁδ-ῷ	ταῖς	ὁδ-οῖς
Αἰτιατικὴ	τὴν	ὁδ-όν	τὰς	ὁδ-οὺς
Κλητικὴ	ὦ	ὁδ-ὸς	ὦ	ὁδ-οὶ

Κατὰ τὸ ὁ δ ὸ ς κλίνονται καὶ τά:

Ἀτραπός, δοκός, κιβωτός, τροχός.

Γ'.

«Ὁ δρόμος διήρχετο διὰ μέσου πυκνοτάτου δάσους. Μόλις εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ ὁ χωρικός, ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τριῶν κακούργων λῃστῶν οἱ ὁποῖοι ἁρπᾶ ἔδεσαν τὰς χεῖράς του καὶ τὸν ἐγύμνωσαν, ἀπῆλθον ἀφήσαντες αὐτὸν ἡμιπεθαμένον ἀπὸ τὸ ξύλον».

—«Ἄνανδροι ἄνθρωποι! ἀνεφώνησεν ὁ χωρικός. Ἰδὲ ἐκεῖ ἄνδρας! Τρεῖς ἐναντίον ἑνός!»

«Ἀλλ' οἱ τρεῖς κακοῦργοι οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωκαν εἰς τὰ παράπονα τοῦ χωρικοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐκεῖ ἐξηπλωμένος καὶ ἔκλαιεν».

«Ἔτρεχον νὰ κρυφθοῦν εἰς τὸ δάσος. Ἕνεκα ὅμως τῆς μεγάλης των βίας δὲν ἔβλεπον ἐμπρός των καὶ ἐξ ἀπροσεξίας συνελήφθησαν εἰς μίαν παγίδα, τὴν ὁποίαν εἶχον στήσῃ οἱ χωρικοὶ διὰ νὰ συλλάβωσι λύκους».

«Ἤρχισαν τότε νὰ κλαίωσι καὶ νὰ θρηνῶσι διότι, μετ' ὀλίγον θὰ ὡδηγοῦντο εἰς τὰς φυλακάς».

«Αἴφνης ἀκούεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μία γλυκεῖα φωνή:

— Σὺ μόνον, ἀδύνατον πουλάκι, σὺ μόνον εἶσαι ἀθῷον καὶ σὺ μόνον ἀναξιοπαθεῖς. Σεῖς ὅμως οἱ ἄλλοι πέντε ἀναίσθητοι τί φωνάζετε; τί παραπονεῖσθε; Ὅ τι ἐκάματε, ηὕρατε. Τὸ πάθημά σας ἂς σας γείνῃ μάθημα. Συνέλθετε καὶ μετανοήσατε».

«Ἔγεινε σιωπὴ μεγάλη καὶ οἱ πέντε κακοποιοὶ ἐσκέπτοντο. Μετ' ὀλίγον ἕκαστος ἤρχισε νὰ φωνάζῃ; —«Ἥμαρτον! ἥμαρτον! μετανοῶ!»

«Ἔπειτα πάντες μαζῆ ἐπανέλαβον:—«Μετανοοῦμεν».

«Ἀμέσως γλυκὺς ἄνεμος ἐφύσησε καὶ τοὺς ἀνεζωογόνησεν. Οἱ τρεῖς κακοῦργοι ἠλευθερώθησαν καὶ ἀπέδωκαν εἰς τὸν χωρικὸν τὰ χρήματά του. Ἐκεῖνος ἐζήτησε συγγνώμην ἀπὸ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον εὐθὺς ἔτρεξε

καὶ ἐναπέθεσε τὸ πτηνὸν εἰς τὴν φωλεάν του».

«Ἕκαστος λοιπὸν εὗρεν ὅ,τι ἔκαμεν».

———

Γύμνασμα 52. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	νόσ-ος	οἱ	νόσ-οι
Γενικὴ	τοῦ	νόσ-ου	τῶν	νόσ-ων
Δοτικὴ	τῷ	νόσ-ῳ	τοῖς	νόσ-οις
Αἰτιατικὴ	τὸν	νόσ-ον	τοὺς	νόσ-ους
Κλητικὴ	ὦ	νόσ-ε	ὦ	νόσ-οι

Κατὰ τὸ νόσος κλίνονται καὶ τά:

Ἄμμος, δρόσος, τάφρος, ράβδος, πλίνθος, κόπρος, λέμβος, βίβλος, Σάμος, δέλτος, Χίος.

Δ΄.

«Τόρα θά σοι διηγηθῶ κα' τὸν μῦθον τοῦ μύρμηκος καὶ τῆς περιστερᾶς».

«Ἡμέραν τινὰ ἓν μυρμήκιον ἔπεσεν εἰς τὸ ρεῦμα μικροῦ ρυακίου. Ἐκινδύνευε νὰ πνιγῇ. διότι δὲν εἶχε δυνάμεις νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὄχθην».

«Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦλθεν ἐκεῖ πλησίον μία περιστερὰ νὰ δροσίσῃ τὴν δίψαν της. Εἶδε τὸ μυρμήκιον καὶ τὸ ἐλυπήθη. Ἀμέσως λοιπὸν ρίπτει εἰς τὸ ρυάκιον μερικὰ ἄχυρα.

«Ἔκαμε καλὸν εἰς τὸ μυρμήκιον, τὸ ὁποῖον ἐκρατήθη ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ ἔρθασε σῶον εἰς τὴν ὄχθην».

«Ἀφοῦ ἡ περιστερὰ ἔπιε καὶ ἐδροσίσθη, ἐπέταξε καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ πλησίον δένδρου. Κάτωθεν τοῦ δένδρου ἐκείνου ἐκάθητο κυνηγός. Αὐτὸς ἅμα εἶδε τὴν περιστεράν, ἡτοίμασε τὸ ὅπλον του καὶ ἐσκόπευεν»

«Ὁ μύρμυξ εἶδε τὸν κίνδυνον καὶ ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ τρέχει καὶ κεντᾷ τὸν κυνηγὸν εἰς τὴν πτέρναν»

«Ὁ κυνηγὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ. Ἐστράφη νὰ ἴδῃ ποῖος τὸν κεντᾷ καὶ οὕτως ἡ περιστερὰ ἐσώθη».

«Εὗρε δηλαδὴ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμε».

———

Γύμνασμα 53. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ἡ	νῆσ-ος	αἱ	νῆσ-οι
Γενικὴ	τῆς	νήσ-ου	τῶν	νήσ-ων
Δοτικὴ	τῇ	νήσ-ῳ	ταῖς	νήσ-οις
Αἰτιατικὴ	τὴν	νῆσ-ον	τὰς	νήσ-ους
Κλητικὴ	ὦ	νῆσ-ε	ὦ	νῆσ-οι

Κατὰ τὸ νῆσος κλίνονται καὶ τά:

Ψῆφος, Σκῦρος, Σῦρος, Λῆμνος.

———

62. Ὁ σκόμβρος

Ὁ σκόμβρος εἶνε μικρὸς ἰχθύς. Ἔχει κεφαλήν, κορμὸν καὶ οὐράν. Ἡ κεφαλὴ τοῦ σκόμβρου συνδέεται ἀμέσως μὲ τὸ σῶμα, διότι οἱ ἰχθύες δὲν ἔχουσι λαιμόν.

Εἰς τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς ὁ σκόμβρος ἔχει βρόγχια. Δι' αὐτῶν ἀναπνέει τὸν ἀέρα, ὁ ὁποῖος εἶνε διαλυμένος ἐντὸς τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης.

Τὸ σῶμα τοῦ σκόμβρου καλύπτεται ἀπὸ λεπτὸν δέρμα καὶ ἀντὶ ποδῶν ἔχει πτερύγια μικρά, μὲ τὰ ὁποῖα κολυμβᾷ.

Οἱ σκόμβροι ζῶσι κατὰ μεγάλας ἀγέλας μέσα εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Κατὰ τὸν Νοέμβριον πλησιάζουσιν εἰς τὸν Βόσπορον καὶ ἐκεῖ ψαρεύονται μὲ δίκτυα καὶ ἀγκίστρια.

Σκόμβρος

Ὅταν ὅμως ἔλθῃ ἡ Ἄνοιξις, τότε πάλιν ἑτοιμάζονται νὰ ἐπιστρέψωσιν ὀπίσω· ἀλλὰ συλλαμβάνονται πάλιν, ἁλατίζονται καὶ ξηραίνονται εἰς τὸν ἀέρα.

Οἱ τοιοῦτοι σκόμβροι εἶνε πολὺ νόστιμοι καὶ ὀνομάζονται τσίροι.

Οἱ σκόμβροι γεννῶσιν ᾠά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξέρχονται μικροὶ ἰχθύες διὰ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου.

———

Γύμνασμα 54. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.	Πληθυντικὸς ἀριθμός.
Ὀνομαστικὴ	ἡ κάμηλ-ος	αἱ κάμηλ-οι
Γενικὴ	τῆς καμήλ-ου	τῶν καμήλ-ων
Δοτικὴ	τῇ καμήλ-ῳ	ταῖς καμήλ-οις
Αἰτιατικὴ	τὴν κάμηλ-ον	τὰς καμήλ-ους
Κλητικὴ	ὦ κάμηλ-ε	ὦ κάμηλ-οι

Κατὰ τὸ κ ά μ η λ ο ς κλίνονται καὶ τά:

Βάσανος. ἤπειρος, ἄμπελος, ἔρημος, περίπολος, ἔλαφος, σύζυγος, ἔξοδος, ἄσβεστος, ἔτοδος.

---

63. Λίνον, κάνναβις, βάμβαξ

Γνωρίζετε πῶς κατασκευάζονται τὰ σινδόνια τῶν κλινῶν, τὰ ἀσπρόρρουχα, τὰ μανδήλια καὶ τὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων μας;

Λίνον

Κατασκευάζονται ἀπὸ τὴν κλωστὴν τοῦ βάμβακος, τοῦ λίνου καὶ τοῦ καννάβεως.

Ἀλλὰ τί εἶνε αὐτά;

Εἶνε φυτά, τὰ ὁποῖα φύονται εἰς τοὺς ἀγροὺς.

Ἰδοὺ δὲ πῶς κατασκευάζεται ἡ κλωστὴ αὕτη.

Ὅταν τὸ λίνον καὶ ὁ κάνναβις ὡριμάσωσι, τὰ ἐκριζόνουσι καὶ θέτουσι τὰ στελέχη των μέσα εἰς τὸ ὕδωρ διὰ νὰ ὑγρανθῶσι καὶ μαλακόσωσι.

Κάνναβις.

Κατόπιν τὰ ξηραίνουσιν ὀλίγον καὶ τὰ κοπανίζουσι.

Παρατηρήσατε τὴν εἰκόνα τοῦ βιβλίου σας. Παριστᾷ γυναῖκα, ἡ ὁποία κοπανίζει τὸν κάνναβιν.

Ὅταν τὰ στελέχη κοπανισθῶσι καλά, λαμβάνει αὐτὰ ἡ κλώττρια καὶ ἑτοιμάζει τὴν κλωστήν, ἐκ τῆς ὁποίας κατασκευάζονται διάφορα πανία.

Ὁ βάμβαξ εἶνε θάμνος, ὁ ὁποῖος φύεται εἰς θερμὰ μέρη. Ἔχει ἄνθη, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ κρίνα τῶν κήπων μας. Ἐκ τῶν ἀνθέων τούτων σχηματίζονται μικροὶ σπόροι. Οἱ σπόροι οὗτοι καλύπτονται ἀπὸ μικρὸν χνοῦδιον ὅταν δὲ ὡριμάσωσι, μεταβάλλονται εἰς μεγάλας τολύπας, αἱ ὁποῖαι εἶνε λευκαὶ ὡς ἡ χιών.

Γυνὴ κοπανίζουσα κάνναβιν.

Αἱ τολύπαι αὗται ἀποτελοῦσι τὸν βάμβακα, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζονται τὰ τόσον χρήσιμα ἀσπρόρρουχά μας.

Γύμνασμα 55. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	τὸ	πτην-ὸν	τὰ	πτην-ὰ
Γενικὴ	τοῦ	πτην-οῦ	τῶν	πτην-ῶν
Δοτικὴ	τῷ	πτην-ῷ	τοῖς	πτην-οῖς
Αἰτιατικὴ	τὸ	πτην-ὸν	τὰ	πτην-ὰ
Κλητικὴ	ὦ	πτην-ὸν	ὦ	πτην-ὰ

Κατὰ τὸ π τ η ν ὸ ν κλίνονται καὶ τά:

Φυτόν, ποτόν πτερόν φαγητόν

61 Ὁ ὀκνηρὸς πάντοτε τιμωρεῖται.

Ὁ Ἀθανάσιος, παιδίον ἕνδεκα ἐτῶν, ἠγάπα πολὺ τὴν ὀκνηρίαν.

Προχθές, ἐνῷ ἡτοιμάζετο νὰ ἐνδυθῇ διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ σχολεῖον, ἤρχισε νὰ κλαίῃ

— «Ἄχ! μητέρα μου, μητέρα μου!»

— «Τί ἔχεις, Ἀθανάσιέ μου;»

— «Ἄχ! μητέρα μου, τὸ κεφαλάκι μου πονεῖ· πονεῖ τὸ κεφαλάκι μου».

— «Δυστυχία μου!» εἶπεν ἡ μήτηρ. «Πέτε πάλιν εἰς τὸ κρεββάτι σου, ἴσως περάσῃ» καὶ ἔσπευσε νὰ φέρῃ ἰατρικά.

Ἡ ταλαίπωρος μήτηρ ἐπροσπάθει μὲ τὰ φάρμακα νὰ

ἰατρεύσῃ τὴν κεφαλαλγίαν τοῦ υἱοῦ της καὶ ἐκάθισε παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του. Ἐκεῖνος ὅμως ἐστράφη πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἐγέλα διὰ τὸ κατόρθωμά του, διότι ἡ ἀσθένειά του δὲν ἦτο ἄλλο τι, παρὰ ὀκνηρία, φυγοπονία καὶ ἀμέλεια.

—«Εἶσαι καλλίτερα, ματάκια μου;» ἠρώτησεν ἡ μήτηρ.

—«Ὄχι, μητέρα μου· εἶμαι πολὺ χειρότερα. Ἄχ! ἄχ! τί πόνος!»

—«Ὑπομονή, παιδάκι μου, καὶ θὰ περάσουν».

—«Πῶς θὰ περάσουν, μητέρα; Εὔκολα περνᾷ τοιοῦτος κεφαλόπονος! Δὲν εἶνε ἀπ' ἐκείνους ποῦ περνοῦν εὔκολα».

—«Ἡσύχασε, μικρέ μου, καὶ θὰ περάσῃ».

Β΄.

Αἱ δύο ἀδελφαὶ τοῦ Ἀθανασίου, Κλειὼ καὶ Ἐρατώ, ἦταν δύο καλὰ καὶ ἐπιμελῆ κοράσια. Ἐπῆγαν εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλ' ἦσαν κατακλυπημένα, διότι ὁ ἀδελφός των ἦτο ἄρρωστος. Ὅτε λοιπὸν ἐσχόλασαν τὴν μεσημβρίαν, ἐστάθησαν εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου τοῦ ἀσθενοῦς καὶ διὰ νεύματος ἠρώτησαν τὴν μητέρα των, πῶς εἶναι ὁ ἀδελφός των. Ἡ μήτηρ ἔνευσεν εἰς αὐτὰς ὅτι ὁ ἀδελφός των ὑποφέρει πολὺ καὶ τὰ φιλάδελφα κοράσια δὲν εἶχον θάρρος νὰ φάγωσι.

———

Γύμνασμα 56. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	τὸ	ρόδ-ον	τὰ	ρόδ-α
Γενικὴ	τοῦ	ρόδ-ου	τῶν	ρόδ-ων
Δοτικὴ	τῷ	ρόδ-ῳ	τοῖς	ρόδ-οις
Αἰτιατικὴ	τὸ	ρόδ-ον	τὰ	ρόδ-α
Κλητικὴ	ὦ	ρόδ ον	ὦ	ρόδ-α

Κατὰ τὸ ρόδον κλίνονται καὶ τά:

Μέτρον, παιδίον, φύλλον, χρυσίον, ὅπλον, ξύλον, κηρίον, τέκνον, σχοινίον, βιβλίον, κρανίον, τρυβλίον.

Γ΄.

—«Θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ ἀμπελι καὶ ἤλθαμε νὰ πάρωμεν καὶ τὸν Ἀθανάσιον», ἠκούσθησαν παιδικαὶ φωναὶ ἔξωθεν τῆς θύρας τοῦ ἀρρώστου. Ἡ μήτηρ τοῦ Ἀθανασίου ἐξῆλθεν ἀκροποδητεὶ καὶ μὲ τὸν δείκτην ἐπὶ τῶν χειλέων της ἔνευσεν εἰς τὰ παιδία νὰ μὴ θορυβῶσι.

—«Σὰν νά μου πέρασεν ὀλίγον, μητέρα μου ἐφώναξεν ἔξωθεν ὁ Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος ἤκουσε τί ἔλεγον ἔξωθεν οἱ φίλοι του. Κλειώ, φέρε τὰ ὑποδήματά μου γρήγορα. Εἶμαι καλά, ἐντελῶς καλά».

—«Κλειώ, φέρε τὰ βιβλία καὶ τὰ τετράδια τοῦ Ἀθανασίου», προσέθηκεν ἡ μήτηρ. Ἔπειτα στραφεῖσα πρὸς τὰ παιδία εἶπε· «Δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἔλθῃ ὁ Ἀθανάσιος

μαζῆ σας εἰς τὸ ἀμπέλι. Ἦτο σήμερον ἄρρωστος καὶ ἔχατε τὰ μαθήματά του· Εὐτυχῶς τώρα ἐπέρασεν ἡ κεφαλαλγία του καὶ θὰ μείνῃ νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ γράψῃ.

Τὰ παιδία ἔρυγον περίλυπα, διότι δὲν παρέλαβον τὸν φίλον των. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀθανάσιος ἐλυπήθη πολὺ καὶ ἐστέναξε, διότι ἡ πονηρία του εἶχε τοιοῦτο κακὸν τέλος.

Ἔπαθεν ὅ,τι παθαίνουσιν οἱ ὀκνηροί, οἱ ὁποῖοι πάντοτε τιμωροῦνται,

---

Γύμνασμα 57. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	τὸ	σῦκ-ον	τὰ	σῦκ-α
Γενικὴ	τοῦ	σύκ-ου	τῶν	σύκ ων
Δοτικὴ	τῷ	σύκ-ῳ	τοῖς	σύκ-οις
Αἰτιατικὴ	τὸ	σῦκ-ον	τὰ	σῦκ α
Κλητικὴ	ὦ	σῦκ ον	ὦ	σῦκ-α

Κατὰ τὸ σῦκον κλίνονται καὶ τά:

Μῆλον, ταμεῖον, νεῦρον, ἀγγεῖον, ζῷον, πλοῖον, ξενοδοχεῖον, σκῆπτρον.

---

65. Ἡ μηλέα.

Ἡ μηλέα εἶνε δένδρον. Ἔχει ρίζαν, κορμόν, κλάδους, κλῶνας καὶ φύλλα,

Ἡ ρίζα τῆς μηλέας εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς γῆς. Ἐξ αὐτῆς βλαστάνει ὁ κορμός. Ἐκ τοῦ κορμοῦ ἐξέρχονται οἱ κλάδοι. Ἡ μηλέα ἀνθεῖ κατὰ τὴν Ἄνοιξιν καὶ παράγει τὰ μῆλα, τὰ ὁποῖα ὡριμάζουσι κυρίως κατὰ τὸ Φθινόπωρον.

Μῆλον.

Τὰ ἄνθη τῆς μηλέας εἶνε ἐρυθρόλευκα, τὰ δὲ μῆλα κόκκινα καὶ στρογγύλα.

Ὑπάρχουσι μηλέαι ἥμεροι καὶ μηλέαι ἄγριαι.

Τὰ μῆλα τῆς ἡμέρου μηλέας εἶνε γλυκέα συνήθως, τὰ δὲ τῆς ἀγρίας στυφά,

Τὰ μῆλα τρώγονται· ἐξ αὐτῶν δὲ κατασκευάζομεν διάφορα γλυκύσματα καὶ εἶδος ποτοῦ, τὸν μηλίτην.

Μὲ τὸ ξύλον τῆς μηλέας ὁ ξυλουργὸς κατασκευάζει διάφορα χρήσιμα ἀντικείμενα καὶ οἰκιακὰ σκεύη.

Γύμνασμα 58. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	τὸ	πρόβατ ον	τὰ	πρόβατ-α
Γενικὴ	τοῦ	προβάτ-ου	τῶν	προβάτ-ων
Δοτικὴ	τῷ	προβάτ-ῳ	τοῖς	προβάτ-οις
Αἰτιατικὴ	τὸ	πρόβατ-ον	τὰ	πρόβατ-α
Κλητικὴ	ὦ	πρόβατ ον	ὦ	πρόβατ-α

Κατὰ τὸ πρόθατον κλίνονται καὶ τά :

Φάρμακον, ἐνύπνιον, πρόσωπον, κιβώτιον, δικαστήριον, ὡρολόγιον, ξυράφιον, ποτήριον, ποτιστήριον, γυμναστήριον.

———

66. Ἡ μηλέα.

Τὰ πράσινα φύλλα,
τὰ κόκκινα μῆλα
μ᾽ ἀρέσουν πολύ.

Μικρὸς πῶς νὰ φθάσω
καὶ μῆλα νὰ πιάσω
ἐκεῖ στὰ κλαδιά;

Χαρὰ εἰς ἐμένα
ἂν ἔπεφτεν ἕνα
ἐδῶ στὴν ποδιά.

———

Γύμνασμα 59. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ καλῶς τὸν κανόνα τῆς β΄ κλήσεως λέγων: Κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν κλίνονται ἰσοσύλλαβα ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς - **ος** καὶ οὐδέτερα εἰς - ***ον.***

———

67. Ὁ ἀλέκτωρ.

Ὁ ἀλέκτωρ εἶνε ὡραῖον οἰκιακὸν πτηνόν. Συχνὰ τὸν ἀκούομεν νὰ ἀναγγέλλῃ τὴν πρωΐαν ἢ τὴν μεταβολὴν τοῦ καιροῦ.

Ὁ ἀλέκτωρ ἔχει κεραλήν, ἡ ὁποία φέρει σαρκώδη καὶ ὀδοντωτὰ κάλλαια καὶ ῥάμφος ἰσχυρόν. Οἱ ὀφθαλμοί του εἶνε ζωηροί, τὰ δὲ ὦτά του σκεπασμένα μὲ μικρὰ πτερά.

Τὸ σῶμα τοῦ ἀλέκτορος καλύπτεται ὑπὸ πτερῶν διαφόρων χρωμάτων καὶ φέρει δύο μικρὰς πτέρυγας. Διὰ τοῦτο ὁ ἀλέκτωρ δὲν δύναται νὰ πετᾷ εὐκόλως καὶ συνεχῶς ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Ἡ οὐρά του ὅμως εἶνε μακρὰ καὶ δρεπανοειδής.

Ἀλέκτωρ

Ὁ ἀλέκτωρ ἔχει δύο πόδας. Ἕκαστος τῶν ποδῶν τούτων φέρει τρεῖς δακτύλους πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἕνα πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἄνωθεν τοῦ ὀπισθίου δακτύλου ὁ ἀλέκτωρ φέρει ἰσχυρὸν κεράτινον δάκτυλον, ὁ ὁποῖος λέγεται πλῆκτρον. Δι᾽ αὐτοῦ ὁ ἀλέκτωρ κτυπᾷ τὸν ἐχθρόν του.

Ὁ ἀλέκτωρ εἶνε ὑπερήφανον καὶ φιλόνικον πτηνόν. Μόλις συναντήσῃ ἄλλον ἀλέκτορα ὁρμᾷ ἐναντίον του καὶ μάχεται πεισματωδῶς. Τὸν κτυπᾷ διὰ τοῦ στήθους, τῶν πτερύγων καὶ τοῦ πλήκτρου. Ὅταν δὲ νικήσῃ τὸν ἀντίπαλόν του, ἀναβαίνει εἰς μέρος ὑψηλὸν καὶ διαλαλεῖ τὴν νίκην του.

——

Γύμνασμα 60 Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομαστικὴ	ἡ τιμ-ὴ		οἱ τιμ αἱ
Γενικὴ	τῆς τιμ-ῆς		τῶν τιμ-ῶν
Δοτικὴ	τῇ τιμ-ῇ		ταῖς τιμ αῖς
Αἰτιατικὴ	τὴν τιμ-ὴν		τὰς τιμ-ὰς
Κλητικὴ	ὦ τιμ-ὴ		ὦ τιμ-αὶ

Κατὰ τὸ τ ι μ ὴ κλίνονται καὶ τά:

Ψυχή, τροφή, ἀδελφή, αὐλή, σχολή, ἑορτή, ἐποχή, Κυριακή, φυλακή, στολή

---

68 Τὸ πετεινάρι.

Πετεινάρι τρελλό,
φουντωτό, παρδαλό,
τὰ πτερὰ τί τεινάζεις;
κι' ἀπὸ τόρα φωνάζεις;
Τ' εἶν' αὐτό; Ἐντροπή.
Ξοῦ, ξοῦ, ξοῦ, σιωπὴ,
καὶ ξυπνᾷς τὸ Λενιό.

Σιωπὴ, πετεινὲ,
τὸ πρωὶ, μὰ τὸ ναὶ,
σοῦ χωρίζω στὴ μέση
τὸ χρυσό σου σκουφάκι·
σοῦ μαδῶ τὰ πτερά,
καὶ νὰ δῇς μιὰ φορὰ
πῶς ξυπνᾷς τὸ Λενιό.

Γύμνασμα 61 Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομ.	ἡ πύλ-η		αἱ πύλ-αι
Γεν.	τῆς πύλ-ης		τῶν πυλ-ῶν
Δοτ.	τῇ πύλ-ῃ		ταῖς πύλ-αις
Αἰτ.	τὴν πύλ ην		τὰς πύλ-ας
Κλ.	ὦ πύλη		ὦ πύλ-αι

Κατὰ τὸ π ύ λ η κλίνονται καὶ τά:

Κυψέλη, πύχη, ὀράχνη, λόγχη, Σμύρνη, Ἰθάκη, ριάλη, ὕλη, δέσμη κατοιχύνη.

---

69. Οἱ δύο ἀλέκτορες.

Μίαν ἡμέραν εἰς τὴν αὐλὴν δύο ἀλέκτορες συνεπλάκησαν καὶ ἐμάχοντο μὲ μεγάλην λύσσαν. Ἐκτυπῶντο μὲ τὰ στήθη καὶ μὲ τὰ πλῆκτρα τόσον ὁρμητικά, ὥστε αἵματα ἤρχισαν νὰ τρέχωσιν ἀπὸ τὰ κάλλαιά των. Ἐπὶ τέλους ὁ εἷς ἐνίκησε τὸν ἄλλον καὶ τὸν ἔκαμε νὰ φύγῃ.

Ὁ νικητὴς ὑπερηφανεύθη διὰ τὸ κατόρθωμά του καὶ ἐσκέπτετο ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ καὶ ὁ κόσμος τὴν νίκην του. Εἰς τὴν στιγμὴν λοιπὸν ἐπέταξε ὑψηλὰ εἰς τὸν ὀρνιθῶνα καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸν φράκτην καὶ μὲ πολλὴν ὑπερηφάνειαν ἤρχισε νὰ φωνάζῃ: κουκουρῖκοοο! κουκουρῖκοοο! Ἔλεγε δηλαδή: «Μὲ βλέπετε; Ἐγὼ εἶμαι ὁ πετεινὸς ἐκεῖνος,

ὁ ὁποῖος ἐνίκησα τὸν ἐχθρόν μου. Κανένα δὲν φοβοῦμαι καὶ ὅστις τολμᾷ, ἂς ἔλθῃ ἐμπρός μου». Ἐνῷ εἰς τὸν φράκτην ὁ ἀλέκτωρ μὲ τόσην ὑπερηφάνειαν ἐκήρυττε τὴν νίκην του, ὑψηλὰ εἰς τὸν ἀέρα ἐπέτα εἰς ἀετός, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πρωΐας ἐζήτει νὰ εὕρῃ κανὲν πτηνόν, διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πεῖνάν του. Μόλις λοιπὸν εἶδε τὸν ὑπερήφανον πετεινὸν ἐπὶ τοῦ φράκτου, ὁρμᾷ ὡς ἀστραπὴ κατ' ἐπάνω του, τὸν ἁρπάζει καὶ πετᾷ εἰς τὴν φωλεάν του.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ τέλος τῶν ὑπερηφάνων.

———

Γύμνασμα 62. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.	*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομαστικὴ	ἡ στήλ-η	αἱ στῆλ-αι
Γενικὴ	τῆς στήλ-ης	τῶν στηλ-ῶν
Δοτι κὴ	τῇ στήλ-ῃ	ταῖς στήλ-αις
Αἰτιατικὴ	τὴν στήλ-ην	τὰς στήλ-ας
Κλητικὴ	ὦ στήλ-η	ὦ στῆλ-αι

Κατὰ τὸ σ τ ή λ η κλίνονται καὶ τά: Νίκη, κλίνη, ἀξίνη, λύπη, ζύμη, θήκη, σελήνη, ρίνη.

———

70. Ἡ ὄρνις.

Ἡ ὄρνις εἶνε μικροτέρα τοῦ ἀλέκτορος καὶ ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνος μέρη. Τὰ κάλλαιά της ὅμως καὶ ἡ οὐρὰ εἶνε μικρότερα. Μερικαὶ ὄρνιθες φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λόφον ἐκ πτερῶν.

Ἡ ὄρνις εἶνε χρησιμώτατον οἰκιακὸν ζῷον. Ἔχει κρέας νόστιμον καὶ θρεπτικὸν καὶ γεννᾷ ᾠά, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσιν ὡς τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ τῶν ᾠῶν ἐξέρχονται μικροὶ νεοσσοί, ὅταν ἡ ὄρνις ἐπὶ 18 ἕως 21 ἡμέρας ἐπωάσῃ αὐτά.

Ὄρνις ἐπωάζουσα.

Ἅμα τὰ μικρὰ πτηνὰ ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὰ ᾠά, ἡ ὄρνις ἐπὶ ἓξ ἑβδομάδας τὰ περιποιεῖται, διότι τὰ ὑπεραγαπᾷ. Τρέχει ἐπάνω κάτω, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ καὶ ζητεῖ τροφήν. Ὅταν δὲ εὕρῃ κανένα σπόρον, τὸν διαμοιράζει εἰς τὰ τέκνα της. Ἀνοίγει τὰς πτέρυγάς της καὶ τὰ σκεπάζει, ὅταν κρυόνωσιν ἢ ὅταν νυστάζωσιν.

Μικρὸν πτηνὸν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ ᾠοῦ.

Ὅταν καμμία γαλῆ ἢ ἄλλο ἁρπακτικὸν ζῷον θέλῃ νὰ ἁρπάσῃ τοὺς νεοσσούς, τότε ἡ ὄρνις ὁρμᾷ ἐναντίον του καὶ μάχεται μὲ θάρρος. Προτιμᾷ νὰ ἀποθάνῃ αὐτή, παρὰ νὰ χαθῇ κανὲν τέκνον της.

Αἱ ὄρνιθες ἀγαπῶσι πολὺ τὸν οἰκογενειακὸν βίον καὶ ὑπακούουσιν εἰς τὸν ἀλέκτορα τοῦ ὀρνιθῶνός των. Κυριωτέρα τροφὴ αὐτῶν εἶνε ἡ κριθὴ καὶ τὰ ἄλλα σιτηρά-

τρώγουσιν ὅμως καὶ σκώληκας, κάμπας, φύλλα λαχανικῶν καὶ ἄλλα φυτὰ καὶ τὰ αὐγά των ἐνίοτε. Σκαλίζουσι τὴν γῆν διὰ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν καὶ καταπίνουσι μικρὰ λιθάρια, τὰ ὁποῖα συντελοῦσιν εἰς χώνευσιν τῆς τροφῆς των. Ἐνίοτε κυλίονται εἰς τὸ χῶμα καὶ τὴν ἄμμον διὰ νὰ καθαρίσωσι τὸ σῶμά των ἀπὸ τὰς φθεῖρας. Ἀλλάζουσι τὰ πτερά των κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὅτε παύουσι νὰ γεννῶσιν ᾠά.

Ὄρνις ὁδηγοῦσα τοὺς νεοσσούς της.

Ἡ ὄρνις προσβάλλεται ἀπὸ πολλὰς ἀσθενείας καὶ ἐνίοτε ἀπὸ διφθερῖτιν. Τότε ὅμως εἶνε ἐπικίνδυνος, διότι προσβάλλονται ὅσοι ἔχουσι τοιαύτας ὄρνιθας.

Γύμνασμα 63. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομαστικὴ	ἡ	σκι-ὰ	αἱ σκι-αὶ
Γενικὴ	τῆς	σκι-ᾶς	τῶν σκι-ῶν
Δοτικὴ	τῇ	σκι-ᾷ	ταῖς σκι-αῖς
Αἰτιατικὴ	τὴν	σκι-ὰν	τὰς σκι-ὰς
Κλητικὴ	ὦ	σκι-ὰ	ὦ σκι-αὶ

Κατὰ τὸ σκιὰ κλίνονται καὶ τά: Χορά, πλευρά, παρειά, ὀργυιά, σειρά, λαλιά, χροιά, φωλεά.

71. Τὸ καλὸν δένδρον.

Τὸ καλὸν δένδρον εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φέρει καρποὺς καλούς.

Κατὰ τὴν ἄνοιξιν καλύπτεται ἀπὸ ἄνθη καὶ παρουσιάζεται μὲ ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειάν του. Ἐκ τῶν ἀνθέων παράγονται καρποί, οἱ ὁποῖοι ὡριμάζουσιν ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τοῦ θέρους. Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ φθινόπωρον, παρέχει πλουσίαν καὶ ἄφθονον τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν του.

Τὸ ἄκαρπον δένδρον δὲν ἔχει καρπούς μόνον τοὺς ἀγόνους κλάδους του ἁπλώνει. Ἕνεκα τούτου κόπτεται καὶ ῥίπτεται εἰς τὸ πῦρ.

Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ὁμοιάζει πρὸς καρποφόρον δένδρον. Ἐν ὅσῳ εἶνε νέος, εὐχαριστεῖ διὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς του πάντας, ὅπως τὸ καλὸν δένδρον κατὰ τὴν ἄνοιξιν μὲ τὰ ἄνθη του.

Βραδύτερον ὠφελεῖ τὴν κοινωνίαν διὰ τῆς ἐργασίας του, ὅπως τὸ καλὸν δένδρον κατὰ τὸ φθινόπωρον μὲ τοὺς καρπούς του.

Ἀλλ' ὁ κακὸς ἄνθρωπος;

Οὗτος ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἄκαρπον δένδρον. Ὅπως ἐκεῖνο μόνον εἰς τὸ πῦρ χρησιμοποιεῖται καὶ οὐδένα παράγει καρπόν, οὕτω καὶ ὁ κακὸς εἶνε ἄχρηστος. Ὅπως ὅμως τὸ ἄκαρπον δένδρον κόπτεται, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ κακὸς κόπτεται. Ὁ καλὸς Θεὸς ἀφαιρεῖ τὴν ζωήν του, διότι δὲν ὑποφέρει νὰ τὸν βλέπῃ.

***Γύμνασμα* 64.** Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.	*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομαστικὴ	ἡ ὥρ-α	αἱ ὧρ-αι
Γενικὴ	τῆς ὥρ-ας	τῶν ὡρ-ῶν
Δοτικὴ	τῇ ὥρ-ᾳ	ταῖς ὥρ-αις
Αἰτιατικὴ	τὴν ὥρ-αν	τὰς ὥρ-ας
Κλητικὴ	ὦ ὥρ α	ὦ ὧρ αι

Κατὰ τὸ ὥ ρ α κλίνονται καὶ τά:

Χώρα, σαύρα αὔρα, πέτρα, σφαῖρα, θύρα, λαύρα, σῦρα, οἰκία, κακία, ἀμηχανία.

---

72. Ὁ μύλος—οἱ ξυλάνθρακες.

Α΄.

—«Διὰ ποῦ πάλιν;» ἠρώτησεν ἡμέραν τινὰ ὁ μικρὸς Ἰωάννης τὸν πάππον του, ὅτε τὸν εἶδε νὰ ἐξέρχηται τῆς οἰκίας καὶ νὰ σύρῃ τὸν μικρόν του ὄνον μὲ δύο σάκκους εἰς τὴν ῥάχιν.

—«Εἰς τὸν μύλον, μικρέ μου, διότι τὸ ἄλευρόν μας ἐτελείωσεν. Ἂν θέλῃς ἐλθὲ καὶ σύ».

Ὁ μικρὸς μὲ χαρὰν ἠκολούθησε τὸν πάππον του καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασαν εἰς τὸν μύλον.

Εἰσῆλθον καὶ παρέδωκαν τοὺς σάκκους εἰς τὸν μυλωνᾶν.

—«Τὸ βράδυ θὰ εἶνε ἕτοιμον τὸ ἀλεῦρι», εἶπεν ὁ ἐργατικὸς μυλωνᾶς καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του.

Ὁ μικρὸς Ἰωάννης πρώτην φορὰν τότε εἰσῆρχετο εἰς τὸν μύλον. Ὅλον μὲ θαυμασμὸν ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ τὸν πάππον του. Ὁ δὲ καλὸς γέρων μὲ προθυμίαν ἤρχισε τὴν περιγραφὴν τοῦ μύλου

—«Ὁ μύλος, μικρέ μου, ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ δύο μεγάλας καὶ στρογγύλας μυλοπέτρας. Ἡ ἄνω μυλόπετρα στρέφεται καὶ συντρίβει τοὺς κόκκους τῶν σιτηρῶν καὶ τοὺς μεταβάλλει εἰς ἄλευρον. Αἱ μυλόπετραι εἶνε βαρύταται καὶ στρέφονται ἢ μὲ τὸν ἄνεμον ἢ μὲ τὸν ἀτμὸν ἢ μὲ τὸ νερὸν τῶν ποταμῶν».

Παρατήρησε τὸν στύλον.

—«Ὁ μύλος οὗτος στρέφεται μὲ τὸν ἄνεμον. Παρατήρησε τὸν στύλον τοῦτον, ὁ ὁποῖος εἶνε προσηρμοσμένος ἐπὶ τῆς ἐπάνω μυλοπέτρας. Ἰδὲ εἰς τὸ ἄκρον του τὸν ἄλλον ἐκεῖνον χονδρὸν στύλον ὁ ὁποῖος ἐξέρχεται πλαγίως ἀπὸ τὴν στέγην. Τώρα ἐλθὲ ἔξω νὰ ἴδῃς τὰς πτέρυγας τοῦ μύλου. Εἶνε ὀκτώ. Αἱ πτέρυγες αὗται περιστρέφονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ μαζῆ μὲ αὐτὰς στρέφεται καὶ ὁ πλάγιος στύλος. Δι' αὐτοῦ στρέφεται ὁ κάθετος στύλος, ὁ ὁποῖος εἶνε προσηρμοσμένος ἐπὶ τῆς ἐπάνω μυλοπέτρας,

ἡ ὁποία ἐπίσης στρέφεται καὶ κάμνει τὴν μεγάλην ἐργασίαν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν».

«Ἡ στέγη τοῦ ἀνεμομύλου εἶνε κινητή διὰ νὰ στρέφῃ αὐτὴν ὁ μυλωνᾶς πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον φυσᾷ ἄνεμος».

«Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ὅπου καθημερινῶς ἐξοδεύονται ἄλευρα εἰς μεγάλην ποσότητα, ὑπάρχουσιν οἱ ἀτμόμυλοι. Ἐντὸς αὐτῶν ὑπάρχουσι πολλαὶ μυλόπετραι καὶ κινοῦνται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ. Ὅταν κάμμίαν φορὰν ὑπάγω εἰς τὴν πόλιν, θὰ σὲ παραλάβω διὰ νὰ σοὶ δείξω τὸν μέγαν ἀτμόμυλον μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάρχουσι καὶ ζυμωτικαὶ μηχαναὶ καὶ ροῦριοι».

Ὁ Ἰωάννης ἔχαιρε πολὺ καὶ διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν πάππον του ἤρχισε νὰ ψάλλῃ ἓν ὡραῖον ᾄσμα, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐδιδάχθη εἰς τὸ σχολεῖον.

———

Γύμνασμα 65. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομαστικὴ	ἡ γλῶσσ α	αἱ	γλῶσσ-αι
Γενικὴ	τῆς γλώσσ-ης	τῶν	γλωσσ-ῶν
Δοτικὴ	τῇ γλώσσ η	ταῖς	γλώσσ-αις
Αἰτιατικὴ	τὴν γλῶσσ-αν	τὰς	γλώσσ-ας
Κλητικὴ	ὦ γλῶσσ-α	ὦ	γλῶσσ-αι

Κατὰ τὸ γ λ ῶ σ σ α κλίνονται καὶ τά: Μοῦσα, δόξα*, πίσσα*, ρίζα*.

———

73. Ὁ μύλος

Ὁ μύλος γυρίζει, ὁ μύλος κροτεῖ.
Ἄ! πόσον μ᾽ ἀρέσει καὶ μ᾽ εὐχαριστεῖ!
Ἐκεῖ ὁ καλὸς μυλωνᾶς γρηγορεῖ,
τὸ ἔργον ὡραῖα ἐμπρὸς προχωρεῖ.

Ὁ μύλος γυρίζει, ὁ μύλος κροτεῖ.
Ἄ! πόσον μ᾽ ἀρέσει καὶ μ᾽ εὐχαριστεῖ!
Γυρίζει, γυρίζει, ἀλέθει καλὰ
σιτάρι, κριθάρι καὶ ἄλλα πολλά.

Γυρίζετε πάντα, τοῦ μύλου τροχοί,
νὰ γίνῃ ἀλεῦρι, νὰ τρῶν᾽ οἱ πτωχοί.
Νὰ κάμνῃ κουλούραις πολλαῖς ὁ ψωμᾶς·
νὰ δίδ᾽ ἡ μητέρα δύο-τρεῖς καὶ σ᾽ ἐμᾶς.

——

Γύμνασμα 66. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*
Ὀνομαστικὴ	ἡ ἀλήθει α	αἱ	ἀλήθει αι
Γενικὴ	τῆς ἀληθεί-ας	τῶν	ἀληθει-ῶν
Δοτικὴ	τῇ ἀληθεί α	ταῖς	ἀληθεί-αις
Αἰτιατικὴ	τὴν ἀλήθει-αν	τὰς	ἀληθεί-ας
Κλητικὴ	ὦ ἀλήθει-α	ὦ	ἀλήθει-αι

Κατὰ τὸ ἀλήθεια κλίνονται καὶ τά:
Ἀκρίβεια, ὁμόνοια, δυσχόνοια, διάνοια εὐσέβεια, γέφυρα, μαθήτρια.

Β΄.

—«Τόρα, Ἰωάννη μου, ἐλθὲ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ δάσος διὰ νὰ κόψωμεν ξύλα. Διότι δὲν εἶνε χρόνιμον νὰ καθίσωμεν ἀργοὶ ἕως τὸ βράδυ, ὁπότε θὰ εἶνε ἕτοιμον τὸ ἄλευρόν μας.

Ἔχιδνα.

Ὁ Ἰωάννης ὑπήκουσεν, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ὄνου καὶ ὑπῆγον εἰς τὸ δάσος. Ἐκεῖ εἶδεν, ὅπως καὶ ἄλλοτε, διάφορα ζῷα, ἐλάφους, δορκάδας, λαγούς, ὄρνεις καὶ χελώνας, ἐπὶ δὲ τῶν δένδρων φωλεὰς μελισσῶν. Περίεργος ὅμως ἐφαίνετο ὅτε εἶδε δύο ἀνθρώπους μὲ μαυρισμένας χεῖρας καὶ πρόσωπα νὰ γεμίζωσι μεγάλας κόφας καὶ σάκκους μὲ ξυλάνθρακας.

Κυψέλαι.

Ὁ πάππος ἐνόησε τὰς σκέψεις τοῦ μικροῦ καὶ ἤρχισε νὰ τὸν διδάσκῃ τὴν κατασκευὴν τῶν ξυλανθράκων.

—«Τὰ κάρβουνα καὶ καλλίτερον οἱ ξυλάνθρακες εἶνε ξύλα καμένα. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι κάμνουσι τοὺς ξυλάνθρακας, λέγονται ἀνθρακεῖς».

—«Οἱ ἀνθρακεῖς κόπτουσι ξύλα ἰσομεγέθη καὶ τὰ μεταφέρουσιν εἰς ἀλώνια. Ἐκεῖ στήνουσι δύο τρεῖς καθέτους στύλους καὶ ὁλόγυρα εἰς αὐτοὺς ὀλίγον πλαγίως τὰ ξύλα. Ἔπειτα σκεπάζουσι τὸν σωρὸν μὲ χῶμα ἢ πηλὸν καὶ ἀφίνουσι μερικὰς ὀπὰς εἰς διάφορα μέρη. Ἀπὸ τὰς ὀπὰς αὐτὰς εἰσέρχεται εἰς τὸν σωρὸν ἀήρ, διότι χωρὶς ἀέρα δὲν γίνεται καῦσις. Ἀφοῦ ἑτοιμασθῶσι τὰ πάντα, οἱ ἀνθρακεῖς ἀφαιροῦσι τοὺς καθέτους στύλους καὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν ρίπτονται ξύλα ἀναμμένα. Βαθμηδὸν τὸ πῦρ μεταδίδεται εἰς ὅλον τὸν σωρὸν καὶ ἀπὸ τὰς ὀπὰς ἐξέρχεται καπνὸς κατ' ἀρχὰς πυκνὸς καὶ μαῦρος, ἀργότερον δὲ ἀραιὸς καὶ λευκός. Ὁ λευκὸς καπνὸς σημαίνει ὅτι ἐκάησαν τὰ ξύλα. Διὰ τοῦτο ὁ ἀνθρακεὺς ἀμέσως κλείει τὰς ὀπάς, διότι ὀλίγον ἂν ἀργοπορήσῃ, τὰ ξύλα θὰ καῶσιν ὅλως διόλου καὶ θὰ μεταβληθῶσιν εἰς στάκτην».

Ἀνθρακεύς.

«Μερικοὶ ὅμως ἀνθρακεῖς ἀπὸ σκοποῦ δὲν καίουσι καλὰ τὰ ξύλα, διότι ὅσῳ περισσότερον καίονται, τόσῳ ἐλαφρότεροι γίνονται οἱ ξυλάνθρακες καὶ πωλοῦσιν αὐτούς, χωρὶς νὰ σκεφθῶσιν ὅτι δυνατὸν νὰ πάθῃ τις ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν των. Πρέπει νὰ προσέχωμεν τοὺς τοιούτους ξυλάνθρακας, διότι, ἂν δὲν καῶσι καλὰ εἰς τὴν ἑστίαν καὶ μετακομισθῶσι μέσα εἰς τὸ πύραυνον ἐντὸς δωματίου ἡμίκαυστοι, ἐπιφέρουσι θάνατον ἐξ ἀσφυξίας».

Ὁ πάππος ἔκοψε ξύλα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπῆλθον.

——

Γύμνασμα 67. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ἡ	θάλασσ-α	αἱ	θάλασσ-αι
Γενικὴ	τῆς	θαλάσσ-ης	τῶν	θαλασσ-ῶν
Δοτικὴ	τῇ	θαλάσσ-ῃ	ταῖς	θαλάσσ-αις
Αἰτιατικὴ	τὴν	θάλασσ-αν	τὰς	θαλάσσ-ας
Κλητικὴ	ὦ	θάλασσ-α	ὦ	θάλασσ-αι

Κατὰ τὸ θ ά λ α σ σ α κλίνονται καὶ τά:

Τράπεζα, μέριμνα, ἔχιδνα, μέλισσα, λέαινα, ἔρευνα.

——

74. Ὁ λαγός.

Ὁ λαγὸς ἔχει σῶμα ἐπίμηκες καὶ στρογγύλον, τὸ ὁποῖον καλύπτεται ἀπὸ μακρὰς τρίχας διαφόρων χρωμάτων.

Τὰ ὦτα τοῦ λαγοῦ εἶνε μεγάλα, ὄρθια καὶ εὐκίνητα. Οἱ ὀφθαλμοί του εἶνε μεγάλοι καὶ μένουσιν ἀνοικτοὶ καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ λαγὸς κοιμᾶται, διότι τὸ ἄνω βλέφαρον εἶνε μικρὸν καὶ δὲν φθάνει νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸ κάτω καὶ σκεπάσῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

Λαγός.

Τὸ ἄνω χεῖλος τοῦ λαγοῦ εἶνε σχισμένον εἰς δύο, φέρει μύστακας καὶ ἀδιακόπως κινεῖται.

Οἱ πρόσθιοι πόδες τοῦ λαγοῦ εἶνε μικρότεροι τῶν ὀπισθίων. Διὰ τοῦτο ὁ λαγὸς εἰς μὲν τὰς πεδιάδας πηδᾷ πάντοτε, διότι δὲν δύναται νὰ περιπατήσῃ, εἰς δὲ τὰς ἀνωφερείας τρέχει μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς, καὶ εἰς τὸν κατήφορον κατρακυλᾷ.

Ὁ λαγὸς εἶνε ζῷον τρωκτικόν. Ἀγαπᾷ νὰ τρώγῃ λάχανα, φύλλα καὶ τρυφερὰ βλαστάρια. Ἐνίοτε τρώγει καὶ τοὺς φλοιοὺς τῶν δένδρων. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸν ὠφελεῖ, διότι οἱ κυνηγετικοὶ κύνες ὁδηγούμενοι ἐκ τούτου ἀνευρίσκουσι τὰ ἴχνη καὶ τὴν φωλεάν του. Ἐκ τούτου καὶ ἡ παροιμία· «Λαγὸς ἐπέρνα κι' ἔτρωγε, κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ του».

Ὁ λαγὸς τὴν ἡμέραν συνήθως κοιμᾶται, τὴν δὲ νύκτα ἐξέρχεται εἰς ἀναζήτησιν τροφῆς. Εἶνε ζῷον δειλότατον καὶ αἰσθάνεται καὶ τὸν παραμικρὸν θόρυβον, διότι ἔχει ἀκοὴν ὀξυτάτην. Ἡ πτῶσις ἑνὸς φύλλου δύναται νὰ ταράξῃ τὸν ὕπνον του. Ἀμέσως ὁ δυστυχὴς τινάσσεται καὶ διὰ τῆς φυγῆς ζητεῖ τὴν σωτηρίαν του.

Ὁ λαγὸς ἔχει πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ μάλιστα τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τὸν κυνηγεῖ διὰ τὸ νόστιμον κρέας καὶ τὸ δέρμα του, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζει χειρόκτια, πίλους καὶ θερμὰς μηλωτάς.

———

Γύμνασμα 68. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	κοχλί-ας	οἱ	κοχλί-αι
Γενικὴ	τοῦ	κοχλί-ου	τῶν	κοχλι-ῶν
Δοτικὴ	τῷ	κοχλί-ᾳ	τοῖς	κοχλί οις
Αἰτιατικὴ	τὸν	κοχλί-αν	τοὺς	κοχλί-ας
Κλητικὴ	ὦ	κοχλί-α	ὦ	κοχλί αι

Κατὰ τὸ κοχλίας κλίνονται καὶ τά:

Ξιφίας, καρχαρίας, λοχίας, νεανίας, ταμίας, Ἀνδρέας, τολμητίας, οἰηματίας, μανδύας, Ἐπαμεινώνδας.

———

75. Λαγὸς εἰς λαχανόκηπον

Νύκτα ὁ λαγὸς ἐβγῆκε,
λαχανόκηπον εὑρῆκε·
τρέχει μέσα καὶ ἀρχίζει
τὴν κοιλιά του νὰ γεμίζῃ.

Δυστυχία του! παρέκει
κυνηγὸς μὲ τὸ τουφέκι
τὸν πτωχὸν παραμονεύει,
πλησιάζει καὶ σκοπεύει.

Πάμ! ἠκούσθη στὸν ἀέρα,
πλὴν τὸ βόλι πῆγε πέρα,
καὶ τὸ ζῷον τὸ καϋμένο
ἐτινάχθη τρομασμένο.

Φεύγει ὁ λαγὸς ἀκόμα
μὲ τὸ λάχανο στὸ στόμα,
κ' ἐδιδάχθη νὰ προσέχῃ
ποῦ ἐμβαίνει καὶ ποῦ τρέχει.

———

Γύμνασμα 69. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	καλλιτέχν-ης	οἱ	καλλιτέχν-αι
Γενικὴ	τοῦ	καλλιτέχν ου	τῶν	καλλιτεχν-ῶν
Δοτικὴ	τῷ	καλλιτέχν ῃ	τοῖς	καλλιτέχν-αις
Αἰτιατικὴ	τὸν	καλλιτέχν-ην	τοὺς	καλλιτέχν-ας
Κλητικὴ	ὦ	καλλιτέχν-η	ὦ	καλλιτέχν-αι

Κατὰ τὸ καλλιτέχνης κλίνονται καὶ τά: Πρωτοδίκης, Ἀριστείδης, εἰρηνοδίκης Μιλτιάδης.

———

76 Τὸ θέρος

Α΄.

Τὸ Θέρος ἔρχεται μετὰ τὴν Ἄνοιξιν καὶ διαρκεῖ τρεῖς ἐπίσης μῆνας, τὸν Ἰούνιον, τὸν Ἰούλιον καὶ τὸν Αὔγουστον.

Κατὰ τὸ Θέρος αἱ ἡμέραι εἶνε πολὺ μεγάλαι καὶ αἱ νύκτες μικρόταται. Ὁ ἥλιος φωτίζει τὴν γῆν ἐπὶ πολλὰς ὥρας καὶ ὅσῳ προχωρεῖ διὰ νὰ διαγράψῃ τὸν μέγαν ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν μας γῦρόν του, τόσῳ θερμότερος γίνεται. Τότε τὰ ἄνθη καὶ τὰ φύλλα τῶν δένδρων κλίνουσι τὴν κεφαλήν καὶ τὰ ζῷα μὲ τὴν γλῶσσαν ἐκτὸς τοῦ στόματος, ζητοῦσιν ὕδωρ καθαρὸν καὶ δροσερὸν νὰ δροσισθῶσιν ὀλίγον. Οἱ ἄνθρωποι ἐνδύονται λεπτότατα λευκὰ συνήθως φορέματα καὶ ἀποφεύγουσιν, ἰδίως κατὰ τὴν μεσημβρίαν, τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Μερικοὶ καταφεύγουσιν εἰς μέρη σκιερὰ καὶ δροσερά, ὅπου κοιμῶνται καὶ ἀναπαύονται, ἄλλοι εἰσέρχονται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ δροσισθῶσι καὶ ἄλλοι εἰς τὰς ἐξοχάς. Μόνον οἱ γεωργοὶ δὲν μένουσιν ἀργοί. Ἀπὸ βαθείας νυκτὸς μὲ καμπύλα δρέπανα ἐξέρχονται εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐκεῖ θερίζουσι καὶ μαζεύουσιν εἰς δέματα τοὺς καρποὺς τῶν κόπων των.

Περὶ τὴν ἑσπέραν συνήθως μεταφέρουσι τὰ δεμάτια εἰς τὰ ἁλώνια καὶ σχηματίζουσι θημωνίας.

Γύμνασμα 70. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

	Ἑνικὸς ἀριθμός.		*Πληθυντικὸς ἀριθμός.*	
Ὀνομαστικὴ	ὁ	κριτ-ὴς	οἱ	κριτ-αὶ
Γενικὴ	τοῦ	κριτ-οῦ	τῶν	κριτ-ῶν
Δοτικὴ	τῷ	κριτ-ῇ	τοῖς	κριτ-αῖς
Αἰτιατικὴ	τὸν	κριτ-ὴν	τοὺς	κριτ-ὰς
Κλητικὴ	ὦ	κριτ-ὰ	ὦ	κριτ-αὶ

Κατὰ τὸ κριτὴς κλίνονται καὶ τά: Μαθητής, ποιητής, δικαστής, αὐλητής, χορευτής.

Β΄.

Ἀφοῦ περάσωσι μερικαὶ ἡμέραι, οἱ χωρικοὶ ἀλωνίζωσι τὸν σῖτον, ἀποχωρίζωσι δηλαδὴ τοὺς κόκκους ἀπὸ τὸ ἄχυρον.

Στάχυς σίτου.

Κατὰ πρῶτον ἁπλώνουσι τοὺς στάχυς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ κατόπιν ἀπολύουσιν ἄλογα, τὰ ὁποῖα ἀναγκάζουσι νὰ τρέχωσιν ἀδιακόπως καὶ νὰ καταπατῶσι τοὺς στάχεις ἢ σύρουσιν ἐπ' αὐτῶν βαρείας δουκάνας, αἱ ὁποῖαι κάτωθεν εἶναι στρωμέναι μὲ μυτερὰς πέτρας καὶ τοιουτοτρόπως χωρίζονται οἱ κόκκοι ἀπὸ τὰ ἄχυρα.

Εὐθὺς μετὰ τὸ ἁλώνισμα, οἱ χωρικοὶ λικμίζουν τὸν σῖτον, δηλ. ἀνατινάσσουν εἰς τὸν ἀέρα τοὺς ἁλωνισ-

σμένους στάχεις. Καὶ τὸ μὲν ἄχυρον, ἐπειδὴ εἶνε ἐλαφρότερον παρασύρεται ἀπὸ τὸν ἀέρα, οἱ δὲ κόκκοι, ἐπειδὴ εἶνε βαρύτεροι, πίπτουσι κάτω καθαροὶ καὶ μεταφέρονται εἰς τὴν ἀποθήκην.

Κατὰ τὸ θέρος γίνονται καὶ αἱ ἐξετάσεις τῶν σχολείων καὶ ἡ ἐκκαθάρισις τῶν μαθητῶν, τοὺς ὁποίους προβιβάζουσιν εἰς ἀνωτέρας τάξεις καὶ ἀφίνουσι στασίμους τοὺς ἀμελεῖς καὶ ἀδιορθώτους ἐκείνους μαθητάς. οἱ ὁποῖοι καθ' ὅλον τὸ ἔτος μόνον εἰς παιγνίδια καὶ διασκεδάσεις κατεγίνοντο.

Πόσον εὐτυχεῖς εἶνε οἱ γονεῖς τῶν ἐπιμελῶν μαθητῶν! Χαίρουσι, διότι βλέπουσιν ὅτι οἱ κόποι καὶ τὰ ἔξοδά των δὲν ἐχάθησαν.

Τὸ ἐναντίον ὅμως συμβαίνει εἰς τοὺς γονεῖς τῶν ἀμελῶν. Λυποῦνται οἱ δυστυχεῖς ὄχι τόσον διὰ τοὺς κόπους καὶ τὰ ἔξοδά των, ὅσον διὰ τὰ ὀκνηρὰ τέκνα των, τὰ ὁποῖα ἐὰν ἐξακολουθήσωσι τοιουτοτρόπως, μίαν ἡμέραν θὰ γίνωσιν ἐπαῖται!

***Γύμνασμα* 71.** Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ τὴν κλίσιν τοῦ κατωτέρω ὀνόματος.

Ὀνομαστικὴ	ὁ ναύτ-ης	οἱ ναῦτ-αι
Γενικὴ	τοῦ ναύτ ου	τῶν ναυτ ῶν
Δοτικὴ	τῷ ναύτ-ῃ	τοῖς ναύτ αις
Αἰτιατικὴ	τὸν ναύτ ην	τοὺς ναύτ-ας
Κλητικὴ	ὦ ναῦτ α	ὦ ναῦτ-αι

Κατὰ τὸ ν α ύ τ η ς κλίνονται καὶ τά:

Κυβερνήτης, δεσπότης*, βιβλιοπώλης, τελώνης, πατριάρχης, γεωμέτρης πολίτης, τεχνίτης, Σπαρτιάτης, ψεύστης, στρατιώτης, ἀνθρωπώλης, τραπεζίτης, κυνώπης, νομάρχης*, εἰδωλολάτρης, παιδοτρίβης, Πέρσης*, προστάτης*, ἐπαίτης.

---

72. Φιλεργία-ὀκνηρία.

Ὁ Γεώργιος ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρός του μικρὸν ἀγρὸν ὄχι καὶ πολὺ εὔφορον. Ὁ Γεώργιος ἐκαλλιέργει ἐπιμελῶς τὸν ἀγρόν, ἔρριπτε κόπρον εἰς αὐτὸν καὶ πάντα κατέβαλλε κόπον διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ εὔφορον. Ἐφύτευσεν ὀλόγυρα εἰς αὐτὸν διάφορα καρποφόρα δένδρα, τὰ ὁποῖα ἐντὸς ὀλίγου διὰ τῆς περιποιήσεως ἀνεπτύχθησαν τάχιστα.

Βάμβαξ

Κατὰ τὸ φθινόπωρον ὁ Γεώργιος ἔσπειρε σῖτον, κριθὴν καὶ ἄλλα σιτηρά, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἐλάμβανε τὸν ἄρτον του. Βραδύτερον ἔσπειρε γεώμηλα, κουκία, φασούλια, βάμβακα καὶ ἄλλα.

Ὁ ἀγαθὸς Θεός, εὐλογῶν τὰ ἔργα τοῦ ἐργατικοῦ Γεωργίου, ἔστειλε βροχὴν καὶ ἐπότισεν αὐτά, ἔπειτα ἔστειλε τὸν θερμὸν ἥλιον, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν γλυκεῖάν του θερμότητα ἐζωογόνησε καὶ ὡρίμασε τοὺς καρπούς, ὅτε δὲ ἦλθε τὸ θέρος, ὁ Γεώργιος ἐθέρισεν ἀφθόνους καρπούς.

Γύμνασμα 72. Ὁ μαθητὴς νὰ ἐκμάθῃ καλῶς τὸν κανόνα τῆς α΄ κλήσεως λέγων: Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ἰσοσύλλαβα ὀνόματα ἀρσενικὰ λήγοντα εἰς **-ας** ἢ **ης** καὶ θηλυκὰ εἰς **-α** ἢ **α**. Ἡ πρώτη κλίσις οὐδέτερα δὲν ἔχει.

Γ΄.

Πλησίον τοῦ Γεωργίου ἐκάθητο ὁ Δημήτριος, νέος ρωμαλέος καὶ ἔρωστος.

Καὶ ὁ Δημήτριος εἶχε πατέρα γεωργόν. Ὁ γέρων εἶχε μέγαν καὶ ἐκτεταμένον ἀγρὸν εὐφορώτατον καὶ γεμᾶτον ἀπὸ διάφορα καρποφόρα δένδρα. Ὅτε ὁ Δημήτριος ἐκληρονόμησε τὸν ἀγρόν, ἀντὶ νὰ ἐργάζηται, ὅπως ὁ γείτων του Γεώργιος, ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένος εἰς τὴν κλίνην του.

Ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς σπορᾶς καὶ ὁ Δημήτριος μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἔσπειρεν ὀλίγον σῖτον. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ σπείρῃ τις μόνον. Πρέπει νὰ περιποιῆται τὸν ἀγρόν, διότι πολλάκις φυτρώνουν ἄγρια χόρτα καὶ ἀποπνίγουν τὸν σῖτον. Ὁ Δημήτριος δὲν μετέβη ποτὲ εἰς τὸν ἀγρόν, διότι ἐβαρύνετο. Ἠρώτα καμμίαν φορὰν τὸν γείτονά του Γεώργιον διὰ νὰ μάθῃ τί ἀπέγεινεν ὁ σῖτος.

Ἦτο λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις τὸν εὔφορον ἐκεῖνον ἀγρὸν γεμᾶτον ἀπὸ ἄγρια χόρτα καὶ ζιζάνια. Ὁ καιρὸς παρήρχετο, χωρὶς ὅμως ὁ Δημήτριος νὰ μεταβάλλῃ γνώμην.

Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ὀκνηρία καὶ ὁ ὕπνος θὰ τὸν ἔκαμνον πλούσιον καὶ οὐδόλως ἐσκέπτετο νὰ ἐργασθῇ. Ὅτε ὅμως ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ θερισμοῦ καὶ δὲν ἐθέρισε τίποτε, τότε μετενόησε. Τότε διὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ τῆς πείνης ἠναγκάσθη νὰ ἐργάζηται μὲ μικρὸν ἡμερομίσθιον εἰς τοὺς ἀγροὺς τῶν ἄλλων, συλλογιζόμενος ὅτι μόνον ἡ ἐργασία φέρει εὐτυχίαν καὶ πλοῦτον εἰς τὸν ἄνθρωπον.

———

Γύμνασμα 73. Ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὰ ἐπίθετα ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά.

Ὀκνηρός, χαρά, στενός, ὕδωρ, αἷμα, σπάθη, πτωχός, πλούσιος, πλοῦτος, καλός, κακή, ἀγρός, ἀργός, βαρύς, ξύλινος, μαῦρος, μέγας, θύρα, παχύς, σκληρά, ἡμέρα, νύξ, λαμπρά, καθαρός, ἄλευρον, ἄτακτον, ἀμελές, παιδίον, ἐπιμελής, ἀργυροῦς, ἄδικος, ἀνδρεῖος, σιδηροῦς, κόκκος, κόσκινον χρυσοῦν ὡρολόγιον, εὐγενὴς, ταχύπους, πράσινος, κίτρινος, ὑάλινος, θερμός, θερμάστρα, λευκή, περιστερά, ἀηδών, καλλίφωνος, βλάξ, μαῦρος.

——

77. Πρὸ τῶν ἐξετάσεων.

Μᾶς προσκαλεῖ ὁ φοβερὸς
τῶν ἐξετάσεων καιρός,
κι' ἡμεῖς ἐρχόμεθα εὐθὺς
εἰς τὴν φωνήν των εὐπειθεῖς.

Ἐρχόμεθα μὲ συστολὴν
καὶ μὲ συγκίνησιν πολλήν,
καὶ ἡ ἀθῶα μας ψυχὴ
φοβεῖται καὶ ἀνησυχεῖ.

Ἀλλὰ μὴ δειλιᾷς ψυχή.
Ἂς παύσῃ τόση ταραχή.
Θὰ μᾶς φωτίσῃ ὁ Θεός,
ὁ ἀγαθὸς καὶ κραταιός.

Θεέ, τοῦ κόσμου ὁδηγέ,
παντὸς τελείου χορηγέ,
ἡμᾶς θαρρύνων, δὸς ἡμῖν
ἐπαίνους, δόξαν καὶ τιμήν.

———

Γύμνασμα 74. Ὁ μαθητὴς νὰ θέσῃ εἰς συμφωνίαν τὰ κατωτέρω ἐπίθετα πρὸς τὰ οὐσιαστικά.

Καλὸς ἡμέρα. Ἀργυροῦν σταυρός. Μικρὸν παράδοσις· Φρόνιμος μαθηταί. Ἄγριον ζῷα Πράσινος φύλλα. Κόκκινον μῆλα. Κίτρινα χρῶμα Ἐλαφρὸς πέτρα. Ὀκνηρὸν κόρη Ἰσχυρὸς χείρ Γλαυκὴ οὐρανός. Γαλῆ πιστός. Κύων πιστή Δειλὸν λαγός. Κῆπος ὡραῖοι Μαῦρον καπνός. Υἱὸς φρόνιμον Θεὸς ἅγιοι Φωνὴ δυνατός. Ἀγαθὴ γέρων Ἀνήσυχον μαθήτρια. Ἔμποροι πλούσιος Τρίχες ἀραιά Νερὸν καθαρά. Σῶμα κόρη Πετεινὸς ὑπερήφανον. Ψιττακὸς φλύαρον. Ἀλώπηξ πονηρόν Ἄλευρον λευκή.

———

78 Μετὰ τὰς ἐξετάσεις.

Λοιπὸν ἐτελειώσαμεν.
Χαρά, χαρά, χαρά!
Ἐξέτασιν ἐδώσαμεν.
Χαρά, χαρά, χαρά!

Ὡς πρέπει ἀπαντήσαμεν.
Χαρά, χαρά, χαρά!
Στεφάνους ἀπεκτήσαμεν.
Χαρά, χαρά, χαρά!

Νὰ ζήσῃ τὸ βιβλίον μας.
Χαρά, χαρά, χαρά!
Νὰ ζήσῃ τὸ σχολεῖόν μας.
Χαρά, χαρά, χαρά!

Θεέ μου, εὐλογοῦμέν Σε.
Χαρά, χαρά, χαρά!
Τὸν Πάνσοφον ὑμνοῦμέν Σε.
Χαρά, χαρά, χαρά!

——

Γύμνασμα 73. Ὁ μαθητὴς νὰ κλίνῃ τὰ κατωτέρω.

Τὸ λεπτὸν κόσκινον, ὁ φρόνιμος μαθητής, ἡ καθαρὰ μαθήτρια, ἡ ἀπρόσεκτος κόρη, τὸ ἄγριον ζῷον Ὁ δειλὸς λαγός, ἡ ἐλαφρὰ πέτρα, ἡ πτωχὴ χήρα, τὸ ὀρφανὸν τέκνον, ἡ ἀγρία μηλέα, ἡ ἥμερος ἀπιδέα. ὁ ἀνδρεῖος ναύτης, ἡ λιθίνη θερμάστρα, ἡ λευκὴ κιμωλία, τὸ ξύλινον θρανίον, ὁ αὐστηρὸς διδάσκαλος, ὁ ἐργατικὸς γεωργός, ὁ μικρὸς κοχλίας.

ΤΕΛΟΣ